

LIOTECA NATOLI

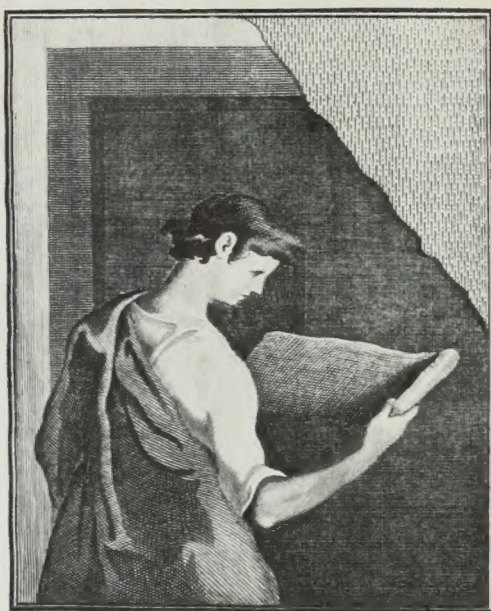
N. 402

OLLOCAMENTO

de II

2.

ero. 2.

THE J. PAUL GETTY MUSEUM LIBRARY

1802

Ms. A. 1. 1

MUSEUM
ODESCALCHUM.

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
Research Library, The Getty Research Institute

MUSEUM
ODESCALCHUM,
SIVE
THESAURUS
ANTIQUARUM GEMMARUM
CUM IMAGINIBUS IN IISDEM INSCULPTIS, ET EX IISDEM EXSCULPTIS;
QUÆ A SERENISSIMA CHRISTINA SVECORUM REGINA COLLECTÆ
IN MUSEO ODESCALCHO ADSERVANTUR,
ET A PETRO SANCTE BARTOLO
QUONDAM INCISÆ,
NUNC PRIMUM IN LUCEM PROFERUNTUR.

ACCESSERUNT ÆREA DEORUM, AC DEARUM IDOLA, MARMOREA ITEM ANAGLYPHATA
MONUMENTAQUE ALIA PLURA, QUIBUS OMNIBUS EXPLANATIONES
UNA CUM INDICIBUS LOCUPLETISSIMIS ADJECTÆ SUNT.

TOMUS SECUNDUS.

NK
5565
B29
1751
v.2

ROMÆ MDCCLII.
SUMPTIBUS VENANTII MONALDINI BIBLIOPOLÆ IN VIA CURSUS.

EX TYPOGRAPHIA SANCTI IGNATII.
EXCŪDEBAT JOANNES GENEROSUS SALOMONJ.
PRÆSIDUM FACULTATE.

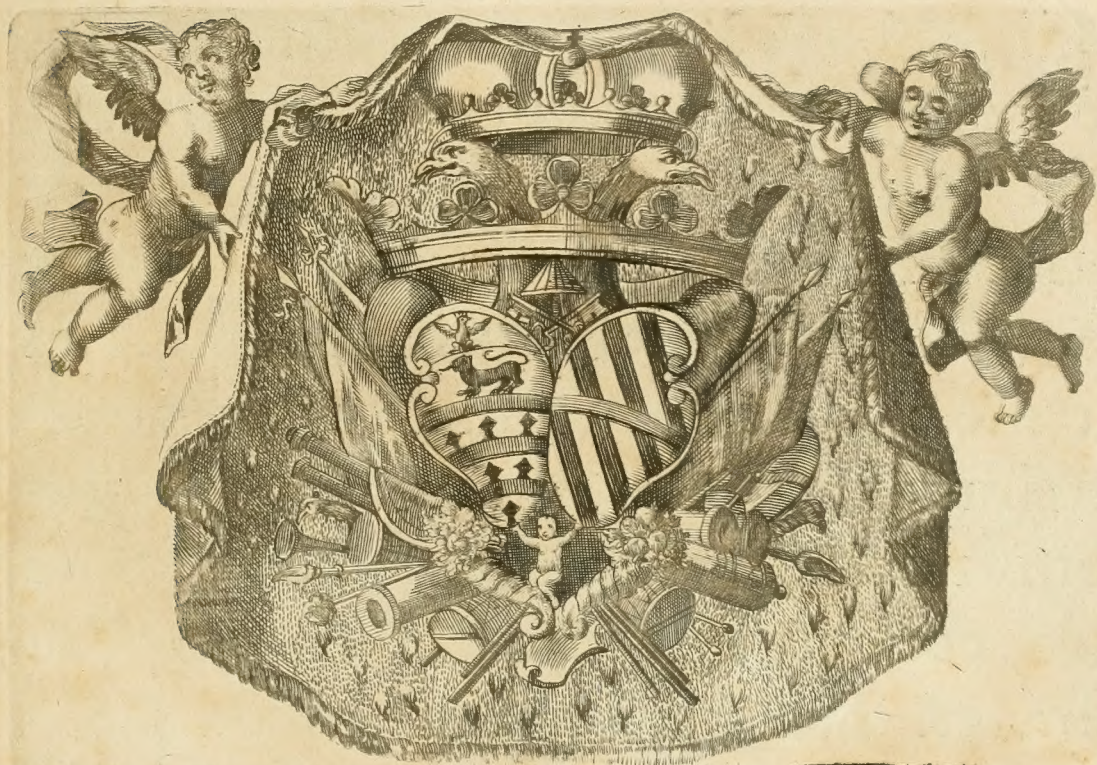
MUSEUM
OF
THE
J. PAUL GETTY CENTER
LIBRARY
OF
THE
J. PAUL GETTY CENTER
LIBRARY
OF
THE
J. PAUL GETTY CENTER
LIBRARY

Illmæ, & Excellmæ Dñæ

D. MARIÆ VICTORIÆ

CORSINÆ ODESCALCHÆ

S. R. I. PRINC., SIRMII, BRACCIANI,
ET CÆRITIS DUCISSÆ,

VENANTIUS MONALDINI BIBLIOPOLA

D. D. D.

UM priorem Odescalchi
hujus Musei partem D. Li-
vio Sirmii, Bracciani, & Cæretis Du-
ci, Viroque Tuo charissimo, atque
aman-

amantissimo dedicaverim , non committendum mihi erat , MATRONA PRINCEPS SPECTATISSIMA, ATQUE OPTIMA , ut alteram hanc Tibi non inscriptam in lucem ederem . Cum enim tam arctè non sacro solum conjugii vinculo , sed etiam studiorum , ac morum similitudine conjuncti sitis ; nefas omnino esset non par ad Te munus mittere , neque illud eniti , ut perenne hoc observantiæ etiam erga Te meæ monumentum extaret . Præfertim cum quantum præsidii in Juvenis nobilissimi nomine editioni huic meæ constitutum esse video , tantumdem ex Tuo pariter eidem comparatum iri confiderem . Et certe , si in ejusmodi rebus eorum amplitudo plurimum valet , quibus aliquis sese in clientelam commendat ; nihil profecto est , quod Te hujus industriæ meæ adjutrice me consecuturum non sperem . Etenim in ea Te familia esse natam quis nescit , cujus Majorum gloria tot jam ante seculis fuerit non
apud

apud mortales tantummodo, sed etiam
apud Superos propagata? Unum or-
namentum hoc deerat, ut ex eadem
Gente unus aliquis exoriretur, qui
Cælitibus retribuere honorem aliquo
modo posset, a quibus tantum Gens
ipsa honoris acceperat. Exortus est
Beatissimus ille Pontifex Clemens XII.
& cui hæc potestas daretur, & per
quem ob eam ipsam potestatem no-
va Generi vestro splendoris, & or-
namentorum accessio fieret. Qua qui-
dem in re illud percommode accidit,
quod collecta in se uno universa Cor-
finorum Heroum decora palam, &
ante oculos humani generis posuit,
eademque tamquam hæreditatem pa-
trimonio quovis præstantiorem in suos
posteriores derivavit. Horum Tu orna-
mentorum quatenus particeps facta
fueris, non est quod ego prædicem;
cum de eximia Tua religione, de sin-
gulari in pauperes liberalitate, de bo-
narum artium studiis, de sapientia
denique, & virtutis maturitate cum
tanta

tanta ingenii indole , atque officii
suavitate conjunctis , quotquot om-
nium generum , atque ordinum in
Urbe vivunt , certissimos testes ha-
beam . Hæc profecto omnia sicut in-
credibili me cupiditate incenderunt ,
ut hujus Te operis Fautricem , ac Pa-
tronam nanciscerer , ita in eam quo-
que spem adduxerunt fore , ut impro-
bare , vel reprehendere audeat nemo ,
quod a Te prius probatum , ac lauda-
tum esse cognoverit . Quare in hac Tua
erga me benignitate unice acquie-
scenti nihil mihi aliud superest ,
nisi ut pro suscepto Patrocinio maxi-
mam Tibi gratiam habeam , ob eam-
que causam me Tibi usquequaque de-
ditum , atque addictum esse confir-
mem .

LECTORI BENEVOLO

NICOLAUS GALEOTTI E SOCIETATE JESU.

AM multa in priore hujus operis parte præfatus sum, ut in hac altera nihil sit, quod admonitos Lectores velim. Tamen, ut consuetudini serviam, Bibliopolæque de litterarum studiis præclare merito morem geram, visum est, quasi exordii loco nonnulla hic de peritissimo artifice commemorare, qui Museum hoc ipsum tam eleganter delineavit, & in æreis lamellis incidit. Fuit is, ut ex adscripto unicuique Tabulæ nomine apparet, Petrus ille Sanctes Bartoli, qui in Antiquitatis reliquiis graphio exprimendis ita excelluit, ut ea præfertim ætate superiorem habuerit profecto neminem. Honestis, & locupletibus parentibus Perusii natus anno MDCXXXV. a pueritia ipsa Vincentii Gratiani Viri in illa Civitate Primarii hortatu in Urbem est missus. Eo præceptore tantum brevi profecit, ut per se ipse etiam excogitaret multa, marteque suo tabulas elegantissimas penicillo, & coloribus pingeret. Verum non ita multo post ab hac exercitatione omnino se abstraxit, & ad genus aliud facultatem suam omnem, & studium contulit. Eo enim toto impetu animi ferebatur, ut siquid singularis, & eximii in antiquis

gemmis , ac nummis , in æreis marmoreis , eboreisque simulacris animadverteret , earum rerum formam eo , quod supra diximus , artificii genere exprimeret . Et certe dici vix potest , quanta ejus esset in ejusmodi monumentis conquirendis industria . Nullus tam abditus erat locus , quo ille non penetraret , & ibi quodcumque deprehensum fuisset antiquitatis vestigium , coram intueri non vellet , ac per se ipse penitus introspicere . Neque vero si qua sese obtulisset occasio , magnum in eas res sumptum facere prætermittebat . Erant ejus plutei scrinia , atque abaci totidem prope dicam Idolorum , Gemmarum , & Sculpturarum veterum repositoria . Accedebat selectorum voluminum Bibliotheca , ut domum totam non privati alicujus , sed bonarum artium , & eruditionum domicilium esse diceres . Quocirca non mirandum est , si quotidiani cum Romanæ Civitatis Principum , tum etiam externorum ad eum concursus fierent . Hoc ipso fiebat ut Christinæ Svecorum , & Vandalorum Reginæ jucundus imprimis esset , quæ ut in hisce rebus admodum erat intelligens , de iisdem cum eo sermonem sæpenumero conferebat . Ludovicus vero XIV. Galliarum Rex hac tanta hominis famæ celebritate permotus eum in Regiam suam magnis præmiis propositis invitavit . Sed quominus ejus voluntati obsecundaret impedimento fuerunt Pontifices Maximi , qui Petrum Sanctem adhibebant persæpe , & Pontificii , Capitolinique Antiquarii munere decorarant . Huic ille muneri præfuit usque ad vii. Idus Nov. Anni MDCC. ; quo die aqua inter cutem tandem oppressus interiit : Justa exequiarum facta ei fuerunt in Sacra S. Laurentio in Lucina Æde , ubi prope Sepulcrum Nicolai Poussini Præceptoris amantissimi humatus fuit . Huic igitur tanto Viro acceptum referamus oportet , quod Musei hujus Odescalchi monumenta , nulla umquam sint vetustate temporis interitura . Non ingratum fortasse legentibus accidet , si hic ego alia , quæ Petrus Sanctes in hoc eodem artis genere effecit , breviter , ac summatim exponam , non tamen id mihi sumens ut omnia prorsus enumerem ; sed ea solum de quibus scire ipse potui , quorumque ab aliis mentionem esse factam invenio . Pleraque in majoribus quibusdam Cameræ Apostolicæ Calcographiæ quam vocant voluminibus continentur . Eorundem ego voluminum inscriptiones totidem fere verbis huc transferam : sunt autem .

Columna Trajana , ubi Belli Dacici Historia , victoriæque a Trajano Cæsare reportatæ ,

Columna Antonina , ubi Historia Belli Marcomannici a M. Antonino Aurelio feliciter gesti .

Admi-

Admiranda Romanarum Antiquitatum, ac veteris Sculpturæ vestigia anaglyptico opere elaborata.

Veteres Arcus Augustorum triumphis insignes ex reliquiis, quæ Romæ adhuc supersunt cum imaginibus triumphalibus restituti antiquis nummis, notisque Jo: Petri Bellori illustrati.

Romanæ magnitudinis monumenta, idest veteris Romæ Tempia, Amphiteatra, Theatra, Circi, Naumachiæ, Arces, Thermæ, magnificaque ædificia alia.

Sepulcra antiqua Romana, Etrusco opere Romæ, & alibi effossa.

Lucernæ antiquæ Sepulcrales e subterraneis locis erutæ.

Huc accedit volumen antiquarum picturarum. Aliud antiquarum pariter gemmarum, & aliud nummorum antiquorum.

Gemmas item plurimas, necnon eboreas æreas effigies atque CrySTALLINAS ab eodem Petro Sancte delineatas, & incisas in operibus Senatoris Bonarotæ & Francisci de Ficoronis reperies.

Præter ea, quæ diximus, eodem artificio ab illo expressa sunt multa, quæ Raphael Sanctius Urbinas in Vaticanis ædibus, quæque alibi Julius Papi Romanus, Hannibal Caraccius, & alii pictores præstantissimi pinxerunt. Adde textiles picturas Historiæ Actuum Apostolorum circumpositas in Atrebatensibus aulæis & in quibus ex Archetypis ejusdem Raphaelis res a Leone X. gestæ descriptæ sunt. Adde quæ in superiorum Vaticani Palatii porticum intervallis plastico, & colorato effecta opere conspiciuntur. Petri Sanctis diagrammata quoque sunt, quæ jussu Camilli Cardinalis Maximi effecit, quæque renovata iterum in lucem prodierunt, extantque in Volumine sic inscripto. *Antiquissimi Virgiliani Codicis fragmenta, & picturæ ex Bibliotheca Vaticana cum notis Johannis Bottari Florentini SSm̃i Domini N. BENEDICTI Papæ XIV. ab intimis Sacellis S. Mariæ in Trastiverim Canonici, & Bibliothecæ Vaticani Custodis.* Apud nobilissimam, quam supra diximus Maximorum Familiam volumen est, ubi antiquarum picturarum exempla, eodem prorsus modo a Petro Sancte Bartoli colorata, quo in cryptis repertæ fuerant. Aliud ubi exempla pictura aliarum apud Eñum Card. Alexandrum Albani. Aliud, quod, ut in Petri Sancti vita D. Leo Pascolus narrat, in Britanniam deportatum fuit. Mitto sepulcrum Præfulis Augustini Favoriti in Liberiana Basilica; Aquæductus ad Centumcellas, illiusque Urbis, & Portus prospectum, innumerabiliaque alia, quæ vix in unius hominis ætatem cadere videntur posse.

DE MUSEO CAPITOLINO PHALEUCIUM

dictum anno MDCCLI.

A NICOLAO GALEOTTI SOC. JESU.

*Cythæ Gens fera , barbaræque turmæ
Et quantum ex Erebi tenebricosis
Eduxit specubus Megæra , non est
Non est præterea , quod exprobretis
Nobis dedecus ob graves ruinas ,
Quas olim procul ab domo profecti
Urbi , heu gens fera ! Romulæ intulistis :
Vestra incendia , & impios furores
Jam non unius æstimamus assis .
Invitis etenim frementibusque
Vobis , (& patiamini necesse est)
Stat Roma incolumis ; potensque rerum
Stabit innumerabiles per annos .
Frustra vos mala mens , malusque livor
In istud scelus impulit , cruento
Ut bello Italiam lacefferetis .
Romam Gallia , Cantabri , Britanni ,
Romam Theutonicique , Sarmatæque
Certatim properant novis olympo ,
Ut jam molibus arduis propinquam
Urbem conspiciant ; & (id quod omnes
Majori movet æstimatione ,)
Ut priscum Capitolium revisant ,
O quam longe aliud ! Bi-verticem ò ut
Arcem scandere gestiunt ! & illic
Quicquid est veterum elegantiarum ,
Quicquid est veterum eruditionum
Perlustrant oculis , manuque tangunt .
Anne usquam est aliquod genus Deorum ,
Anne usquam est aliquod genus Dearum ,
Quod hic non stupeant venuste , & apte
Sculptum , & mirifica arte perpolitum ?
Torvus fulmine Juppiter , Serapis*

10

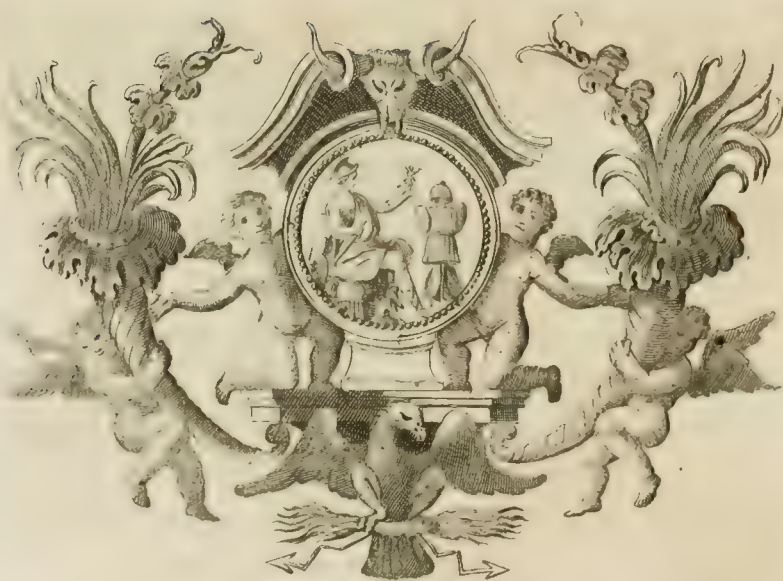
20

30

Mavors

*Mavors belligera timendus hasta ,
 Juno , Vesta , Venus , Ceres , Diana ,
 Nec non Gorgone territans minaci
 Pallas , Mulciber , Hercules , Lyeus ,
 Et Nymphae , & Satyri , omnium & Deorum
 Ingens turba ; Senes , juvenculique ,
 Pusilli , medii , boni , malique , 40
 Silvestres , Superi , Inferi , Marini
 Occurrunt oculis , venuste & o quam
 Sculpti , & mirifica arte perpoliti !
 O quot Carneades , quot o Platones
 O quot Democriti , quot Heracliti ,
 Zenonesque ! comas , quot o revincti
 Homeri , Hesiodi , Æschyli , Bionis ,
 Quot cum Sophocle Pindari , & Marones !
 Adde huc & Marios , Numas , Catones ;
 Illos adde , quibus datum est tenere 50
 Orbis imperium , & quibus venustum
 Nil mage , aut nitidum ; repente cuncti
 Esse ut Praxitelis manum reantur :
 Esse ut Phidiacum toreuma clament .
 Quid Cippos memorem , Urnulas , Lebetes ,
 Vasa , Pondera , Cantharos , Lucernas ,
 Candelabra , Secespitas , Patellas ,
 Et quicquid veterum elegantiarum est ,
 Et quicquid veterum eruditionum ?
 Tanta hæc munera , tamque sumptuosa 60
 Tanta hæc commoda tam beata , rerum
 Corsino potiente contigisse ,
 Jam nihil dubitanter ipse cogor
 Palam dicere , nec tacere possum .
 Nostra Hetruria pristini decoris
 Terrarum Dea , gentiumque Roma ,
 Proh quantum tibi reddidit ! Minore
 Quamvis non studio , dedit parentem
 Quem post Felsina clara , cæpta magni
 Clementis pariter ter ipse magnus 70
 Certat perficere ; & recentiorum
 Quicquid est etiam elegantiarum
 Sumptu magnifico parare certat .
 Ars quicquid simulare docta pictis*

*Tabellis potis æmulata , veros
 Vultus , & faciem æmulata rerum
 Quarumcumque , novi manet repostum
 Jam intra limina sanctiora tecti .
 O ingens decus ! O perennis ævi
 Nostri gloria , & usque sempiterno
 Quem gentes merito colant honore !
 O cui Maximus ille Rex Olympi
 Det rogo Pyliam quater Senectam ,
 Vitamque innumerabiles per annos .*

I M P R I M A T U R ,

Si videbitur Reverendissimo Patri Magistro Sacri Palatii Apostolici.

F. M. de Rubeis Patriarcha Constantinop. Vicesg.

A P P R O B A T I O N E S.

JUbente Rmo Sac. Palatii Apostolici Magistro posteriorem Tomum Musæi Odeschalchi attente, diligenterque perlegi: Cumque in eo nihil repperim, quod Orthodoxæ Fidei, ac sanæ morum doctrinæ adversum sit, sed uberem potius antiquarum rerum notitiam, ac multiplicem eruditionem, qua earundem rerum studiosi proficere possint plurimum, in eo perspexerim, dignum propterea illud censeo, quod in publicam lucem edatur in Reipublicæ litterariæ commodum. Datum ex Conventu S. Bartholomæi in Insula iv. Nonas Februarii MDCCLII.

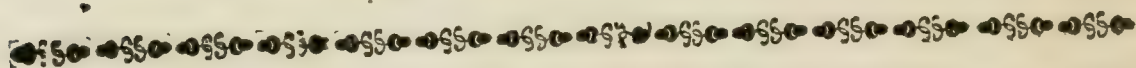
Fr. Joannes Antonius Bianchi Ord. Min.

JUssu Rmi Sac. Palatii Apostolici Magistri Musei Odeschalchi Tomum alterum diligenter, atque attentè perlegi, in eoque non modo nihil reperi, quod Orthodoxæ doctrinæ, ac bonis moribus adversetur, sed multiplicem potius fabularum, atque antiquitatis notitiam, unde rerum harum studiosi non mediocrem eruditionis capere fructum possint. Quare illum in lucem edi tuto atque utiliter posse censeo. In quorum fidem &c. Ex Collegio Romano Non. Feb. MDCCLII.

Contuccius Contucci Soc. Jesu.

Reverendissimi Patris Sac. Palat. Apost. Magistri nutu Opus, cui titulus: *Museum Odeschalchum* &c. magna animi voluntate perlegi; & Cl. Viri studium in perlustrandis veteribus monumentis tanta diligentia, & accurato labore admiratus sum. Sicuti vero in Romano Collegio jam summo Litteratorum plausu nonnullis lucubrationibus, quibus multa in Auctoribus supplevit, illustravit, & critica arte notavit debitam doctrinæ, & honoris palmam est promeritus; ita evulgatis hisce Antiquitatibus, posteritati maximum emolumentum, quin etiam Auctori amplam gloriæ segetem accessuram censeo. Quamobrem cum opus ipsum nulla Fidei Catholicæ, bonisque moribus adversa contineat, & ex ejus lectione omnigenæ Eruditionis feracissima eruditio redundatura sit, feliciter in lucem prodire poterit. Dabam ex Ædibus 3. Februarii 1752.

Rodulphinus Venuti Rom. Antiq. Præses.

I M P R I M A T U R.

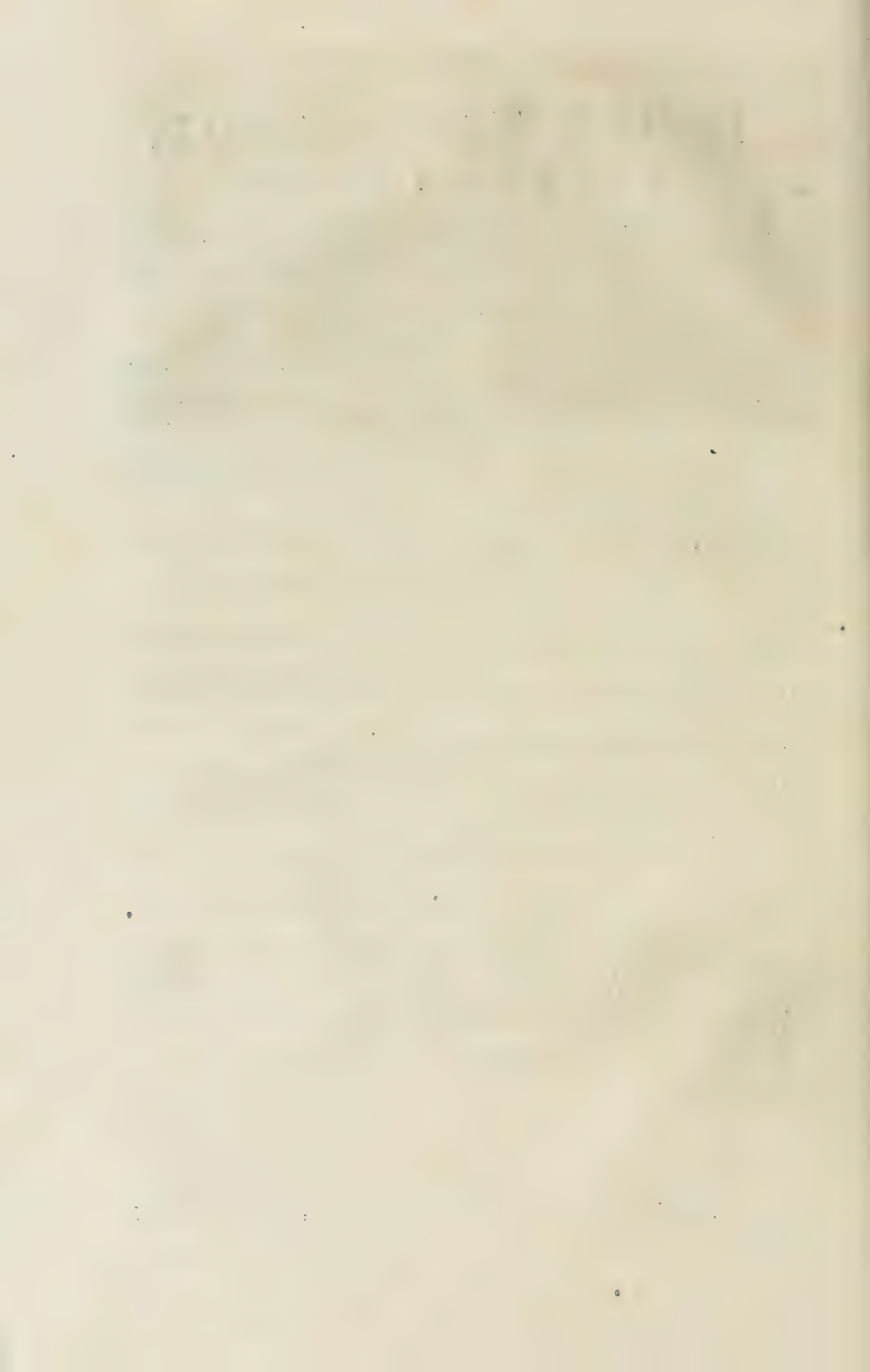
Fr. Joseph Augustinus Orsi Ordinis Prædicatorum, Sacri Palatii Apostolici Magister.

INDEX TABULARUM

SECUNDI TOMI.

A POLLO in Heliotropio *Tab. I.*
 APOLLO . & MARSYAS in Jaspide
 rubro *Tab. II.*
 MARS in Onyculo . *Tab. III.*
 NEPTUNUS in Aqua marina . *Tab. IV.*
 CERES in Pyropo . *Tab. V.*
 CERES in Heliotropio . *Tab. VI.*
 VENUS , & CUPIDO . In Achate Sardo-
 nyche . *Tab. VII.*
 AMOR CUM FACE in Heliotropio . *Tabu-
 lula VIII.*
 AMORES in Corniola *Tab. IX.*
 ÆSCULAPIUS in Heliotropio . *Tab. X.*
 HERCULES in Onyculo . *Tab. XI.*
 HERCULES in Corneola . *Tab. XII.*
 AURORA , & CEPHALUS in Gemma fa-
 ctitia cærulei coloris . *Tab. XIII.*
 GRATIÆ in Cameo . *Tab. XIV.*
 PAX in Onyculo . *Tab. XV.*
 SACRIFICIUM PALLADI, in Aqua marina .
Tab. XVI.
 BACCHI SACERDOS in Hyacintho . *Tabu-
 lula XVII.*
 BACCHI SACERDOS in Corneola . *Tabu-
 lula XVIII.*
 SOCRATES in Corneola . *Tab. XIX.*
 PYRRHUS in Corneola . *Tab. XX.*
 CLEOPATRA in Hyacintho . *Tab. XXI.*
 MILES CUM VICTORIA in Corneola . *Tabu-
 lula XXII.*
 EQUUS in Corneola . *Tab. XXIII.*
 GLADIATORES in Corneola . *Tab. XXIV.*
 CENTAURUS in Corneola . *Tab. XXV.*
 BIREMIS in Granata . *Tab. XXVI.*
 BIGA in Corneola . *Tab. XXVII.*
 QUADRIGA in Corneola . *Tab. XXVIII.*
 LEO in Jaspide . *Tab. XXIX.*
 AMULETUM in Heliotropio . *Tab. XXX.*

AMULETUM in Lapide cæruleo . *Tabu-
 lula XXXI.*
 ABRAXAS in Lapide cæruleo . *Tabu-
 lula XXXII.*
 JUPPITER ex ære . *Tab. XXXIII.*
 SERAPIS ex ære . *Tab. XXXIV.*
 VENUS CUM POMIS ex ære . *Tabu-
 lula XXXV.*
 PRIAPUS ex ære . *Tab. XXXVI.*
 SILVANUS ex ære . *Tab. XXXVII.*
 VERTUMNUS ex ære . *Tab. XXXVIII.*
 URSUS , & TAURUS ex ære . *Tabu-
 lula XXXIX.*
 CAPUT BOVIS in Lucerna Ærea . *XL.*
 CYGNUS in Lucerna Ærea . *Tabu-
 lula XLI.*
 APIS , BOS , in Basi marmorea . *Tabu-
 lula XLII.*
 SIGNUM ISIAECUM in Basi marmorea .
Tab. XLIII.
 SIGNUM ISIAECUM in Basi marmorea .
Tab. XLIV.
 SIGNUM ISIAECUM in Basi marmorea .
Tab. XLV.
 MERCURIUS CYNOCEPHALUS & HARPOCRA-
 TES in Basi marmorea . *Tab. XLVI.*
 CANOPUS in Basi marmorea . *Tabu-
 lula XLVII.*
 HARPOCRATES in Basi marmorea . *Tabu-
 lula XLVIII.*
 SOLEMNITAS in Basi marmorea . *Tabu-
 lula . XLIX.*
 VER in Basi marmorea . *Tab. L.*
 ÆSTAS in Basi marmorea . *Tab. LI.*
 HYEMS in Basi marmorea . *Tab. LII.*
 TAURUS COELESTIS in Basi marmorea .
Tab. LIII.

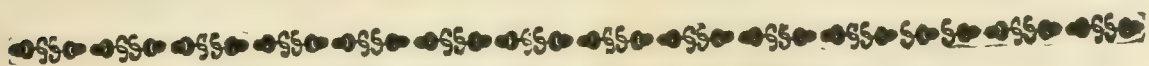

MUSEUM ODESCALCHUM

S I V E

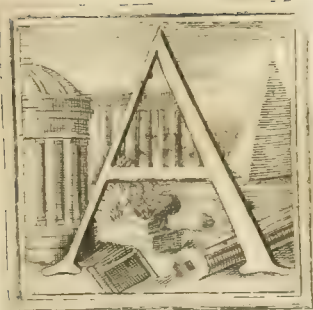
THESAURUS ANTIQUARUM GEMMARUM

PARS SECUNDA

GEMMÆ ALIÆ CUM FORMA INTEGRA, SIMULACRA
ÆREA, ET ANAGLYPHA MARMOREA.

T A B U L A I. A P O L L O.

POLLINES Cicero lib.3. de Nat. Deorum docet fuisse plures. Antiquissimum ex Vulcano natum Athenarum custodem. Alterum Coribantis filium natum in Creta. Tertium Jove tertio natum, & Latona, qui ex Hyperbo-
reis Delphos advenit. Quartum in Arcadia, quem Arcades Nomionem appellabant, quod ab eo se leges accepisse dicerent.

Tom. II.

A

In

In hoc Heliotropio insculptus est Apollo ille, quem Vatem in primis, & Citharædum, immo & Vaticinii, & Citharædorum Deum, Sagittarium insuper peritissimum Ovidiani versus declarant lib. 1. Met. Fab. 9.

*Per me, quod eritque, fuitque,
Estque, patet; per me concordant carmina
nervis.*

*Certa quidem nostra est, nostra tamen una
sagitta*

Certior, in vacuo, quæ vulnera pectore fecit.

Hæc enim vero omnia gemmæ huic nostræ adamus-
sim respondent, in qua Pharetra, Cithara, & Tri-
pus Aræ lapideæ superpositus.

Quod ad Pharetram attinet, & Sagittas, huc
etiam respexit Horatius l. 1. od. 12.

*Nec Te metuende certa
Phæbe sagitta*

Et Epod. od. ultima

*Condito mihi, placidusque telo
Supplices audi pueros Apollo.*

Sagittis hisce Pythonem, hoc est, ingentem
quemdam Draconem ex putredine terræ natum post
Deucalionis diluvium interfecit. Rem narrat Ovi-
dius l. 1. Met. fab. 8. Una cum Sagittis, & Pharetra de-
beret esse arcus; sed hic desideratur. Propter hunc
Apollo a Latinis sæpe numero Arcitenens dicitur:
ab Homero Κλυτῆροσῶ hoc est inclytus arcu.

Citharam aliqui eandem esse, ac Lyram exi-
stimarunt. Hujus inventorem Horatius Mercurium
facit l. 1. od. 10.

*Te canam magni Jovis, & deorum
Nuntium, curvæque Lyræ parentem.*

De hac tamen re aliqui dissentiunt, Lyramque ipsam Apollini tribuunt.

De Tripode perobscura, atque involuta omnia sunt, perinde, atque ea responsa, quæ ex Tripode Pythia Sacerdos canebat. Strabo l.9. sic illum describit: *Auctores, inquit, certi memorant, divinum ipsum domicilium profundam, & curvam esse speluncam non admodum lato patentem ore. Atque hinc auram reddi sacro efflante numine. Excelsum autem ostio imminere Tripodem, quem simul atque Pythia Vates inscenderit hausto divinationis spiritu responsa edere, partim metro, partim oratione libera.* Ab his nonnihil Athenæi narratio discrepat lib.2. dimnosophist., ait enim in Bacchi certaminibus præmium fuisse Tripodem, atque ob id, qui vera dicerent, vulgo de Tripode loqui dictos. Tripodem vero Lebetem fuisse tribus fultum pedibus. Hujus genera duo: alterum Apollinis ob veritatem oraculorum: alterum Bacchi, in quo vinum miscebatur, quod ebrii vera loquantur. Nam *in vino veritas*. Senator Clarissimus Bonaroti *Osservazioni Istoriche &c.* pag. 180. addit ex Lucano ex Nonno vas illud supra Cryptæ hiatum locatum ob flantem inde ventum tremore quodam pertentari solitum, & ex ejusmodi concussione, atque crepitu peti oracula consuevisse. Immo, inquit, *opinati aliqui sunt in vas illud ipsum demitti consuevisse lapillos, ut crepitaret magis, & pro sonituum diversitate, diversa erant pariter rerum futurarum oracula.*

Varias Tripodum formas videre unusquisque potest apud doctissimum Jacobum Sponium sub finem sectionis secundæ Miscell. erudit. Antiquit. Nos in Museo Kirkeriano habemus unum plicatilem. Tri-
bus

bus enim virgis, quæ Lebetem sustentant, minores aliæ decussatim ita innexæ sunt, ut omnes pariter instar umbellæ colligi, constringique possint. Tripodem plicatilem nihil huic nostro dissimilem vide in Museo Capitolino a Sanctissimo Domino Nostro BENEDICTO XIV. dono datum.

Quid intra vas Tripodis in hoc Heliotropio insculpti contineatur, neque ego satis intelligo, neque alii satis dispicere potuerunt.

Cur autem plerumque imberbis Apollo pingatur, docet Fulgentius lib. i. Mythol. *Quia* (cum sit idem, ac Sol) *occidendo, & renascendo semper est juvenior, sicut quod numquam in sua virtute deficiat, ut Luna, quæ crescit, & minuitur.* Immo Callimachus hymn. in Apoll. vers. 35. omnem ei lanuginem adimit.

οὐποτε φοίβη

Θηλείαις ἐδ' ὅσον ἐπὶ χυβόος ἦλθε παρειαῖς

Numquam Phæbi

Teneris vel tantillum quidem lanuginis increvit genis.

TABULA II.

APOLLO, ET MARSYAS.

MARSYAS multo ante Trojana bella floruit, ut scribit Plutarchus in lib. de Musica. Filius fuit Hyagnidis, ut advertit Natalis Comes l. 6. cap. 15. ejus nimirum, qui primus omnium mortalium leges musicas ad laudes deorum, quibus in solemnitatibus Græci usi sunt, accommodavit. Jam vero cum Minerva, ut ait Athenæus, inventas ab se tibias

tibias non procul a Cælenis inflasset, orisque sui turpitudinem, ac tumorem in lacu vidisset, eas abiecit; *secedite a me*, inquit, *malæ corporis depravationes*. Has Marfyas cum reperisset, præstantissimus Tibicen evasit. Et ob eam causam, ut scriptum est apud Pausaniam in Phocaicis, Apollinem provocavit ea lege, ut victor victo, quodcumque liberet, præciperet. Cum autem victus fuisset Marfyas, iussit Apollo eum ad truncum pini arboris alligari. Hoc in Philippi Poetæ Græci epigrammate legimus. Arborem vero Pinum fuisse indicant Nicandri versus, quos Natalis Comes eo loco, quem supra diximus, recitat. Quomodo autem post victoriam ei pellis ab Apolline detracta fuerit, sic Ovidius fabulosè narrat l.6. Met. Marfyam ipsum Satyrum esse faciens

*Exitium Satyri reminiscitur alter,
Quem Tritoniaca Latous arundine victor
Affecit pœna. Quid me mihi detrabis? inquit
Ab piget! ab non est, clamabat, tibia tanti!
Clamanti cutis est summos direpta per artus;
nec quicquam nisi vulnus erat:*

Eandem repetit fabulam Fast. lib.6. loquens de tibia
*Inventam Satyrus primum miratur, &
usum*

*Nescit, & afflatam sensit habere sonum.
Et modo demittit digitos, modo concipit
auras;*

*Jamque inter Nymphas ante superbus
erat.*

*Provocat & Phæbum, Phæbo superante
pependit:*

Cæsa recesserunt a cute membra sua.

Idem Naso ab lacrymis Faunorum, atque Nympharum ejus obitum deflentibus ortum flumen fuisse fingit, & ab ejus nomine Marfyam vocatum: eodem lib.6. Metam.

*Illum ruricolæ silvarum numina Fauni,
Et Satyri fratres, & tunc quoque clarus
Olympus
Et Nymphæ flerunt, & quisquis montibus
illis
Lanigerosque greges, armentaque bucera
pavit.
Fertilis immaduit, madefactaque terra
caducas
Concepit lacrymas, & venis perbibit imis.
Quas non fecit aquas, vacuas evasit in auras
Inde petens rapidum ripis refluentibus
æquor,
Marfya nomen habet Phrygiæ liquidissimus
amnis.*

In illud certamen Marfyam & Apollinem venisse memoriæ proditum est apud Cælenas Urbem Phrygiæ in monte ejusdem nominis sitam, juxta quam Marfyas flumen decurrit. Non longe ab ea lacus est, ubi ad usum tibiæ gignuntur calami optimi; quam quidem rem poteris apud Strabonem legere lib.12. Addit hoc Herodotus in Polihymnia ex pelle Marfyæ detracta utrem confectum in Cælenarum Urbe suspensum spectari. Jam verò in hac nostra Jaspide totam hanc Marfyæ fabulam descriptam vides. In primis ecce tibi Satyrus ipse Marfyas manibus revinctis post tergum, ad pini truncum alligatis. Ex ejus arboris ramis Tibiæ duæ, causa mali tanti dependent. Pelli insidet leoninæ,
vel

vel Tigridis. Hæc enim sunt Bacchi ornamenta apud Nonn. l.9. adeoque ejus etiam asleclarum, cujusinodi numerantur Fauni, atque Satyri. Leonardus Augustinus part.2. num.3. in hac eadem, vel in huic omnino simili gemma vultum illum, qui ferinus videtur, & e sedili pendet, Sileni larvam esse mavult. Stat Apollo in sinistra manu Cytharam tenens, quam tamen cum ipsum cædis poenituisset, ab eo confractam fuisse ferunt. Dextera vero cultrum lanienæ ministro servo porrigit, ut rem totam conficiat. Quem cultrum esse dixi, fortasse plectrum est, quo Citharæ cordæ a Citharædo Apolline percutiebantur. Juvenis vero, qui genu dextero flexo perstat non cultrum accipiens, vel accepturus, sed calamitatem deprecans, quæ comiti miserrimo jam jam impendebat. Hæc certe significantur in Cameo pulcherrimo, atque elegantissimo, quem Tab.32. D. Rudolphinus Venuti in Collectaneis Romanarum antiquitatum exponit. Villelmus Choul in oratione de veterum Romanorum Religione Marfyæ ab Apolline sic deglupti imagine, Neronem epistolas obsignare solitum fuisse censet, & hoc evincere contendit, asserens fuisse antiquum aliud hujusmodi sigillum, ubi incisum erat: NERO. CLAUDIVS. CÆSAR. AVGVSTVS GERMANICVS. P. MAX. TR. P. IMP. P. P. Apud Abrahamum vero Gorleum in sua Dactyliothea est Achates Sardonicus utrinque incisus, & in altera quidem ejus facie Marfyas, & Apollo; in altera vero, Neronis, & Agrippinæ parentis capita conspiciuntur.

T A B U L A I I I.

M A R S.

ARS, ut ait Varro ita dictus quod maribus in bello præsit. Verius ab *ἄρης* græco vocabulo addita littera M. quod est ab *ἀίρειν*. *Tollere interficere*. Ab *ἄρης* vero appellatus est Areopagus Athenarum vicus; ubi Mars de cæde Halirrhothii, qui erat Neptuni filius accusatus olim fuerat, & a diis duodecim absolutus. Alii Martis nomen deducunt ab *ἄρας* damno. Plato in Cratylō ab *ἄρρεν* & mare. Homerus. Iliad. 5. Jovem inducit dicentem Martem ipsum ex se, & Junone natum. Phornutus apud Gyraldum Jovis, & Enyus filium esse ponit, alii Solius Junonis, quæ cum per vireta vagaretur, illum conceperit. Epicharmus patria Spartanum esse, ait; Sophocles in Thraciæ finibus procreatum, ut est etiam apud Arnotium lib.4. contra gentes. Diod. Sicul. lib.5. narrat Martem primum omnium fabricatis armis milites armavisse, & Deorum adversarios interficiendo, bellandi, pugnandi que artem invenisse. Est autem Mars unus ex diis majorum gentium, quos omnes duobus hisce versiculis Ennius complectitur.

*Juno, Vesta, Minerva, Ceres, Diana,
Venus, Mars*

*Mercurius, Jovi, Neptunus, Vulcanus,
Apollo.*

Innumera sunt ejus vel nomina, vel epitheta, quæ videri possunt apud Grutherum in Inscriptionibus, & apud Gyraldum Syntagm. Hist. Deor., & apud
Ros

Rossinum Antiquit. Rom. & alios. Mihi tamen nullum opportunius accidit, quam quod Pausanias in Arcadicis profert. *Est etiam, inquit, in Tegeatum foro Martis signum pilæ insculptum... quem ætate nostra Phylactriden, ac si Præsidarium dicas, vocant.* Atqui talem ego Martem in hoc nostro onyculo esse insculptum dicere posse videor. Nam si Mars militum est, & militiæ præses; ad milites utique non minus pertinet in bello manus conferere, quam, cum pacata sunt omnia, Urbibus, ac Regnis præsidio esse, ne hostes bellum inferant. Jam vero Mars armatus hasta est, scuto, atque galea, quibus est in omnibus fere monumentis aliis instructus. Columnam, cui scutum superponit indicium esse securitatis opinor. Mecum facit Horatius lib. I. Ode 35.

*Iniurioso ne pede proruas
Stantem columnam, neu populus frequens*

*Ad arma cessantes ad arma
Concitet, imperiumque frangat*

In Nervæ certe nummis SECURITAS columnæ innititur addita in ejus manibus cornucopia, quia ex securitate cæteræ utilitates promanant, præsertim agriculturæ commoda. Recte igitur Marti huic Phylactridæ, & Præsidario, hoc est securitatis auctori apponuntur cornucopia, & frumenti spica, quibus ea, quæ diximus, agriculturæ commoda significantur. In nummo Gentis Valeriæ est item cum spica Mars victor. Verum ibi spica, ut interpretatur Fulvius Ursinus non ubertatis, sed Ædilitatis signum est, quam L. Flaccus Valerius obtinuit.

T A B U L A I V.

N E P T U N U S.

EPTUNUS, ut Cretenſes narrant primus navigandi arte inventa, Claſſem inſtituit, ejuſque Præfectus eſt a Saturno factus, Quapropter traditum eſt poſteris, Neptunum imperaſſe mari, ſacraque ei a navigantibus facta. Addunt etiam Neptunum equos primum domuiſſe, artemque equitandi ab illo traditam, ex quo Hippius ſit appellatus. Hæc ſunt in Diodori ſiculi lib.6. cap.5. , & inde habemus Fabulæ originem, & fundamentum. Dictus autem Neptunus a nubendo, ut ait Varro, quod ſicut Coelum nubes, ita mare terras tegat. Cryſippus Stoicus apud Cic. lib.1. de natur. Deor. æthera docet eſſe eum, quem homines Jovem appellant; qui vero aer manat per maria Neptunum. Lib. vero 2. *Aqua, inquit, reſtabat, & terra, ut eſſent ex fabulis tria regna diviſa: datum eſt Neptuno alterum Jovis, ut volunt fratri maritimum omne regnum, nomenque productum, ut Neptunus a nando paullum primis literis immutatis.* Tridentem manu præfert, inquit Fulgentius, lib.1. *quod aquarum natura triplici virtute fungatur, iſdeſt liquida, ſæcunda, potabili.*

Navigandi ars ſatis navigio, in quo illum ſtantem videmus, exprimitur; ſtellaque inſuper, quam eſſe Cynofuram conjicimus, quæque a nautis obſervari ſolet.

Equos vero domandi artem duo quaſi navigio
juncti

juncti equi significant, quos ille flagello accinctus frænare videtur velle. Neptunus enim, ut est apud Virgil. lib. I. Georg. v. 13. ille fuit,

*Cui prima frementem
Fudit equum magno Tellus percussa Tri-
dente.*

Cæterum Neptunus depingi solet cum equis non quadrupedibus, cujusmodi sunt in hac gemma, sed cum iis, qui Græco vocabulo Hippocampi appellantur, & equi marini sunt. Tales videas in nummo C. Marii, & in illis Familiæ Crepereie. Tridens igitur Hippocampi atque Delphines Neptuno assignantur plerumque, tamquam ejus maritimæ potestatis insignia. Et quia Pompejus magnus egregium sese pluribus maritimis bellis Imperatorem præbuerat; ideo in ejus nummo Neptuni est effigies barba promissa, & a tergo imaginis Tridens; Sextusque Pompejus illius filius ob eandem causam Neptunum arroganter se appellavit, ut testatur Dio. lib. 48. *Sicilia, inquit, occupata naves plures extruxit; mare circum insulas obtinuit. Auctus ea gloria, ac fastu, quasi Neptuni esset filius, quod Pater quondam mari universo imperium tenuisset.* Et paulo infra: *Sex. Pompejus magis tum elatus animo vere Neptuni se filium credidit, vestemque induit cæruleam.*

TABULA V.

CERES.

RPHEUS Cererem Rheam esse dicit, & Arnobius l.5. c. Gentes Jovis Matrem appellat. Hesiodus non Rheam esse, sed Rheæ, sive Opis & Saturni filiam affirmat, cum quo Ovid. lib.6. Fast. & Diodorus consentiunt: Dictam fuisse Cererem a *creando* existimat Varro, Cic.vero lib.2. de natura Deorum tamquam a *Geres* hoc est a gerendis fructibus. Habita enim frugum est Dea: Qua de re sic Ovid. lib.5. met. Fab.6.

*Prima Ceres unco glebas dimovit aratro,
Prima dedit fruges, alimenta que mitia
terris:*

*Prima dedit leges. Cereris sunt omnia
munus.*

Recte igitur ejus imago frumenti spicam læva manu tenet, dexteraque cornucopiam. Ex hac de more prominent flores, poma, fructusque alii: Non dispicio, an inter eos sint ficus, quarum plantam a Cerere Phytalo commonstratam Pausanias in Atticis narrat. Inscriptionemque hanc affert, quæ in Phytali tumulo legebatur: quæ latine reddita est hujusmodi.

*Hic situs est Phytalus, Cererem, qui in
tectâ recepit*

*Heros, cui primum quondam Dea dulcia
poma*

*Monstravit: ficos nomen dixere priores.
Æternos Phytalus sic est sortitus honores.*

Huic

Huic Deæ porcam immolari solitam testatur Macrobius lib. I. Saturn. cap. 12. , *quia Segetem*, inquit, *quam Ceres mortalibus tribuit porca depasta est*: Nefas omnino erat in hujusmodi sacrificiis vinum adhibere Plaut. Aulul. act. 4. scen. 6.

Cererin' mi scrobile hi sunt facturi nuptias

Qui? quia temeti nihil allatum intelligo.

Virgines, quæ sacra Cereris in canistro, aut Cista ferebant, dicebantur Canephoræ. Eas Athenis regnante Erichthonio institutas, scribit Svidas a Philochoro esse traditum. De iis Cic. in Verr. 6. *Erant*, inquit, *præterea duo signa non maxima, verum eximia venustate virginali habitu, atque vestitu, quæ manibus sublatis sacra quædam more Atheniensium Virginum reposita in Capitibus sustinebant*. Unam ex hujusmodi Canephoris fictilem in Museo Kirkeriano asservamus.

T A B U L A V I.

C E R E S.

SE Cereris effigiem hanc quoque, spicæ geminæ, quas in manu tenet, ostendunt. Cur autem sedet in sella? Sella æternitatis esse symbolum Pierius Valerianus existimat 43. *Stella V. Perennitas* conjecturam capiens ex

Romæ sedentis simulacro, quod in nummo quodam se vidisse testatur cum Ancili, & inscriptione ROMÆ ÆTERNITAS. Verum si consulere nummos velimus Æternitatem longe sæpius omnino stantem videbimus. Ut cumque se res habeat, æternitas Cereri convenire poterat, quod frumento, frugibusque

Tom. II.

D

aliis

aliis ab se repertis hominum genus alere numquam destitutam esse, crederent.

Deæ caput diademate, seu fascia præcingitur quam Deorum, & Dearum insigne fuisse omnes norunt, ita Plin. lib.33. Apollinem *diadematum* appellat. Formica circumstans Providentiam significat. Etenim ut ait Cic. lib.3. de natura Deorum. *In Formica non modo sensus; sed etiam mens, ratio, memoria.* Hæc ejus providentia in re frumentaria maxime cernitur Horat. lib.1. Sat.1.

*Parvula (nam exemplo est) magni formica
laboris*

*Ore trahit, quodcumque potest, atque
addit aceruo*

*Quem struit haud ignara, ac non incauta
futuri-*

Apud Leonardum Augustinum Gemm. figur. p.2. n.65. Est Ceres hastata spicam una cum papaveribus porrigens quemadmodum etiam Theocritus, & Callimachus illam describunt. Virgilius 1. Georg. *Cercæ* papaver appellat, vel quia Ceres Papaveris inventrix fuerit, ut docet Eusebius lib.3. de Præpar. Evang., vel quod eo Ceres usâ fuerit ad oblivionem doloris ob Proserpinam sibi raptam, ut Servius Honoratus interpretatur, vel quod, ut ait Probus Grammaticus, una cum Segete nascitur. Possumus illud addere Triptolemo puero gravius ægrotanti papaver ad bibendum una cum lacte a Cerere fuisse præbitum, ut fabulatur Ovid. lib.4. Fast.

*Abstinet alma Ceres, somnique papavera
causas*

Dat tibi cum tepido lacte bibenda puer.

Ce-

Ceres summa religione apud ficulos maxime colebatur. Et Ennensem quidem (ubi nunc *Castro Joanni*) etiam gentes cæteræ venerabantur. Illuc Romani Sacerdotes ex decemvirali Collegio missi propterea olim sunt P. Mucio, & L. Calpurnio Coss. quod in Sybillinis libris Cererem antiquissimam placari oportere, perscriptum extabat. Fuit ejus Templum in antiqua Urbe Palatio in monte Palatino sita teste Dionys. l.2. additaque ei Græca Sacerdos fuerat. Ædes alia post Urbem conditam dedicata Cereri fuit in extremo Circo maximo ad Carceres, extructæque sunt etiam aliæ, quarum meminit. P. Victor.

XIII. Kal. Maii Cerealia erant, in quibus sacra Matronis fiebant. Cereales item ludi & ante Idus Apriles usque ad XIII. Kalendas Majas in Circo maximo celebrabantur. In Museo Cortonensi num.30. est Ceres huic quam simillima cum spicis & formica, sedens pariter in Sella, sed cum fulcro dorsuali, & est in Jaspide incisa.

T A B U L A V I I . V E N U S , E T C U P I D O .

ICERO lib.3. de nat. Deor. quatuor Veneres enumerat unam Coeli, & Lucis filiam, aliam spuma maris genitam, ex qua & Mercurio natus Cupido. Tertiam Jovis, & Diones filiam, Vulcanique uxorem, eandemque, Anterotis matrem. Quartam Syri, & Syriæ filiam, Astarten vocatam, quæ Adonidi nupsit: de qua est Luciani liber inscriptus *de Syria Dea*, & multa habet

bet Apul. lib.8. de Afin. Hæc Dea Sidoniorum *ἀσκλημένη* Judæis erat. **עשתרת** Aſthoreth. Poetæ de ſecunda plerumque intelligendi ſunt, quæ Cynaræ meretrix fuit, cujus digna tali munere myſteria deſcribunt Clem. Alexandr. in Protrept. & Arnobius l.5. contra gentes. Eam nos eſſe putamus, quam in hac Tabula delineatam aſpicimus.

Veneri parenti ſuæ in arboris trunco ſedenti adſtat filius Cupido, qualem deſcribit in Epigrammate, quod Marullus latine vertit.

*Quis puer hic? Veneris. Plenæ quæ cauſa
pharetræ?*

*Non bene proviſus certe quod arma
movet.*

*Cur ſine veſte Deus? Simplex puer odit
opertum.*

Unde puer? pueros quod facit eſſe ſenes.

Pharetram hic Cupido non geſtat, ſed a Veneri illam accepturus expectat; Venus autem fortaſſe jocatur, & cum filio colludit, quaſi impedire illum velit, quominus illam apprehendat? An

*Cytherea novas artes, nova pectore verſat
Conſilia? Æn. I.*

mandans Cupidini, ut ſagitta Didonem conſigat? Quamquam Virgilius obtutibus, non ſagittis rem tranſigit; igneque illo, quem Cupidinem jubet Didonis offibus implicare. Unuſquiſque ſentiat, quod vult. Mihi placet hoc pacto fabulam comminiſci.

Timende Matri Teliger ſæve puer.

dixit Senec. in Oetæo act. I. v. 543. Et quidem jure; cum ne ab ipſa quidem matre manus abſtineat, ut interpretatur *del Rio*. Certe de tanta Cupidinis petulantia Venus ipſa apud Lucianum conquiritur.

ritur. Quod tum maxime patuit, cum illam amore inflammavit, ut est apud Ovid. l. 10. Metam.

*Namque pharetratus dum dat puer oscula
Matri*

*Inscius extanti distrinxit arundine pectus
Læsa manu natum Dea reppulit: altius
actum*

*Vulnus erat, specie primaque fefellerat
ipsam.*

Dico igitur, in hac gemma Venerem Cupidini pharetram velle tradere, sed antequam tradat commonere illum, ut saltem sibi parenti suæ parcat. In Museo Cortonensi Tab. 28. aliter cum Cupidine Venus ludit, offert enim ei globum, qui utrum pomum sit, an Mundi Symbolum, lege in cl. Valesii explanatione.

T A B U L A V I I I . A M O R C U M F A C E .

UPIDINEM neque omnem, neque semper alatum pingi, aut fingi solitum argumento est locus Ciceronis lib. 3. de natur. Deor. Ibi enim tres Cupidines numerat; Mercurio primum & Diana natum; Mercurio, & Venere secunda alterum, tertium, qui & Anteros Marte, & Venere tertia genitum. *Dianæ item, inquit plures; prima Jovis & Proserpinæ, quæ pinnatum Cupidinem genuisse dicitur.* Hoc ipsum sentire visus Propertius lib. 2.

*Quicumque ille fuit, puerum qui pinxit
amorem*

Tom. II.

E

Non.

Nonne putas miras hunc habuisse manus?

*Idem non frustra ventosas addidit alas,
Fecit & humano corde volare Deum.*

Heliodorus Hist. Æthiop. lib.4. vult, pictores amorem sive Cupidinem alatum pinxisse, ut agilitatem, & pernicitatem amantium significarent. Alexander autem Aphrodisiensis, quod amantium Cupido sit admodum levis, & instabilis.

Adduntur illi etiam faces. In quam sententiam Tibull. lib.2.

*Sancte veni dapibus festis; sed pone sagittas,
Et procul ardentes hinc procul abde-
faces.*

Faces autem ideo Cupidini tribuuntur, ut ejus vis plane ignea ostendatur, sive potentia summa, qua sibi non mortales modo, sed etiam superos, & Jovem quoque ipsum subjecisse, ac domuisse confingunt. Huc faciunt Senecæ versus in Hippol. act.1. vers.185.

*Hic volucer omni regnat in terra potens;
Ipsamque flammis torrens indomitum Jo-
vem.*

*Gradivus istas belliger sentit faces.
Opifex trisulci fulminis sensit Deus,
Et, qui furentes semper Ætnæis jugis
Versans Caminos, igne non parvo calet,*

Illud etiam præterire nolo, Numen hoc in Sarcophagis, gemmisque sæpe numero conspici cum face inversa, atque restincta, quod indicium erat mortis obitæ ab iis qui amabant inter se, & hoc ferme pacto Amorem apud Ovid. l.3. eleg.9. de morte Tibulli descriptum invenio. *Ec-*

Ecce puer Veneris fert eversamque pharetram,

Et fractas mærens, & sine luce faces.

Nisi malimus existimare ideo hoc ab Ovidio fuisse dictum, quod amatorias Tibullus elegias conscripserat. Cæterum Eubulus male Cupidinem, sive Amorem alatum fingi, aut pingi conatus est ostendere his versibus, quos Athenæus refert lib. 13.

Τίς μὲν ὁ γραφᾶς παλαιὸν ἀνδρώπων ἄρα

Ἠκηροπλάστῃ (ας ἐρωθ' ὑπόπτερον;

Ὡς ὅδ' ἐν ἡ δ' αἰ πάλιν χελιδόνας γραφεῖν

Ἀλλ' ὡς ἀπερθεῖ τῶν τρόπων τῶν πρὸ τοῦ

Ἐστὶν γὰρ ὅτι κῆρυξ, ὅτι ράδιον

Ἀπαλλαγῶν τῶν φέροντι τὴν νόσον

Βαρὺς δὲ κομιδῇ πᾶσι ἀνδρῶν ἔσται πατρὶς

ποιῶτο παῖγμα; λήρῃ δ' ἀνφίσειαί τις.

Quis omnium primus virorum pinxit?

Aut alatum amorem finxit in cera prior:

Hirundines solum sciebat pingere;

Mores nec ille norat, aut mentem Dei:

Nec est enim levis, nec est is, qui celer

Morbum ferentis avolet præcordiis

Gravisque valde: qui fit ut alæ sint ei,

Res hæc erant nugæ; ferat vel si quis hoc.

T A B U L A I X.

A M O R E S.

IC mihi divinandum omnino est, ut hujus gemmæ symbola interpreter: sunt hic Amores duo, Columna, supra quam Gryps cum Clypeo, quem sinistro pede sustentat. Ex columnæ vertice duo utrimque laurei rami sese protendunt, ac flectunt.

Gryphum meminit Plinius l.10. cap.49. quos in Æthiopia nasci, memoriæ proditum erat, eosque aves plane fabulosas merito existimat. Illorum mentionem etiam factam esse reperio a Pausania in Arcadicis, ab Æliano ex Ctesia, a Philostrato in Vita Apollonii. Verum non fabulæ loco habuisse videtur Plinius ea, quæ apud ipsum leguntur lib.7. cap.2. *Arimaspis*, inquit, *populis uno tantum oculo præditis* (qui habitabant ubi nunc Ingria, & Ducatus Novogradensis & Plefcoviensis in Moscovia) *bellum esse assidue circa metalla cum Gryphis ferarum volucris genere, quale vulgo traditur, eruen- te ex cuniculis aurum mira cupiditate, & feris custodientibus, & Arimaspis rapientibus, multi, sed maxime illustres Herodotus, & Proconnesius scribunt.* De hac Gryphum rapacitate eadem fere invenies apud Pomponium Melam lib.3. de situ Orbis cap.1. apud Solinum cap.20. apud Aurel. Cassiod. l.1. ep.3. & apud Claudian. ep. ad Serenam: si eorum formam ac figuram requiras, illam tibi describet Servius Maurus Honoratus ad Ecl. Virg.8. *Genus*, inquit, *ferarum in hyperboreis nascitur*
mon-

montibus omni ex parte Leones sunt; alis, & facie Aquilæ similes: sunt equis vehementer infesti; Apollini consecrati: Cur autem Apollini consecrati? Propter sagacitatem, miramque in prospiciendis futuris prudentiam concludit Thomas Dempsterus Paralip. ad lib. 2. cap. 7. Jo: Rossin. Antiqu. Rom. Si hoc est, recte congruunt cum Gryphe laurei ramuli, cum habeantur ipsi quoque Apollini Sacri. Hinc Horatius lib. 3. od. 3. Delphicam & Ovid. 3. Fast. Phœbæam Laurum appellat, & Virg. Eclog. 7. 13. Gratissima Phæbo Laurus. Lauro enim nescio quid fatidici inesse opinabantur, ut liquet ex illo Virg. l. 3. Æneid. vers. 359.

Trojugena interpret Divum, qui numina Phæbi

Qui tripodas, Clarii lauros, qui sidera sentis.

Et Claud. de rapt. Proserp.

Venturi præscia laurus.

Eamque ob causam in lauro bonum etiam omen constitutum esse putabant. Exemplum pono quod narrat Dio. l. 48. Aquila Gallinam albam in Liviæ gremium abjecit, quæ lauri ramum cum baccis gestabat. Livia, quod id ostentum haud exiguum duceret, gallinam adservavit diligenter; lauri autem ramum sevit: atque is radicibus auctis adolevit ita, ut postea frondes triumphantibus diu admodum suppeditaverit.

Jam vero habemus sagacitatem in Gryphe, providentiam & in Gryphe ipso, & in Lauro. In Clypeo quis neget cautionem denotari, quandoquidem est a κλέπτω, tegere, quod hominem tegat? Hinc Virgil. Æn. 2.

Objicere clypeos ad tela.

In Columna denique Constantiam significari omnes norunt. Norunt pariter hujusmodi virtutes in eo requiri, quicumque sapienter amare velit.

Ex iis igitur, quæ hæcenus dixi conjecturam hanc facio; geminos hic Amores esse; stultum nimirum, ac sapientem, animo mihi fingo. Amor certe geminus est, & talis appellatur a Seneca in Hippolyto Act. I. v. 274.

Quam vocat matrem geminus Cupido
Et act. 3.

Concutit tædas geminus cupido

Ex geminis autem amoribus alium esse cælestem alium Vulgarem, docet Plato in symposi., & Lucianus in dialog. *ἔρως, καὶ ἀνθρώπινος*; de quibus Cælius Calcagninus singularem libellum composuit, mentionemque faciunt Cælius Rhodig. lib. 16. antiq. lect. & lib. 23. Augustinusque Niphus de Amore cap. 19. 60. & 90. Atque hi sunt Amores illi duo, quorum alter appellatur Honestus, ac Rationalis, alter vero Turpis, atque Animalis. Videtis igitur in dextera hujus Tabulæ parte stultum, vulgarem, turpem, atque animale prorsus Amorem, qui in terram pronus, sagittisque unice acuendis intentus, nihil curat, quis, & quomodo, & quatenus sit amandus. E contrario amor sapiens, Honestus, & Rationalis manibus ad tergum rejectis, ut secum ipsi meditantes homines solent, in symbolis observandis defixus perstat, quasi ut iis virtutibus, de quibus antea diximus, sagacitate nimirum, providentia, cautione, atque constantia se ipsum imbuat, ad quas postea illos informet, quicumque considerate, & sapienter amare cupiant.

T A B U L A X.

ÆSCULAPIUS.

E Æsculapio multa Pausanias, & Plinius; multa iidem de ejus Templis, quorum aliqua Hygiæ simul filiæ dicata erant, nec non de illius Statuis, quæ ab ejusdem Hygiæ simulacris non solebant esse disjuncta. In M. Aurelii Antonini nummo, in pluribus item æreis, marmoreisque signis eodem ferme habitu, & cum iisdem plerumque symbolis, cum quibus est in hoc Heliotropio, expressus conspicitur. Nudato in primis pectore, quia, ut ait Jo: Henricus Meibomius ad Hippocratis jusjur. cap.5. *cum sit Medicorum Deus, nihil non sincerum, ac simplex in Medico esse debet. Barbatus præterea fingitur, quia qui eam artem exercent, magna prudentia, atque usu præditos esse oportet.*

Falsò tamen dicitur in Priapæiis car.36.

Intonsa semper Æsculapio barba est.

Etenim a Phliasiiis imberbem fuisse cultum, & apud Sicyonios simulacrum ejus imberbe ex ebore, & auro extitisse testis est Paus. lib.2. c.10. & 13. Itemque Lucianus in Jove Tragædo. Immo Ovid. & Statius lib.3. sylv.4. *Juvenem Phæbeum* appellant. In hac sententia sese esse Dionysius ille Tyrannus ostendit, qui, ut narrat Cic. lib.3. de natura Deorum, Æsculapii Epidaurii barbam auream demi jussit; neque enim convenire barbatum esse filium, cum in omnibus Fanis Pater imberbis esset.

De Æsculapii baculo incredibile dictum est, quam multa, quamque incredibilia Mythologi commenti sint; Eusebius ei illum attribuit, quod quasi ægrotantium sustentaculum esse dicat. Et cum in Dei hujus imaginibus nodosus sæpe numero appareat, *Æsculapius*, inquit Festus, *bacillum habet nodosum, quod difficultatem significat artis*. Cur autem Scipio hujusmodi sit serpente obvolutus, audiendus Theodoretus *ferm. 7. quod morborum malignitatem deserunt ægrotantes ope Medici, ut suam veterem pellem serpentes*. Eadem fere habent Eusebius, & Macrobius. Hyginus vero de baculo, & angue simul fabellam hanc narrat. Cum *Æsculapius*, inquit, *Glaucum cogeretur sanare, inclusus quodam loco secreto, bacillum tenens manu, cum quod ageret, cogitaret, dicitur anguis ad bacillum ejus arrepsisse, quem Æsculapius mente commotus interfecit bacillo, fugientem feriens sæpius*. Postea fertur anguis eodem venisse ore ferens herbam, & in capite ejus imposuisse. Quo facto loco fugisse. Quare Æsculapium usum esse herba eadem, Glaucum revixisse; itaque anguis in tutela Æsculapii esse dicitur.

Cæterum Cic. l. 3. de natura Deorum Æsculapios tres numerat. *Æsculapiorum*, inquit, *primus Apollinis, quem Arcades colunt, qui specillum invenisse, primusque vulnus dicitur obligavisse*. Secundus *Secundi Mercurii Frater*. Is fulmine percussus dicitur humatus in Cynosuris (Cynosura, inquit Stephanus, *summitas quædam est Arcadiæ nomen habens a Cynosuro-Mercurio*). Tertius *Artippi, & Arsinoes, qui primus purgationem alvi, dentisque avulsionem, ut ferunt, invenit*,

nit, cujus in Arcadia non longe a Lufio flumine sepulcrum, & lacus ostenditur.

Cornelius verò Celfus in Præfat. vetustissimum Authorem Æsculapium celebratum esse, ait; qui quoniam adhuc rudem, & vulgarem hanc scientiam paulo subtilius excoluit, in Deorum numerum receptus est. Hujus deinde duo filii Podalirius, & Machaon bello Trojano ducem Agamemnonem secuti, non mediocrem opem commilitonibus suis attulerunt.

Gallus huic Deo sacer erat propter vigilantiam, quæ virtus Medicorum propria esse debet. Et ob eam fortasse causam huic Deo Socrates Gallum testamento moriturus reliquit. De hac ipsa re Servius in 2. Georg. v. 380. *Habitus est, inquit, Æsculapius ægrorum Deus, eorumque votis, & precibus fatigabatur, cui capram immolabant, & Gallinam, & Gallum Gallinaceum.*

Epidauri, quæ erat Urbs in Peloponeſo (nunc *Æſculapio, Rigiada, vel Cheroniſi*) Æſculapio templum Satis amplum dicatum fuit; inde Epidaurius cognominatus. Cum Romani sæviſſima peſte laborarent inſpectis Sybillinis libris didicerunt, non aliter priſtinam recuperari ſalubritatem poſſe, quam ſi ab Epidauro, ubi plurimum colebatur, Æſculapius eſſet accerſitus. Itaque miſſis Epidaurum legatis prægrandis Serpentis Specie Romam navi advectus in Inſulam Tiberinam, ubi templum ei dicatum eſt, tranavit, adventuque ſuo peſtem omnem diſpulit. Hæc ex Valer. Max. lib. 1. cap. 8. Narrantur, & ab Ovid. lib. 15. Met. Templum erat ubi nunc S. Bartholomæi. De Jovis, & Æſculapii templis in eadem Inſula Ov. lib. 1. Faſt., deque tota hac re anno 1750.

in Palatio Quirinali doctissime Reverendissimus Pater Petrus Bianchi S. Officii Consultor meritissimus disputavit.

Jacobus Sponius Miscell. Erud. Antiquit. Sect. 9. profert Statuam Æsculapii cum baculo, & serpente, prope quam statua alia longe minor Thelesphori, ut in aliis quoque monumentis apparet. Thelesphorus Æsculapii comes est juvenis imberbis cucullata veste indutus. Dicitur Telesphorus quasi *τέλος φέρων* *finem afferens morbi*. Cucullata lacerna ægrotorum statum designat, qui non secus ac pueri, ad aeris injurias vitandas illa utebantur.

T A B U L A XI. HERCULES.

EO Nemeæus dictus in terras e Lunæ globo deciderat, in montem videlicet prope Nemeam, quæ erat Arcadiæ Rupes, & Sylva. Indicat hoc Senec. in Thyest. act. i.

*Leo flammæ feris æstibus ardens
Iterum e cælo cadet Herculeus.*

Et confirmant Nigidius, & Arati latinus Interpres; Claudianus item in Præfatione ad Florent. Hic autem Leo, ut omnes sciunt, idem ille est, quem Hercules interfecit. Idem Seneca in Herc. Fur.

*Maximus Nemeæ timor
Gemit Lacertis pressus Herculeis Leo.*

Pugnam autem describit in Oeteo v. 1233. Claudianus etiam in laudib: Herculis, Theocritusque Idill. 6. Leonem sic interfectum Jupiter in cælum transtulit, sublimiorique in loco posuit, quam antea fuerat,

rat, nam signum coeleste viginti septem stellarum effecit.

Leonis hujus pellem gestabat Hercules armaturæ loco, ut pote quæ, ut scribit Diodorus Siculus, tantæ erat duritiæ, ut nullo telorum genere perforeretur. Sagittæ, Pharetra & Arcus arma etiam Phebi sunt propria. Iis usus est Hercules, contra Nessum Centaurum, cum Dejaniram conjugem rapere sibi vellet. Eam recte Ovidius epist. 9. 24. *domitricem ferarum* appellat, & lib. 1. Fast. 115. *Trinodem*. Clava, quam sinistra manu tenet, est ille arboris truncus, quo tot monstra Herculem domuisse Poetæ fabulati sunt. De arboris trunco, quem prope Clavam videmus, quæri potest, cur non Oleastrum esse dicamus cum Pausania in Eliacis, cujus stirpem ipse primus ex Hyperboreis in Elidem deportavit? Hæc arbor alio nomine appellabatur Callistephanos, vel Coronarium, ut docet Arist. mirab. Auscult. cap. 50. Ex ejus enim ramis texebantur coronæ illæ, quæ in ludis Olympicis erant victorum præmia. Vide Pausaniam ibidem. Horum autem ludorum Hercules ipse institutor creditur extitisse. In Collectaneis Antiquit. Rom. Tab. 89. Hercules est a duodecimo labore quiescens, cum aurea poma Euristhei jussu ex hortis Hesperidum abstulisset. Herculem etiam hunc a labore, quem in Leone interficiendo pertulerat quiescentem, quominus appellemus, nihil prohibet.

T A B U L A XII.

HERCULES.

UBULUM caput, super quod clava Hercules defatigatus innititur, Tauri certe illius est, cui Neptunus furorem immisit, ut Insulam Cretam vastaret. Taurus autem hic domitus, tamquam octavum egregium Herculis facinus ab Aufonio celebratur Idill. 19.

Octava expulso numeratur gloria tauro

Quamvis Apollodorus lib.2. septimum laborem Herculis esse dicat.

Rem totam Diodorus Siculus sic narrat. *Suscepit deinde onus Tauri in Creta, quem Pasiphae amabat, deducendi. Eo in Insulam navigans Minois Regis auxilio Taurum in Peloponesum, longum profecto maris iter, deducit.*

Neptuniæ iræ causas Pausanias in Atticis memorat. Quia nimirum Minois late mari toto imperans Neptuno nihilo majorem, quam Diis cæteris honorem habuisset. Hyginus fab.38. addit, Taurum hunc fuisse *ignivomum* adductumque ab Hercule in Campum Marathonium ad Euristheum, & ibidem occisum: Hoc ipsum indicaverat Ovidius 7. Met.

Mirata est Marathon Cretæi Sanguine Tauri.

Meminit etiam Martial. lib. de Spect. 27. Meminerat etiam Virgilius lib. 8.

Tu Cressia mactas prodigia,
& pluribus in locis Seneca Tragædiarum Scriptor:
Clau-

Claudianus Taurum hunc non ab Neptuno immis-
sum, sed è Lunæ cœlo demissum in Cretam canit.

*Taurus medio nam sydere cœli
Progenitus Dictæa Jovis possederat arva
Fulmen ab ore venit, flammisque furentibus
ardet.*

Etenim Pythagoræi censēbant omnia, quæ apud nos
sunt, flumina, feras, montes etiam in orbe Lunæ re-
periri, ut docet Achilles Statius. Vide Politian. Mi-
scell. 17.

TABULA XIII.

AURORA, ET CEPHALUS.

N hac gemma factitia satis clare Ce-
phali raptus apparet. Aurora enim cum
hujusmodi velamine supra caput ex-
panso pingi solet, & etiam a Poetis de-
scribi: qua de re Virg. in epigram-
matis.

*Aurora Oceanum croceo velamine fulgens
liquit &c.*

Ob id ipsum ab Antimacho appellatur Ἑσπέρης
ab Eano veste lucida, & tenui. Aurora autem fuit Hy-
perionis, & Thix filia, ut docet Hesiodus Theog. vel
Pallantis Gigantis ut Ovid. l. 15. Met. & 6. Fast. unde
Pallantias; vel Titanis, & Terræ, ut alii apud Gyrard.
Hist. Deor. Syntagm. 7. Nupsit Tithono Læomedontis
filio, ex quo Memnonem concepit: de quo Memnone
Virg. l. 1. Æneid. unde Tithonia Conjux est dicta.
De Aurora seorsim satis. Pauca nunc de Cephalo.
Cephalos Æolides dictus est a Poetis, quia Æoli ne-
pos. Cæterum Strabo lib. 10., & Pausanias in Atticis

Dionei filium illum faciunt . Hyginus item fab. 48. & 271. Sed fab. 241. Dionis, five Mercurii filium esse ait, & fab. 278. Pandionis . Uxorem habuit Procrin, ut est apud eundem Hyginum, & sæpius apud Ovidium; Procrin inquam Erecthei, five Ericthei Atheniensium Regis filiam, five Iphicli, ut opinatur Servius . Hanc ille insciens, & imprudens inter virgulta latitantem occidit . Fabulantur igitur Poetæ Cephalum ab Aurora fuisse ob insignem pulchritudinem summopere dilectum, & inter venandum ab ea raptum . De hoc raptu Pausanias in Atticis: *Est enim, inquit, in fabulis, egregia specie juvenem Cephalum ab Aurora raptum, quod ejus amore capta esset . Et paulo post : Erat Ceramicus Urbis via, in qua, quæ primo ad dexteram se ostendebat Porticus, Regis dicebatur. Circaque ejus Porticus tectum erat inter alias fictilis statua Auroræ Cephalum rapientis .* Strabo lib. 10. de Insula Cephallenia loquens dicit aliquos affirmasse eandem esse, ac Dulichium, alios vero eandem, ac Taphon . Taphios vero non alios esse, quam Cephallenios, atque Teleboas . Et quidem sententiæ hujus authores illud addere: Amphitryonem eo in expeditionem exercitum eduxisse, adscito Cephalo Dionei filio Athenis exulante, occupatamque insulam Cephalo tradidisse, & a Cephalo Cephalleniam cognominari ceptam . Verum opinio hæc cum pluribus Homeri locis non valde congruit . Illud memoratu dignum est, C. Antonium M. Antonii Patruum, quique in Consulatu Ciceronis Collega fuerat, quintam in Cephallenia Urbem extruxisse; non tamen absolvisse; totamque Insulam in potestatem habuisse . Ita ibidem Strabo .

T A B U L A XIV.

G R A T I Æ.

RATIÆ latine, græce autem χάρις, tres numero sunt; eaque in re fere omnes consentiunt. Inter quos Theocrit. Idill. 16. Meleager Antholog. l. 1. cap. 27. ep. 1. & Paulus Silentarius in eadem Antholog. l. 7. ep. 46. ex latinis Auf. ep. 114. & Martianus Capella lib. 2. de Nupt. Mercur., & Philol. *De numero earum*, inquit Thomas Dempsterus in Paralipomen. ad cap. 10. lib. 2. Antiquit. Rom. Jo: Rosin. *nemo dubitat, quin tres fuerint*. Dubitat tamen Lil. Gregor. Gyrard. Syntagm. 13. Hist. Deor. ubi dicit: *Gratias aliqui duas, alii tres, alii quatuor esse, dixerunt*. Et merito; nam Pausanias in Bœotic. duas tantum ponit Clytam, vel Clyto, & Phaennam Taygetæ filias; quas Lacedæmonii coluerunt, affirmatque insuper, duas etiam apud Athenienses fuisse, nimirum Auxo, & Hegemona. Tres tamen vulgo numerantur; nominaque illarum Orpheus in hymno Gratiarum sic profert?

Αγλαΐατε θάλαα, & Εὐφροσύνη πολυόλβε
 χαρμοσύνης γενέτριάς ἐράμαι.

*Aglajaque Thaliaque, & Euphrosyne dives.
 Gaudii genetrices amabiles.*

Plutarchus ordine alio in lib. *Philosopho cum principibus viris esse disputandum* Aglaja, Euphrosyne, & Thalia. Prima igitur appellatur Aglaja ab ἀγλαΐας *splendor* quia splendide, & magnifice beneficium est dandum. Altera θάλαα a θαλία *germen*, seu *ramus virens*, quia beneficii memoria semper vivere debet.

debet. Tertia *Εὐφροσύνη* ab *Εὐφροσύνη* *lætitia* ; quia & in accipiendo , & in dando beneficio lætari congruum est. Homerus Iliad. . unam appellat Palitheam & Placid. Lactant. in lib. 2. Thebaid. 284. *nomina* , inquit, *Gratiarum sunt Pasithea, Aglaja, Euphrosyne.* Versus Statii est hic :

Non hoc Pasithee blandarum prima Sororum.

Quod ad genus attinet, Sorores esse dicuntur ; Hesiodusque in Theogonia vult Jovis & Eurynomes esse filias ; Servius verò in 2. Æneid Liberi, & Veneris. Unam communi nomine *Χάρις* nuncupatam Homerus Iliad. 6. Vulcano in matrimonium dat ; quod non cohæret, cum Senecæ doctrina lib. 1. de Benef. cap. 3. Gratias omnes esse Virgines affirmantis. Seneca ibidem pollicetur se explicaturum, quare Gratia sint Sorores ; sed promissa non facit. Explicat solum quare sint numero tres, nimirum quia una dat beneficium : altera accipit : tertia reddit ; vel quia tria sunt beneficiorum genera ; promerentium, accipientium ; accipientium simul, atque reddentium. Explicat etiam quare sint juvenes, quare virgines, quare consertis manibus inter se. Omnia nota sunt, & si cui nota non essent, potest illa apud Senecam ipsum, & Andream Alciatum perlegere Emblem. 462. Quod autem una averſa pingatur, duæ ad nos converſæ, ea significatio est, duplicem pro accepto beneficio gratiam rependi oportere ; vel, ut interpretatur Fulgentius Mytholog. 1. 2. *Huic (Veneri) etiam tres Charites adjiciunt, duas ad nos converſas, unam a nobis averſam, eo quod omnis gratia simplex eat, duplex redeat.*

Adjiciuntur Veneri comites , quod indicat etiam Servius loco citato , ubi sic : *Acidalia Veneris dicitur , vel quia curas injicit , vel a fonte Acidalio , qui est in Orchomeno Bæotiae Civitate , in quo se Gratiae lavant , quas Veneri constat esse Sacratas* . Ex Plutarcho aliqui animadverterunt una cum Suada , & Mercurio collocari solitas . De Nympharum autem societate est illud Horatii lib. i. od. 4.

Juntæque Nymphis Gratiae decentes .

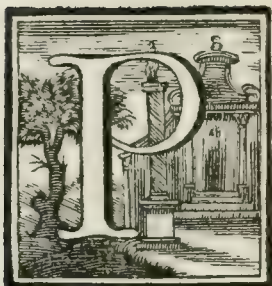
Et quidem Nymphas eodem modo connexas , ac Gratiae nostræ sunt , ostendit marmoreum anaglyphon in lib. Inscripto : Epigrammata antiquæ Urbis de Regione Harenulæ pag. cv. ubi incisa hæc verba sunt :

B A T I N I A
P R I S C I L L A
N Y M P H I S
S A C R V M

Cujus nostræ fere similem Gratiarum trium effigiem in Cameo profert Leonardus Agostini parte 2. Tab. 51. Sed rectè incidit illa suspicio tres Deas alias , & quidem majorum gentium esse posse , nimirum Venerem , Palladem , & Junonem ; propterea quod una Galeata est , altera pomum in manu habet , Tertia lauri ramum , qui Jovis Uxori propter Jovem ipsum convenire potest .

TABULA XV.

P A X .

ACIS in nummis effigies varias Pacis aspiciamus. Modo accensa faccum armorum incendit : modo cornucopiam in manu tenet, modo virgam, modo etiam Caduceum, vel Oleæ ramum, ut in hoc onyculo. Tamquam pacis symbolum Poetæ sæpe Oleæ ramum accipiunt. Virgilius inter cæteros lib.7.

*Centum Oratores augusta ad mænia Regis
Ire jubet ramis velatos Palladis omnes.*

Et lib.7.

*Paciferæque manu ramum prætendit Oli-
væ .*

Et lib.11.

*Jamque Oratores aderant ex Urbe Latina
Velati ramis Oleæ, veniamque rogantes.*

Præterea sicuti in nummo T. Claud. Cæs. ita etiam hic Pax manum oculis objicit, & velum obtendit, ne serpentem aspiciat, quem etiam sinistro pede conculcat, significare volens, quemadmodum aliqui interpretantur, belli odium. Alæ autem illi affinguntur, ut cæleste planè donum esse, & è cælo solum expectandum intelligamus.

Paci tamquam Deæ honores fuisse habitos Juvenalis indicat Sat.1. v.115.

*Ut colitur Pax, atque Fides, Victoria,
Virtus*

Quæque salutato crepitat Concordia nido.

Plutarchus in Cimone Athenis Pacis aram dicatam fuisse, scribit, cum conditiones pacis Athenis Callias legatus a Persis attulisset. Romæ tamen Augusto, ac Tiberio regnantibus nullam Pacis ædem in Urbe memoratu dignam fuisse reperio; ara tantum, vel ædícula fortasse fuit. Postea vero ei Templum magnificentissimum Foro proximum a Claudio inchoatum Vespasianus absolvit, ut Josephus, Plinius, Svetonius, & Dion testantur. In hoc Templo vasa, & donaria Hierosolymitani templi a Tito, & Vespasiano reposita fuisse Hieronymus, & alii scripsere. Templum hoc idem fuit a Domitiano auctum, sed postea, ut est apud Herodianum lib. I., Commodò imperante fuit incendio consumptum. In hoc templum omnium rationalium artium Professores convenire ad disputandum consuevisse, Galenus in sermone de Libris propriis docet. Ægrotos quoque locum hunc frequentare solitos ex Galeni verbis contendit Gyraldus Syntagm. I. Hist. deor. Sed merito illum erroris Hieronymus Mercurialis lib. I. cap. 13. variarum lectionum coarruit, Galeni sententiam explicans. Galenus enim initio libri primi de differentiis pulsuum Medicos sui temporis reprehendens, quod de nominibus pulsuum futiliter contenderent, ait sæpe numero inter eos excitatas esse contentiones similes illis, quæ inter Medicos in templo Pacis super ægrotis disputantes oriri solebant. Conveniebant igitur illic Medici, non ægroti.

T A B U L A XVI.

SACRIFICIUM PALLADI.

ABEMUS in hoc Beryllo sacrificium. Numen cui fit, Pallas est. Victima est Vacca. Immolator est Genius. Pallas de more galeata est, atque hastata. In scuto, quia est a nobis aversum, Medusæ Gorgonis caput non apparet. Solet Medusæus hic vultus etiam ejus pectori sæpenumero accommodari. Mart. lib.7.

*Accipe belligeræ crudum thoraca Minervæ
Ipsa Medusææ quem timet ira Deæ.*

Talis etiam est effigies musivo opere elaborata, quam in cubiculi pavimento aliquot ab hinc annis in Tusculano nostro deteximus. In ea autem non solum ex pectore ipso, sed etiam ex capite, circumquaque serpentes prodeunt. In Museo Etrusco Vir Clarissimus Antonius Franciscus Gori Minervæ statuam exhibet, circa cujus pectus serpentes duo sunt, & alius supra galeam.

Galeam Græcæ Pallades habent eminentiorem, qualem in antiqua monochrommatea hoc est unius coloris clari, partim obscuri pictura perantiqua videre unusquisque potest, quam in Kirkeriano asservamus, qualemque mihi in antiquo anaglypho ex auro pereruditus, ac humanissimus Marchio Jo: Petrus Lucatellus ostendit; qualis denique passim in aliis veterum monumentis occurrit. Rarior tamen galea illa est, quam gerit ejusdem Deæ simulacrum æneum grandiusculum apud Em. Alexandrum Cardinalem Albanum. In ejus enim galeæ

leæ anteriori parte equina capita plura sunt ; in summitate vero sphynx inter equos duos omnino integros.

Cæterum Minervæ a Cic. l.3. de Nat. Deor. numerantur omnino quinque . Minerva Prima , quam Apollinis matrem esse , ait . Secunda orta Nilo , quam Ægyptii Saitæ colebant . Tertia , quæ generata Jove fuit . Quarta Jove nata , & Coriphe Oceani filia , quam Arcades Coriam nominabant , & quadrigarum inventricem esse ferebant . Quinta Pallantis , quæ patrem dicebatur interemisse virginitatem suam violare conantem , cui pinnarum talaria affingebant . Cicero idem docet , Minervam dictam esse a minuendo , vel minando ; a minando facilius intelligitur , quia ex Jovis capite profiluit armata . Arnobius quasi Meminervam appellatam esse , ait , quod a quibusdam eadem esse , ac Memoria affirmetur . Festus mavult dici Minervam , quod bene moneat . Minervam Custodem Cicero domi suæ privatim coluit , quam postea abiturus in exilium in Capitolium detulit , & consecravit : Dio l. 38.

Hactenus de Dea cui sacrificatur . Pauca nunc de victima . Eam vero artifex Vaccam jure optimo esse voluit : nam Ovid. l.14. Met. fab.19.

*Maçtatur Vacca Minervæ ,
Alipedi vitulus , Taurus tibi , summe
Deorum .*

Et Aufon. epig.64.

*Ærea bos steteram , maçtata est Vacca
Minervæ .*

Jam vero immolatorem Vaccæ non alium esse puto , quam Genium , utpote quem alatum conspi-

cio ; Genium inquam alicujus , qui se sapientem esse cuperet . Nam *alii nonnulli* , inquit Gyraldus Hist. Deor. Synt.xv. *extitere , qui Genios animas quorumcumque rationales interpretati sunt* . Nihil autem mirum , si ob sapientiam consequendam stulti illi Ethnici Minervæ auxilium exposcerent ; siquidem esse artium inventricem , & sapientiæ Deam arbitrabantur . Quare autem , & quomodo sapientiæ Dea habita fuerit , S. Isidorus sic explicat : *Quia Sapientia in capite dicitur esse hominis , & Minerva de Jovis capite nata fingitur : hoc est ingenium ; ideo sensus sapientis qui invenit omnia , in capite est* .

Ramulum Columellæ adhærentem facile con-
jicere possumus esse Oleæ , cujus inventricem fuisse Minervam omnibus compertum est .

T A B U L A X V I I .

BACCHI SACERDOS.

EFFIGIEM huic nostræ valde similem in Onyche profert Leonardus Agostini Gemme Figurat. p.2. Tab. 16. adscriptumque etiam ibi est : *Bacchi Sacerdos* , quamvis ipse suspicetur esse Bacchi ipsius imaginem , non Sacerdotis . Senator item Bonarota aliam habet effigiem Osservazioni Istoriche pag.440. eodem plane habitu , atque vestitu , iisdemque insignibus in Topatio , disertèque affirmat esse Bacchum ipsum , non Bacchi Sacerdotem . Bacchus quidem , ut ipse ait , pingebatur plerumque juvenis , & imberbis , quod indicavit etiam Tibullus l. i. eleg.4.

Solis

*Solis æterna est Phæbo Bacchoque juvenia
Nam decet intonsus crinis utrumque
deum.*

Immo etiam puer, ut est apud Ovidium lib.4. Metam. Cur autem ita pingeretur, Fulgentius rationem his verbis reddit l. 2. Mytholog. *Dionysius juvenis ideo pingitur, quia numquam ebrietas matura est.* Nudus autem etiam effingebatur, quia ut interpretatur Phornutus vinum ingenium, & mores patefacit. Tamen senis, ejusdemque barbati specie aliquando formari solebat præsertim Bacchus ille primus, Indus, & antiquissimus, quod memoriæ prodidit Diodor. lib.4. & 3. immo etiam vestitus teste Pausania, lib. 2. cujus simulacrum erat apud Æginetas, *Τῇ δὲ Ἀρτέμιδι ἐστὶν ἐσθῆς, κατὰ ταῦτα δὲ καὶ τῷ Διονύσῳ. καὶ γένεια Διονύσου ἔχων πεποίηται.* *Diana vestem habet, sicut Dionysius factus est cum barba.* Vestis autem talaris, ejusdem Dei, vasque illius aureum expressa erant in Arca Cipseli, ut scribit idem Pausanias lib. 5. *Διονύσου δὲ ἐν ἀντρώ κατακείμενον γένεια ἔχων καὶ ὀκτώμα χρυσοῦν ἐνδεδυκώς ἐστὶ ποδῆν χιτῶνα.* *Dionysius jacet in antro Barbam habet, & vas aureum indutus talari tunica.* Tamen fieri potest, ut effigies hæc ipsa non ad Bacchum, sed ad Bacchi Sacerdotem pertineat. Thyrsus enim non minus Baccho, quam ejus Sacerdotibus tribuebatur. Vas pariter ansatum potest esse Prefericulum in Sacrificiis adhiberi solitum, quod cum de Baccho sermo est, appellatur Cantharus, ut monet Pierius Valerianus lib.15. Hieroglyphic. ubi etiam illius formam, ac figuram describit. Vestem denique, quam esse Crocotam existimamus, Sacerdotum Bacchi esse propriam, inficiabitur opinor nemo. Nam Atheniensibus Bacchanalia agitantibus *κρόκωτοι* a Philostrato

strato lib.4. cap.7. adscribuntur. de Tyrso, & Crocota paulo fusius in sequenti tabula dilleremus.

T A B U L A XVIII.

BACCHI SACERDOS.

U^NC etiam unum ex Bacchi Sacerdotibus esse, adducor ut credam ob Thyrsum in ejus dextera, & ob vestimenti genus. Thyrsus Macrobius lib.1. Saturni, cap.9. sic describit: *Telum cujus mucro hedera lambente protegitur*. Cum frondes hederæ in veterum monumentis non appareant hastæ vel baculo circumvolutæ, quemadmodum a recentioribus quibusdam depingi solent, conjicit Clarissimus, eruditissimusque Senator Bonaroti Osservazioni Istoriche pag.434. paniculam illam in Bacchi, & Bacchantium summis hastis impositam significare hederam ipsam squammatim in modum coni concinnatam, sub qua ferrea cuspis lateret, & quam, ob similitudinem quamdam, nucem esse pineam aliqui crediderunt. Huic opinioni suffragatur antiqui epigrammatis versus.

Sutilibus Liber commisit prælia thyrsis.

Hinc factum est, ut deinceps in hasta illa extaret panicula hederacea sine ulla cuspide, ne cuiquam noceretur, ut docuit Lucian. in Bacch. Tom.2. pag.510. Immo, ut scriptum reliquit Diodorus lib.4. & Plutarch. in Sympos. & Euseb. de præparat. l.2. cap.3. ob eandem causam Bacchus ipse hastæ illi ferulam sive Narthecen substituit; baculum scilicet longe levior, minusque solidum, a quo, qui eum gestabant

Nar-

Narthecophori nuncupati . Huic autem ferulæ eodem modo confutam hederaceam paniculam imponebant . In quam sententiam Euripid. in Bacch. VIII. ναρθηκα ἐνθύρσον dixit , hoc est *ferulam Thyrsi ornata* . Hinc autem intelligi facile potest , modo solum illum conum , modo hastam ipsam una cum cono imposito fuisse Thyrsi nomine nuncupatam . Quod ad vestimenti genus attinet, posuimus in superiori Tabula esse Crocotam, non quidem, ut in illa imagine, convolutam , atque contractam , sed omnino expansam , & explicatam . De ea Cic. de Haruspicum responsis . *P. Clodius a Crocota , a mitra , a muliebribus soleis , purpureisque fasciis est factus repente Consularis* . Erat enim vestis muliebris Crocei coloris ; Unde *infectores Crocotarii* apud Plautum Aulul. 3. 5. Quamvis autem esset muliebris , tamen viros etiam Bacchi festa agitantibus ea uti solitos, supra demonstravimus . & ad Bacchum ipsum pertinere confirmamus ex loco Scholiastæ Aristophanis , ubi Crocotam Bacchicum gestamen , & muliebre indumentum interpretatur . Vide plura apud Ferrarium de re vestiaria lib. 3. c. 20. & apud Senatorem Bonarota Osservat. Istoric. pag. 55. Ferrarius vocabulum Italicum *Cotta* a Græco *Crocota* derivatum esse contendit . Magrius in Hiero-lexico mavult a χιτών Tunica . De capitis fascia , & vittis, quibus alligatus est Thyrsus nihil dico ; constat enim inter omnes, esse ornamenta muliebria, adeoque etiam Bacchica , & in sacrificiis hujusmodi a Bacchi Sacerdotibus adhiberi solita .

T A B U L A XIX.

S O C R A T E S.

UÆ de Socrate, Plato, Xenophon, Diogenes Laertius, & Tullius scripserunt, summatim exponam. Fuit Sophronisci fictoris, & Phenarætæ Obstetricis filius in Oppido Alopecis natus. In famulatu aliquamdiu fuit, & statuariam exercuit, quæstum fecit, & stipem coegit. Ex officina a Critone abductus ad liberales disciplinas se dedit. Una cum Euripide dramata scriptitavit. Anaxagoram, & Archelaum Philosophos audivit. Rhetoricam aliquamdiu docuit, sed quod irrisor esset, ac dicax, vetitus est deinceps docere triginta Tyrannorum decreto; cuius decreti author fuit præcipuus unus ex illis, nimirum Critias iratus Socrati, quod ab eo in amore Euthydemii acriter reprehensus fuisset. De moribus plerumque disputavit, quam Philosophiæ partem, cæteris omnibus prætulit.

Erat autem in rebus hisce ejus oratio tam vehemens, ut sæpe non solum irrisus, sed pugnis etiam, & calcibus concisus fuerit. Militavit ad Amphipolim, maritimoque etiam bello ad Potidæam ad Pithonem, & ad Isthmum. Frugalitas ejus, & parcitas mira, mercedemque exigebat nullam. Aliquando tamen pretiosa indutus est veste, ut in Platonis convivio. Canere lyra didicit, quotidieque saltabat, & exercitationem hanc valetudini perutilem existimabat. Duas uxores habuit Xantippem, & Myrtho. Et quidem Xantippes fæminæ molestissimæ injurias, & con-

& convicia patientissime pertulit . Socratis virtutes videri possunt apud Scriptores, de quibus antea dixi . Ob sapientiam singularem testimonium ei datum sane quam honorificum a Pythia fuit , cum illud omnium sermone celebratum oraculum edidisset :

Hominum omnium Socrates sapientissimus . ob eam rem magna ei conflata est invidia . Anytus, cuius ipse jactantiam reprehenderat , in eum Aristophanem Poetam comicum concitavit ; Melitoque persuasit , ut ejus nomen de impietate , ac de adolescentum corruptela deferret . Itaque accusatores fuerunt Anytus , & Melitus ipse , & Lycon . Defensorem Platonem habuit sed frustra . Paucisque post diebus capite damnatus cicutam bibit . Facti usque eo Athenienses pœnituit , ut palæstras , & gymnasia clauderent . Ex accusatoribus Anytum , & Lyconem exilio multarunt , Melitum vero capitis condemnarunt ; Socratique æream imaginem posuerunt . Mortuus est septuagesimo , vel , ut alii malunt , sexagesimo ætatis anno , Olympiadis vero nonagesimæ quintæ anno primo . De illius morte sic loquitur Cicero lib. 1. de divin. *Est , inquit , apud Platonem : Socrates cum esset in custodia publica dicens Critoni suo familiari sibi post tertium diem esse moriendum : vidisse se in somnis pulchritudine eximiam fœminam , quæ se nomine appellans diceret Homericum quemdam eiusmodi versum .*

Tertia te Phthia tempestas læta locabit .

Totam rem hanc mirifice in hac nostra Corneola expressam videmus . In sene illo humi sedente facile Socratis vultum agnoscimus . Matrona , quæ sinistram illius manum apprehendit , fœmina est illa mortis prænuncia . Qui sedet in sella admirantis personam gerens , dubitari non potest , quin
fit

fit ipse Crito, cui Socrates somnium narrat. Columnam de more interpretari possumus esse Constantiæ signum. Vas illi superpositum ornamenti causa esse additum; nisi velimus, esse lucernæ genus aliquod existimare.

T A B U L A X X .

P Y R R H U S .

N Epiro primi regnarunt Molossi. Trojanis vero temporibus Ulysses. Huic, qui sequuntur, hoc ordine successerunt. Pyrrhus Achillis Filius. Pyrrho Helenus ille, cui nupsit Andromache, quæ antea Hectori nupta fuerat. Heleno Pialis. Piali quamvis longo intervallo Arryba. Arrybæ Neoptolemus filius Pater Olympiadis Alexandri Magni matris. Neoptolemo Alexander filius, alius videlicet a Magno, quique in Italia bello gesto in Brutiis interiit. Sequitur Æacides Alexandri frater, qui a populo in exilium pulsus, Pyrrhum alium ab illo, quem supra diximus *admodum parvulum*, ut Justinus verbis loquar lib. 17. *in regno reliquit*; qui & ipse cum a populo propter odium Patris ad necem quæreretur, furtim substractus in Illyrios defertur, traditusque est Beroæ Glaucci Regis uxori nutriendus, quæ & ipsa generis Æacidarum erat. *Ibi eum Rex (Glaucus) adversus Cassandrum Macedonia Regem... protexit. Quibus rebus moti Epirotæ, odio in misericordiam verso, annorum XI. eum in regnum revocaverunt.*

Hic ille Pyrrhus est Bellator strenuissimus, qui auxilio Tarentinis contra Romanos venit, quique

que Lævini Cos. exercitum Elephantis immissis apud Heracleam turbavit, ac fudit. Sed à Curio postea, Fabricioque Cos. superatus, post multa ultro, citroque itinera in Græciam redire coactus fuit. Ibi dum Argos oppugnaret, tegulæ ictu prostratus cecidit. Hunc certe Pyrrhum in hac nostra Corneola exprimere artifex voluit. Clypeus, quem læva manu sustinet, & hasta cui innititur, non solum Imperatoris munus, sed virtutem etiam militarem significant. *Lancea enim*, inquit Pierius Valerian. lib.42. Hasta verb. Fama, *in quacumque videatur imagine, præter militiam, ipsam famæ etiam celebritatem indicat*. Quod autem hastam hanc ipsam inversa cuspide teneat, hanc celeberrimi Vaillant's interpretationem habere potest. Bellatoris egregii etiam esse pacis conditiones audire, & illam ubi opus fuerit cum hostibus constituere. *Quiescendum*, inquit, *monet hasta inversa*. Vaillant de Hist. Reg. Syriæ, ubi de Seleuco. Et sane quomodo hac in re Pyrrhus ipse, quomodo Romani se gesserint, narrat Justinus his verbis lib.18. *Dum hæc aguntur Legatus a Senatu Romano Fabricius Luscinus missus, pacem cum Pyrrho composuit, ad quam confirmandam Cyneas Romam cum ingentibus a Pyrrho donis missus, neminem, cujus domus muneribus pateret, invenit*. Grandiusculam Regis hujus Protomam pectore thoracato, & capite galeato cumque ingentibus cristis in Hortis Vaticanis extantem Ulysses Aldrovandus commemorat lib. *delle Statue di Roma*. Longe tamen celebratius, ac notius marmoreum Pyrrhi simulacrum est, quod in Monte Aventino, ut fertur, inventum, duobus millibus aureorum ab Angelo Maximo viro Civi-

tatis Romanæ primario coemptum olim fuisse Ulyſſes idem Aldovrandus teſtatur. Eſt ſtatura bene magna galeatum, ac thoracatum, ſublata in altum dextera, clypeum leva manu tenens, imaginique huic noſtræ plane ſimile: Poſtremis hiſce temporibus ex interiori porticu Maximorum in Capitolium tranſlatum fuit & exadverſum Muſei Capitolini ſcalis locatum. Ejus formam æri inciſam exhibet clariffimus Jacobus Sponius in Miſcellan. pag. 139.

T A B U L A XXI.

CLEOPATRA.

I quæ in hac Hyacintho ſpectatur effigies haud ſcio, an rectè Cleopatrarum Ægyptiorum Reginae nomen adſcriptum fuerit. Qui hoc fecerunt, Plutarchi authoritate ducti fortatiſſe ſunt. Is enim in vita M. Antonii. *Perhibent, inquit, aſpidem inter ficos illatam, foliisque fuiſſe inteſtam. Ita enim juſſiſſe Cleopatram, ut ignorantis corpus beſtia invaderet. Ut tollens de ficis conſpexit eam, dixiſſe Cleopatram: nempe hic illa eſt, brachiumque nudatum morſui præbuiſſe. Alii incluſam hydriæ aſpidem, atque ita fuiſſe autumant aſſervatam, fuſoque aureo ipſam laceſſentis, & ſtimulantis arripuiſſe Cleopatrarum brachium.* Atque hæc cauſa fuiſſe poteſt, quamobrem artifex in hac gemma, & caniſtrum cum aſpide, & in Cleopatrarum ipſius manibus ſerpentem alium, & vaſculum illud poſuerit; quamquam alii aliter exiſtimarunt. Iſ enim perſuaſum hoc fuit, Cleopatram veneno extinctam, non ita tamen, ut admotis corpori aſpidibus

dibus sibi mortem conscisceret. Qua quidem in re latine reddam, quæ Italico sermone in hanc sententiam Franciscus Reditus vir doctissimus disputavit Tom.2. Osserv. intorno alle vipere 13. Sed ut il-
luc, inquit, unde sum digressus, revertar, de fla-
vo iterum liquore illo sermonem institutam; qui in vaginis viperarum dentem contegentibus latet. Quem cum ore haustus neque belluis, neque homi-
nibus mortem attulerit, suspicati sumus, nonnisi vulneribus impositum mortem afferre posse. Et sa-
ne trium horarum spatio, ad summum quatuor, gallinacei, columbinique pulli perierunt omnes, quorum vulneribus hujusmodi liquor immixtus fue-
rit. Addo insuper, æque noxium esse ex palato, aut vaginis viperarum vivarum extractum, ac si exprimatur ex mortuis post tres etiam dies, aut quatuor. Hoc ego ipse in animantibus non paucis amplius centies perspexi. Quas quidem ob res in ea opinione sum, Cleopatram, cum interimere se ipsam vellet, non corpori sibi aspidem admovisse, ut ejus morsu interiret, quod a nonnullis Scrip-
toribus memoriæ proditum esse video; sed expedi-
tius, atque celerius, ut author est scriptor libri de Theriaca ad Pisonem, brachium ipsam suum prius momordisse, aut alio modo sauciavisse; vul-
neri deinde jam facto venenum instillavisse, quod ex aspidem expressum, paratumque in pixidula ob eam causam continuisset; vel, ut Dio Cassius testa-
tur, eam sibi brachium crinali acu pupugisse eo veneni genere imbuta, quod nocere minime pos-
set, nisi in sanguinem per carnis punctiōnem ipsam influeret. Et posterius. Huc accedit, quod mortua Cleopatra, nullus in eo cubiculo anguis repertus fuerit.

fuerit . Exploratumque nobis est , quantopere fæminis naturaliter insitum sit , ut animantium hujusmodi non tactum solum , sed etiam aspectum refugiant . Neque illud mihi quisquam objiciat , triumphante Augusto Cleopatæ imaginem circumlatam , quæ aspidem sibi brachium jam jam vulneraturam constringeret . Hoc enim Marte fortasse suo ingeniosus vel fictor , vel pictor excogitavit , ut sic spectatores facilius intelligerent , quodnam voluntariæ mortis genus Regina illa delegisset , ne captiva in triumpho ab Augusto Cæsare duceretur . Hæc autem omnia non tanti ponderis esse puto , ut Imaginem hanc Deæ Hygiæ accommodari posse , non suspicer . Siquidem eodem habitu serpentem gestantis Hygiam in gemmis pluribus video , præsertim apud Causæum in opere inscripto Gemme Antiche &c. Tab. 12. , & in ejusdem Musæo Romano Tom. 1. sect. 1. Tab. 2. , & sect. 2. Tab. 25. Quamquam in hac postrema Tabula Deæ Salutis nomine illam nuncupat , eo nimirum , quo Romani Græcam Hygiam patrium usurpantes vocabulum appellabant . Quid serpens in manibus Hygiæ sibi velit optimè inter cæteros Macrobius explicat lib. 1. Sat. cap. 20. Ideo , inquit , simulacris eorum (Æsculapii , & Salutis , sive Hygiæ) junguntur figuræ draconum , quia præstant , ut humana corpora velut infirmitatis pelle deposita ad pristinum reviviscant vigorem , ut revirescunt dracones per annos singulos pelle senectutis exuta &c. Hunc vigorem ipsum , ac robur quadrangulæ figuræ columella significat , in quam Dea cubito innitens conspicitur . Vas autem in sinistra manu irrigationem indicare potest stirpibus salubribus alendis ,

dis , & corporibus ipsis perutilem . Plinius lib.34. cap.8. hujus Deæ statuarum quarumdam mentionem facit . *Nicerates* , inquit , *Æsculapium* (ex ære fecit) & *Hygiam* , qui sunt in Templo Concordiæ Romæ *Pyrrhus Hygiam* , & *Minervam* : & lib.35. cap.11. depictæ a Socrate Imaginis . *Socrates Pictor jure omnibus placuit , talesque sunt ejus picturæ , cum Æsculapio , Hygia , Ægle , Panacca , Jaso* . Simulacrum ejus e candido lapide commemorat Paus. in Corinth. Unum etiam in Atticis , ubi aliud ejus signum , quod Briaxis fecit : In Laonicis vero Æsculapii , & Hygiæ templum . Hujus etiam inquit Gyrald. Syntag.7. peculiaris hymnus Orphei legitur cum thymiamate mannæ thuris , cui pulcherrima cognomina etiam adscribit .

T A B U L A XXII.

MILES CUM VICTORIA.

I cujus Bellatoris egregii significare veteres virtutes vellent , Victoriolæ signum , modo retro , & a tergo stantis , modo supra Victoris ipsius dexteram erectæ in ejus imagine collocabant . Atqui hoc ferine pacto præclari hujus vel Militis , vel Imperatoris virtus exprimitur . Sed cujusnam ? Incurrit mihi in animum Hector ille Trojanorum fortissimus , qui quamquam sub Trojani belli finem ab Achille superatus , occisusque fuit ; magnificè tamen antea illum vicerat - immo ei etiam spolia inter decertandum detraxerat ; cujus rei meminit Virgil. l.2. *Æn.*

Tom. II.

N

Hei

*Hei mihi qualis erat , quantum mutatus
ab illo*

*Hectore , qui redit exuvias indutus Achillis,
Vel Danaum Phrygios jaculatus puppibus
ignes !*

Jam vero ab Hectore paulo post inchoatum bellum Trojanum ex Andromacha Astyanacta filium procreatum fuisse quis nescit ? Cur igitur puerulum armato Militi adstantem non Astyanacta ipsum esse dicamus , quasi domum reduci parenti blandientem , in illiusque victoria exultantem , & quantum illa fert ætatula gratulantem , ita ut aptè Martialis de Regulo versiculi in illum quadrent ? l. i. ep. 36.

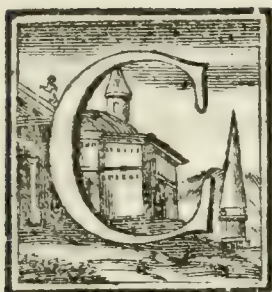
*Aspicias ut parvus , nec adhuc trieteride
plena*

*Regulus auditum laudet & ipse Patrem ?
Maternosque sinus viso genitore relinquet
Et patrias laudes sentiat esse suas ?*

Hoc mihi magis magisque persuadetur ob Clypei formam orbiculatam , atque convexam , hoc est planè Phrygiam . Siquidem in catini ærei fundo , quod in Kirkeriano aservatur , Achilles curru bijugo vectus , Trojanique è mænibus prospectantes talis figuræ ornati scuto sunt , simileque illi affingitur in marmore , quod visitur in ædibus Marchionum Spada , ubi res ab Achille gestæ descriptæ sunt.

T A B U L A XXIII.

E Q U E S.

U^M Isis Ægyptiorum Dea eadem habita fuerit, ac Luna, cumque Crocodilum Ægypti esse Symbolum, omnibus compertum sit, dubitari videtur non posse, quin imago hæc sit Romani alicujus vel Ducis, vel Militis, qui victoriam in ea regione aliquam reportarit, vel saltem in militari arte sese exercendi causa equitans, atque armatus excurrerit. Nisi autem audaciæ notam vererer, ob formæ, vultusque similitudinem nescio quam, M. hunc esse Antonium pronunciare non dubitarem, quem turpi Cleopatæ amore captum, in Ægypto commoratum aliquamdiu ex veterum annalium monumentis accepimus. Huic meæ suspicioni, ne dicam sententiæ, non repugnat certè Plutarchus in vita ipsius Antonii, cujus hæc verba sunt a Leonardo Aretino latine versa. *Cleopatra autem non quadrifariam, (ut inquit Plato) sed multifariam blanditiis adorta, seu studio, seu joco res ageretur, novis semper irritamentis nitebatur, quibus posset mens Antonii capi; nocte, dieque erat parata, seu ludere, seu potare, seu venatum ire placeret, exercentem se Antonium visebat in armis.* Cæterum habemus hic veterem equitandi morem sine ephippio anteriori, posteriorique partibus eminente, a quibus constringantur, & firmitus hæreant equitantis coxendices. Multo minus ex ephippio ipso dependent sustentacula duo illa ferrea, vel etiam argentea,

gentea, quibus innituntur, atque insistant equitantium pedes. Ita illa describit Voss. de Vit. ferm. 1. 7. Philelphus *Stapedam* appellavit, quod in ea pes staret. Budæus melius circumscribi posse putavit. Si eam *subjicem pedaneum* appellaremus. Polydorus Virgil. l. 3. cap. 18. dicit, instrumenti hujus auctores ignorari. Non esse tamen inventum tam novum animadvertit Basilus Faber Thesaur. Erudit. Scholasticæ. S. Hieronymus in epistolis *Bistapiam* vocat, & alibi *Stapedam*. Affert memoratus Basilus Faber Inscriptionis partem, in qua *Stapiæ* vocabulum usurpatur.

AMOR FVIT EQVO DVM ASPECTV FORMOSISS
DVRMIONIAE PVELLAE VIRGVNCVLAE SVMMA
POLVORIA PLACERE CVPEREM CASV DESILIENS
fic

PES HESIT STAPIAE TRACTVS INTERII.

Longiorem recitat Hieronym. Magius in Miscellaneis, ubi ex superpositis litteris D. M. colligi posse censet non fuisse Christianam. In eadem opinione fuit etiam Monfoconius, sed eam validissimè pereruditus Fabrettus confutat. Et certe aliquando cum hujusmodi litteris D. M. reperiri etiam Christianas inscriptiones, documentum habemus in Museo Kirkeriano. Redeamus paulisper ad Ephippium, de quo alii aliter.

*Optat ephippia Bos piger, optat arare
Caballus.*

Dixit Horatius l. 1. epist. 14. v. 44. vetus Scholiastes. *Sella*, inquit, *alii Sagmata*, nonnulli ea, quæ propter jugum equis currulibus imponitur, & hoc verius. Nonnius vero l. 2. num. 312. Ephippium esse docet

docet *tegmen equi ad mollem vecturam paratum*. Cæsar de Bello Gall. l.4. c.2. de Gallis ipsis: *Nihil*, inquit, *illorum moribus turpius, aut inertius habetur, quam ephippiis uti*. Itaque ad quemvis numerum ephippiatorum equitum, quamvis pauci adire audent. Sed nihil horum meo quidem iudicio evincit antiquorum ephippia fuisse potius sellas equi dorso ad sedendum impositas, quam mera stragula, quibus equi ad equitandum idonei contererentur. Ephippia illa, quæ Italico nomine *Selle* nuncupamus, fuisse antiquis incognita, argumento sunt statuæ marmoreæ, atque æreæ, nummique, & gemmæ plurimæ, in quibus sellarum huiusmodi vestigium apparet nullum.

T A B U L A XXIV.

GLADIATORES.

ABEMUS hic gladiatores duos , victorem , & victum . Et quidem victor fortasse suis humeris adversarium interfectum imponit , idque vel ut spectatores de victoria certos faciat , vel ut cadaver ex arena subducat , ne impedimento sit gladiatoribus aliis in eodem certamine successuris . Plura gladiatorum genera numerantur a Justo Lipsio Saturnal. ferm. l.2. cap.7, Secutores , Retiarii Threcæ , sive Thraces , Myrmillones , Hoplomachi , Samnites , Essedarii , Andabatae , Dimachæri , Laquearii . Pumiliones quandoque fæminæque ipsæ ad hujusmodi certamina admiscebant sese , de quibus Stat. in Silvis .

*His audax subit ordo pumilonum ,
Quos natura brevi statu peracto ,
Nodosum semel in globum ligavit .
Edunt vulnere , conseruntque dextras ,
Et mortem sibi qua manu minetur ,
Ridet Mars pater , & cruenta virtus
Cessuræque vagis grues rapinis .*

Fæminæ quoque , de quibus Svet. in domit. & idem Papinius .

*Hos inter fremitus , novosque lusus
Stat sexus rudis , insciusque ferri ,
Et pugnas capit improbus viriles .
Credas ad Tanaim , ferumque Phasim
Thermodontiacas calere turmas .*

jam animam exhalaturus in ¹ Musæo Capitolino spectatur. Sed hoc non argumentum est, Gladiatores omnino nudos depugnabile. Nudos etiam in nummis, & statuis videmus Cæsares, Antinoos, & alios; & tamen verisimile non est, illos aut tam parum verecundos, aut tam patientes frigoris fuisse, ut detractis plane vestibus in publico esse vellent. Ad suum igitur arbitrium, libidinemque simulacra artifices eo modo effinxisse credo, ut peritiam in conformandis corporis humani partibus ostentarent. Hanc ipsam gemmam profert Leonardus Augustinus, Gem. Antic. figur. part.2. Tab.99., ubi hac eadem interpretatione illam explicat, eamque causam esse docet, quamobrem clypeum, gladiumque retineat, sententiamque suam antiqui Scholiastæ in Satyram tertiam Juvenalis testimonio, & auctoritate confirmat.

T A B U L A XXV.

C E N T A U R U S.

IN hoc Centauro consideremus licet plura: Cistas, Pedum Coronam, Nebrida, atque Corrigiam. Hæc omnia coherent optime, si Chironem hunc esse statuamus, cui Thetis Achillem filium educandum, atque instituentem tradiderit. Illum Chiron Leonum medullis aluisse fertur, herbarumque vim, atque usum, fidibusque canendi artem edocuisse. Quid igitur prohibet,

(1) Quod Museum doctissimis explanationibus illustravit V. Cl. Jo: Bottari ad S. Mariæ trans Tiberim Can. & ab intimis Sacellis SS. D. N.

hibet, quominus credamus Chironem se ad Pelei, Thetidisque nuptias, qui Achillis parentes futuri erant eo habitu, quo hic exprimitur, contulisse? Eo igitur migrare festinans florearum, frondearumque coronarum copiam ex amoenissimis Thessaliæ jugis, ac viridariis proficiscens in cistis desert, ut sponsum, sponsamque illis muneret, quemadmodum illum festive versibus hisce Catullus describit. De nupt. Pelei, & Thetidis v.278.

Princeps è vertice Pelii

Advenit Chiron portans Sylvestria dona.

Nam quoscumque ferunt campi, quos Thessalia magnis

Montibus ora creat, quos propter fluminis undas

Aura parit flores tepidi sæcunda Favoni,

Hos indistinctis plexas tulit ille corollas.

Ex his autem rusticano plane more sibi unam imposuit. Pedum quoque, sive baculus incurvus pastorum Centauris, utpote agrestibus semihominibus, convenit; sicuti etiam Nebris, quæ pastorum tegumenti genus est. Ea certe amictum, pedoque etiam armatum videmus unum ex duobus celeberrimis Centauris ex Ægyptio marmore sculptis, qui in ædibus Illustrissimi Præsulis Alexandri Furietti visuntur, quosque ille mense Decembri ann.1736. in Hadrianæ Villæ ruinis invenit. Corrigia vel ad Nebrida strictius humeris alligandam usui esse potest, vel significare, Centauros Bacchi curru subjungi aliquando solitos, ut est apud Nonn. in Dionys.; & quemadmodum apparent in Cameo apud Causeum Mus. Rom. p.1. lect.2. Tab.44. nec non in alio longe majori, quem profert Senator

Bonarota Osservazioni Istoriche &c. pag.427. In eo enim Achate insculptus est elegantissime Bacchi triumphus, sive pompa; ejusque currus duobus Centauris maribus, duabusque feminis junctus est. Cæterum notæ sunt Poetarum fabulæ de Chirone vulnerato sagitta Hydriæ veneno imbuta, & quomodo in cælum translatus, & Sagittarius dictus, inter Zodiaci signa duodecim locum obtineat. Acheus tamen, & Erasistratus negant Chironem ex eo vulnere periisse; sed herba quadam adhibita se sanavisse contendunt, quæ deinde Centaurea, vel Centaureum fuisset ex ejus nomine nuncupata, de qua Virg. lib.4. Georg.

*Cecropiumque thymum, & graveolentia
Centaurea.*

Et Lact. 1.2.

*At contra tetra absynthi natura, ferique
Centauri fædo pertorquent ora sapore.*

Satis de fabulis: nunc ad historiam. Palæphatus scriptor antiquus patria Parius, vel, ut alii malunt, Priænæus, teste Suida, Artaxerxis tempore natus, qui ἀπίστων, hoc est rerum incredibilium volumina quinque conscripsit, rem narrat his verbis apud Ludovicum Vives Comment. in lib.XVIII. de Civit. Dei cap.13. *Qua Tauri præferoces Larissam, & eam Thessaliæ regionem vastarent, Ixion Rex præmium proposuit iis, qui Tauros arcerent. Juvenes e Nephele pago, cum equos mansuefactos, & edoctos conscendissent (nam prius curribus modo utebantur) Tauros abegerunt. Accepta ob hoc pecunia insolentiores facti, injuriis affecerunt & ipsum Ixiona, & Larissæos, qui tunc Lapithæ dicebantur, ita ut invitati ad nuptias Pirithoi, mulie-*

mulieres eorum raperent . Quæ res præbuit occasionem fabulæ , quod Centauri dicantur , quod semiequi , quod filii Ixionis , quod ab eo missi , & donati , quod ex nubibus ; nam Nephele est nubes . Servius rem paulo aliter narrat in 3. Georg. Quidam Thessalus Rex bobus æstro exagitatis Satellites suos ad eos revocandos ire cum jussisset , illique cursu non sufficerent , ascenderunt equos , & eorum velocitate boves sequuti , eos stimulis ad tecta revocarunt . Sed hi visi , aut cum irent velociter , aut eorum equi cum circa flumen Peneon potarent capitibus inclinatis , locum fabulæ dederunt , ut Centauri esse crederentur . Dictique sunt Centauri ἀπὸ τοῦ κεντεῖν τοῦ πανύρου . Plinius denique lib.7. Frænos , & strata equorum Peletroni inveniit , pugnare ex equo Thessali , qui Centauri appellati sunt habitantes secundum Pelium montem . Virg. etiam Georg. l.3.

Fræna Pelethroni Lapithæ , gyroſque dedere

Imposito dorſo , atque equitem docuere ſub armis

Infultare ſolo , & greſſus glomerare ſuperbos .

De illorum natione Strabo l.19. Centauros , five Hippocentauros vere tales inveniri poſſe videtur negari in princip. Inſt. de inutil. ſtipulat. Cic. eſt in eadem opinione Tuſc.3. , & l.2. de nat. Deor. Galen. de uſu partium . Dubitat Xenoph. l.4. , Cyrop. & Celfus l. Si ita ſtipulatus 97. ff. de verb. oblig. , & Plin. l.7. Videndus Jo. Corraſus l.5. Miſcel. c.2. , & Covar. l.4. reſolut. caſ.1. Neque S. Hieronymi authoritate convinci poſſumus , qui poſteaquam de S. Paulo

S. Paulo Eremitarum Principe dixerat : *conspicit hominem equo mixtum , cuius opinio Poetarum Hippocentauro vocabulum indidit ; hæc addit paulo infra : Verum hæc utrum diabolus ad terrendum eum simulaverit , an , ut solet eremus monstrosum animalium ferax , istam quoque gignat bestiam , incertum habemus.*

T A B U L A XXVI.

B I R E M I S .

I latinum esset vocabulum , Navigium hoc dicendum potius esset Uniremis , ut græce est *ἐννῆρος* , cum unum dumtaxat remorum ordinem habeat . Biremis enim est vel navis major duobus remorum ordinibus acta , & ab Erythreis primum inventa , ut scribit Plinius l.7. c.57. , vel navicula duos tantum remos habens , qualis videtur esse illa Horatii l.3. od.29.

*Tunc me biremis præsidio scaphæ
Aura feret .*

Naves aliquas fuisse instructas pluribus remorum ordinibus unis super alios dispositis , inficiari potest nemo . Perspicuum hoc est in duobus navigiis extantibus in Columna Trajana , delineatis , & incisis a Petro Sancte Bartoli , quarum navium formam , & ædificationis modum mirificè illustravit eruditissimus Præsul Raphael Fabrettus in suo Commentario de Columna Trajana cap.5. pag.133. ubi etiam affert numisma Gordiani Pii magni moduli , in cujus averfa parte navis apparet cum duplici remo-

remorum ordine uno super alium disposito, ut antea diximus. De nummo hoc differit etiam clarissimus Bonarota *Offervazioni Istoriche &c.* XIV. in Gordiano pag. 287. habent hanc Epigraphen *Trajectus Augusti*. Unusquisque illum videre potest apud Jacobum Bieum Antuerpianum in opere, quod inscribitur, *Numismata Imperatorum &c.*, qui liber cum Antonii Augustini dialogis conjungi solet. Inter Biei numismata est etiam aliud Antonini Elagabali cum alia Biremi plane simili, ubi legitur *Felicitas Temp.* In Kirkeriano habemus vas grandiusculum instar cylindri ex lamina ærea, cujus diagramma profert Franciscus Ficoronus in sua *Historia dell' Antico Labico*. In eo autem vase graphio delineatus est Argonautarum in Bebryciam adventus, nec non Pollucis pugna cum Amyco Brebyciorum Rege. In ipsa navi, ex qua Argonautæ excensionem faciunt, aspicitur duplex foraminum ordo, qui cum duplici eo, de quo diximus, remorum ordine plane congruat. Longum esset omnia persequi dicendo velle, quæ de Navigiis, & Biremibus Lazarus Bayfius, Gregorius Gyraldus, & Leonardus Scheffer de milit. Nav., & alii viri doctissimi tradiderunt.

Verum illud adnotare placet, hujusmodi remorum ordines dictitatos etiam versus a veteribus fuisse, præsertim a Virg. lib. 5. *Æneid.* v. 119.

*Triplici pubes, quam dardana versu
Impellunt.*

Quod magis, magisque explicari videtur sequenti hemistichio:

Terno consurgunt ordine remi.

Videtur hic Virgilius triremem describere, tametsi triremes Trojani Belli tempore nondum essent in-

ventæ, sed multis post seculis earum author, teste Thucidide, Aminocles Corinthius fuerit. Vide Plin. l.7. cap.56. Verum Poetis ἀνακρονισμοὶ facile condonandi sunt. Sed si versus hoc loco idem, atque ordines remorum sunt, sequitur, tot aliquando in navibus fuisse versus, ut epigramma bene longum, immo justum prope poemation conficerent. Græcolatina certe vocabula illa Hexeres, Hepteres sextum, & septimum ordinem remorum præferunt. Titus Livius in dec.4. usque ad sexdecim ordines numerat. *Quin*, inquit, *eo regiam unam navem inhabilis prope magnitudinis quam xvi. versus remorum agebant*. Pollux xv. versusum Ptolemæi naves celebrat. Sed quid sexdecim, & quindecim dico? Quadraginta quoque ordinum navem ædificandam primum curasse Ptolemæum Philopatorem narrat Plutarchus in Demetrio in longitudinem quidem productam ad cubitos ducentos octoginta, altitudine autem ad summitatem usque navis duodequingenta cubitorum. Ea vero τετρακοιτήης a Græcis dicta est: cujus longiorem descriptionem fecisse videtur Athæneus in quinto *Dipnosophistōi*, quem locum integrum Baysius recitat. Hæc ex Carolo Stephano in libello de re navali ex Baysii vigiliis excerpto.

Illud hic dignum est quod sciatur, in rei capitalis reos Triremium supplicium etiam apud antiquos Romanos constitui solitum fuisse. Confirmat hoc Valerii Maximi locus lib.9. cap.16. *Cum quidam*, inquit, *clarissimæ, ac sanctissimæ Sororis ejus (Augusti) Octaviæ utero se genitum fingere auderet, propter summam autem imbecillitatem corporis, ab eo, cui datus erat, perinde,*
atque

atque ipsius filium retento , subjecto in locum suum proprio filio diceret..... imperio Augusti remo publicæ triremis affixus est.

T A B U L A XXVII.

B I G A .

IGARUM inventionem Phrygibus adscribit Plinius l.7. cap.56. Cyrifteni Sicyonio S. Isidorus 17. 35. Erant autem currus duobus equis vecti , dictæque sunt a *bis* , & *jugum* , quasi *bijugæ* , quod duo equi ad jugum victi sunt , vel a *bis* , & *ago* , quasi *biagæ* , quod a duobus equis agantur. Apud veteres Biga , Triga , & Quadriga inveniuntur . Sejuges item equi , septemque , ac decem jugis aliquando aurigatum fuisse Neronem refert Svetonius in Nerone cap.24. , ubi ait : *Aurigavit quoque plurifariam* . Memorantur a Varrone in Seranio Bigæ cornutæ joculariorie , nihilque aliud sunt , quam duo boves aratores , quos ad aratrum Triptolemus junxerat . Vid. Turnet. Advers. l.15. cap.4. Ex bigis olim Heroas decertasse planum fit primo ex Iliad.14. ubi Homerus Menelai bigam describit ; deinde ex Virg. l.12.

It bigis Turnus in altis

Bina manu lato crispans hastilia ferro.

A Trojanis , & Græcis Biga etiam ad Romanos pervenit , cujus maximus in ludis Circiensibus usus . Hanc autem , quam in Corneola nostra insculptam cernimus , Bigam victricem ex aurigantis victoriolæ signo esse conjicimus . Victoriæ autem obti-

obtinebant Bigæ illæ, quæ post septem spatia priores ad metam pervenissent. Indicat clare hoc Senecæ locus epist.30. *Manifestior notari solet agitatorum lætitia, cum septimo spatio palmæ appropinquant*; necnon Propertii l.2. eleg.25. v.23.

*An quisquam in mediis persolvit vota,
procellis,*

Cum sæpe in portu fracta carina natet?

*Aut prius infecto deposcit præmia cursu,
Septima quam metam triverit arte,
rota?*

Nos in Kirkeriano urnam habemus marmoream, in cujus anteriori facie una cum Circi parte insculptæ sunt aurigæ tres, supra quas alati genii aurigæ munus obeunt. Quid autem hujusmodi Bigarum cursu significare antiquitas vellet, declarat Servius. *Initio, inquit, propter equorum inopiam legimus veteres in agitandis Circiensium ludicris diversis usos esse animalibus, postea equis tantum, qui curribus adjuncti cursitabant. Ex quibus primum locum obtinebant Bigæ. Hæ currentes lunam imitari putabantur, quæ gemino cursu cum sole contendit, sive quod nocte videatur, & die; ideoque & bigis alterum equum nigrum, alterum candidum jungebant, qui noctem, & diem representarent.* Celeberrima est Inscriptio apud Gruthrum pag.656. de puero, qui Circensium Bigarum cursu delectari mirifice visus fuerat, cujus imagini in curru extantis, palmamque præferentis adscriptum est distichum hoc, cujus primus versus pede uno mutilatus claudicat.

FLORVS . EGO . HIC . IACEO
 BIGARIVS . INFANS . QVI . CITO
 DVM . CVPIO . CVRRVS . CITO
 DECIDI . AD . VMBRAS
 IANVARIVS . ALVMNO . DVLCISS.

Cæsaribus regnantibus Biga honoris signum esse cæpit ; iis præsertim , qui largiendo , & profundendo pecuniam populum demeruisent . Argumento est alia Grutheri inscriptio pag.440. , quæ extare dicitur sub Præneste in via publica , qua Albam itur , in basi .

A. MVNIO . A. F.
 MIN. EVARISTO
 SPL. EQ. R. PAT. COL.
 OMNIBVS . HONOR
 NITIDE . FVNCTO . OB
 INSIGNEM . EIVS . EDITIONE M
 MVNERIS . BIDVI . POPVLO
 POSTVLANTI . BIGAM
 PLACVIT EQVEST. STATVA
 DECRETO . ORDINIS EVM
 ORNARI
 L. D. D. D.

Aliam affert P. Vulpus in veteri Latio Profano Tom.x. cap.ix. Addenda hic ea sunt , quæ de Prætoribus scribit Plinius lib.33. cap.5. *Non vetus bigarum celebratio fuit in iis , qui Prætura functi curru vecti essent per Circum.*

T A B U L A XXVIII.

Q U A D R I G A.

ELLIUS lib.19. cap.8. quadrigam numero singulari reperiri docet, profertque exemplum ex Varrone in lib. Satyr., quod tamen rarissimum esse, ait. Plerumque numero multitudinis quadrigas dixerunt. Quadrigarum autem nomine aliquando, sed rarius, intelliguntur equi, qui quadrigas agunt; ut apud Colum. l. 3. cap. 5. Plerumque intelligitur currus quatuor equis junctus, quasi quadriugæ ab equorum numero, & a jugo. Cic. l.3. de Nat. Deor. Minervam quadrigarum inventricem facit. Plin. l.7. cap.56. eas Erichthonium Athenarum Regem invenisse, mavult; & ante ipsum Virg. l.3. Georg. v.113.

Primus Erichthonus currus, & quatuor ausus

Jungere equos.

Vixit autem Erichthonius Moyſis circiter temporibus, vel paulo post; fuit enim Danao æqualis, cujus ætas incidit in Josuæ initia. Quamquam Eusebius in Chronic. quadrigarum authorem non omnino Erichthonium esse censet; sed, *Erichthonius*, inquit, *primus quadrigas junxit in Græcia; erat quippe ad alias nationes.*

Victoria stans in curru aurigæ partes agit. At enim sine alis? Victoria alata plerumque pingitur Ovid. 2. Trist.

Sic

*Sic assueta suis semper victoria pennis
Nunc quoque te præstet notaque signa
petat.*

*Ausoniumque Ducem solitis circumvolet
alis,*

Ponat & in nitida laureaserta coma?

Cur autem alata? Latin. Pacat. in Panegyr. *Recte profecto germana illa pictorum, poetarumque commenta Victoriæ finxere pennatam, quod hominum cum Fortuna euntium non cursus est, sed volatus.* Cur igitur hic non alata? rationem reddo ex Thom. Dempstero Paralip. ad cap. 10. l. 2. Antiquit. Rom. Jo: Rosin., ubi dicit Victoriæ alas primum additas a Patre Bubali, & Athenidis. Quamquam sunt inter antiquos Scriptores, qui ad Pergamenium Carystium hoc referant, aliique, qui ad Aglaophontem pictorem, ut sentit Aristophanis Scholiastes ad hæc:

Ἀντίκα νίκη πτέρυγας πτερύγιον χρυσῶν

Statim Victoria volavit aureis alis.

Cæterum quadrigarum usus maximus erat in ludis cum apud Græcos, tum apud Romanos; in ludis inquam Olympicis, Pythiis, Isthmiis, Nemæis, & Circensibus. Quamquam quadrigas antiquitus etiam in bellis, & præliis adhibitas, in quibus stantes pugnabant, perspicuum est Homerum legentibus Iliad. ^θ v. 187. Triumphantes autem quadrigis vectos in veterum nummis, & anaglyphis, immo super ipsis arcubus triumphalibus certantes, ut in Augusti Claudii, & Neronis numismatis, passim videas. In summo etiam fastigio Templi Jovis Capitolini impositæ sunt primum quadrigæ fictiles Varroni, Plinio, & Plutarcho memoratæ, quas in
forna-

fornace dum coquerentur excrevisse non sine miraculo, & magna vicinorum invidia iidem tradiderunt; quibus fictilibus ex ære inauratæ postea successerunt. Hæc recito ex cap.15. Commentarii de Capitolio Rom. Justi Rycqui, & ex cap.6. lib.2. de Urbe Roma Alexandri Donati.

Præterea quadrigarum supplicii mentionem, facit Jo: Calvinus in Lexico Juridico. Eo affectus olim est Metius Suffetius Albanorum dictator, qui regnante Tullo, quod ex præscripto foederis ad belli societatem contra Fidenates vocatus, euntibus in hostem Romanis suos prælio eduxerat, jussu ipsius Regis Tulli duabus admotis quadrigis discerptus est.

T A B U L A XXIX.

L E O.

UANDOQUIDEM mysterii aliquid plerumque habebant etiam ferarum imagines in gemmis insculptæ, comprehendam brevi, quæ de Leonis Hieroglyphicis a nonnullis Scriptoribus dicta sunt. Leonem esse Symbolum roboris, ac fortitudinis indicare videtur Cic. de off. l.1. , ubi dicit; vim non secus esse Leoni peculiarem, quam vulpeculæ fraudem. Eamque ob causam, ut narrat Pausanias in Eliacis, in Agamemnonis Clypeo Leonis imago sculpta erat, scutumque illud perdiu in Olympiæ templo pependit, inscriptione hac adjecta.

Οὐτὸ μὲν φόβος ἐστὶ βροτῶν ὃν ἔχων ἀγαμέμνων.

Terror hic est hominum, quique hunc gerit est Agamemnon.

Quamquam Homerus Iliad. 12. Gorgona Agamemnonis Clypeo, non Leonem apponit. Sed

Pictoribus atque Poetis

Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas.

Pompejus quoque in annulo Leonem habebat, sed ensiferum, sive Macherophorum, ut narrat Plutarchus in Vita, & Plinius lib. 23.

Ægyptii, ut est apud Plutarchum, Leonis signum in Zodiaco, & in ea cæli parte collocavere, qua maxime annuo cursu Sol valido fervet calore, locumque illum domicilium Solis appellavere, quia id animal ex natura Solis videtur substantiam deducere. Primumque impetu, & calore præstat animalibus, uti præstat Sol sideribus: validusque est Leo pectore, & priore corporis parte, at degenerat posterioribus membris: æque Solis vis prima parte diei ad meridiem increfcit, vel prima parte anni a vere in æstatem: mox elanguescens deducitur vel ad occasum qui diei, vel ad hyemem, quæ anni pars videtur esse inferior. Idemque oculis patentibus, atque igneis cernitur semper, ut Sol patenti, igneoque oculo terram conspectu perpetuo, atque infatigabili cernit. Hæc ex Macrobo. lib. 1. Satur. cap. 21. Horus Apollo l. 1. n. 21. (si tamen ejus Hieroglyphicorum germanum est opus, quandoquidem illud Suidas inter alia ejus opera non recenset) docet Leonis symbolo Nili ascensum, & exundationem exprimi, quia cum Sol Leonis signum ingreditur, Nili aquæ tunc maximæ Ægyptum opplent, atque obruunt.

T A B U L A X X X.

A M U L E T U M.

FIGIEM huic nostræ valde similem galeatam, clypeatam, hastatamque, duabus tamen hastis reperio in nummo Familiæ Valeriæ. Eam Fulvius Ursinus Sirenis esse putat, & ad Familiam Asciculam pertinere, quam à Valeria gente fuisse oriundam demonstrat; ideoque in eo nummo a L. Valerio Sirenem expressam, ut significaretur Asciculos Acidis fluvii, atque ejus in Sicilia regionis, quas Sirenes tenuerunt, accolæ aliquando fuisse, indeque profectos Sabinum agrum primo tenuisse, deinde Civitatem Romanam adeptos esse. Michael Angelus Causeus in opere *Gemme antiche figurate p.2. num.180*, affert imaginem in Corneola nostræ non valde dissimilem, quam appellat Chimeram. In Museo vero Romano Tom.1. lect.1. Tab.46. habet hanc ipsam fortasse nostram, & supra inscriptum est *Amuletum*. Supra vero hanc Odescalcham ego *Siren* inscriptum reperi. Placet mihi Causei doctissimi interpretatio, quæ in utroque opere est hujusmodi. Minervæ caput illud galeatum esse censet, & Noctuæ corpori impositum. Noctuam ideo Minervæ dicatam esse docet, quia sapientia etiam in tenebris lucet. Galeatam vero Minervam ipsam, quia sapientiæ, cujus Dea ipsa est, culmen sub aspectum non cadit. Hasta sapientis fortitudinem indicat, Pharetra, & Sagittæ eloquentiam; nam sapientia verbo percutit, & in animos

mos penetrat . Olea vero pacis tempore studia liberalium artium florere significat ; Gorgon vim pericula propulsandi . Columna , constantia sapientiam acquiri . Vas Columnæ impositum , præmia , quibus viri sapientes , & litterarum amatores donantur ; quæ quidem omnia laudatus Causeus , idoneis veterum Scriptorum testimoniis confirmat .

T A B U L A X X X I .

A M U L E T U M .

UNT in hoc Amuleto serpentes duo , Mulier , supra quam Luna falcata ; duo item juvenes equitantes , pone quorum alterum ad lævam est mulier alia , pone alterum ad dextram vir alius unius ex serpentibus , quas diximus , caudam manu dextera comprehendens ; corpora denique duo humi prona jacentia . De Serpentis symbolo sæpius , & plura differit P. Athanasius Kirkerius , in eo præsertim libro , qui inscriptus est : *Obelisci Ægyptiaci nuper inter Isæi Romani rudera effossi interpretatio Hieroglyphica* ; ubi Hieroglyphic. 3. pag. 35. ex Eusebii Præparatione Evangelica ostendit , per serpentis figuram significatam esse ab Ægyptiis divinam naturam , & immortalitatem . Præterea augurium felix per serpentem a Poetis portendi exploratum est ex Virg. l. 5. & alibi . Confirmat idipsum Cic. lib. 1. de divin. *Cum Roscius , inquit , in cunabulis esset , educareturque in Selonio , qui est campus agri Lanuvini , noctu lumine appposito experrecta nutrix*

trix animadvertit , puerum dormientem circumplicatum serpentis amplexu , quo aspectu exterrita clamorem sustulit . Pater autem Roscii ad Aruspices retulit ; qui responderunt , nihil illo puero clarius , nihil nobilius fore . Atque hanc speciem Praxiteles cælavit argento , & Archias expressit versibus . Juvenes in equis sedentes , iidemque hastati , pileoque phrygio pileati Dioscuri profecto sunt , sive Castor , & Pollux inter sidera relati , quod ipsum stellæ eorum capitibus imminentes declarant . Mulier , supra quam Luna videtur falcata , Isis est , qui una cum Eusebio Isidem eandem esse tradit , ac Lunam . Luna autem eadem est , ac Diana , teste Diodoro Siculo lib.4. Recte igitur divinitatis , immortalitatisque symbolum & Isidi , & Dioscuris accommodatur , quos stulta antiquitas Diis immortalibus annumeravit . In duobus corporibus humi pronis plusculum negotii est . P. Felicianus Buffi in MM. SS. putat esse ipsorum Dioscurorum imagines , per quas alterna mortalitas , & immortalitas eorundem significetur . Potest aliquis opinari ea de causâ fuisse in hoc lapide cæruleo incisas , ad excitandam spem victoriæ ipsorum ope reportandæ , memoriamque jam reportatæ ; cuiusmodi illa fuit cum Aulo Posthumo Dictatore anno Urb. Cond. cclvii. in bello Latino mirabiliter apparentes hostes cominus ferierunt , & in fugam converterunt , quod memoriæ prodiderunt Dionys. l.6. , & T. Liv. l.2. Sed quid hæc dicit aliquis cum Ægyptiorum Idolis , & symbolis ? Basilidianorum superstitio , quorum sine dubio hoc est Amuletum , quid mirum , si sacra profanis miscens , Romanas res quoque cum Ægyptiorum fabulis permiscuerit ? Vir & mulier

lier in extremis Gemmæ lateribus stantes indicant fortasse Regionis populum, qui ea numina veneretur: & mulier quidem, tamquam una ex Sacerdotibus Isidis silentium de more in sacris illorum fieri jubet. Tota hæc igitur figurarum congeries Geminorum signum cæleste denotari videtur, quod Luna semel singulis mensibus percurrit: quorsum autem idipsum stulti Hæretici illi fecerint, declarabant fortasse ipsis litteræ illæ supra, & infra collocatæ; sed nobis certe non declarant. Sunt enim ita perturbatæ, ut sententiam nobis, immo & vocabulum efficiant nullum. In linea inferiori paulum transpositis, & immutatis iisdem litteris videtur legi posse: DIANAE.

T A B U L A XXXII.

A B R A X A S.

INTER numina, quæ magna apud Ægyptios religione colebantur, unum, idemque præcipuum erat Sol, quem ipsi nomine Abraxas, ut S. Hieronymus testatur, appellabant cap.2. in Amos. Ad hunc autem significandum hac perridicula utebantur imagine. Corpus humanum describebant, cujus gallinaceum esset caput. Etenim si harum rerum peritissimo P. Athanasio Kirkerō credimus Oedip. Ægypt. Tom.2. part.2. class.11. de Magia Hieroglyph. *Per Galli faciem, cristamque solaris numinis potestatem denotabant.* Pro cruribus, & pedibus in hac nostra effigie geminos dracones aspiciamus, qui quotannis, ut ignorat

Tom.II.

T

nemo,

nemo, se ipsos quodammodo veteribus exuviis depositis, renovant. Sol ipse pariter annum cursum absolvens, ut ita dicam, senescit, posteaque vividior, ac validior renascitur. *Propterea*, inquit Macrobius, Sat. lib.1. cap.20. *ad ipsum Solem species draconis refertur: quia Sol semper velut a quadam imæ depressionis senecta in altitudinem suam, ut in robur revertitur juventutis. Esse autem draconem inter præcipua Solis argumenta etiam nominis fictione monstratur: quod sit nuncupatus ἀπο τῆ δ' ἔρχειν, idest videre. Nam ferunt hunc serpentem acie acutissima, & pervigili naturam hujus sideris imitari.* Ferula, sive scutica, quam dextera manu tenet, designantur radii; quibus, ut loquuntur Poetæ, montes, valles, agros, aliasque Orbis terrarum partes diverberat. Vide Grangæum ad v.480. Satyr.6. Juven. In Clypeo agnoscunt aliqui nubium densitatem, quibus Sol sæpius se ipsum occultat, ac protegit. Quod attinet ad litteras circumpositas, eæ vero nihil aliud continent, nisi Basilidis, & Basilidianorum superstitionem. *Basilides genere Alexandrinus, condiscipulus Saturnini, Menandrique auditor gloriabatur, se Glauciam habuisse præceptorem, interpretem Apostoli Petri, ut est scriptum in lib.7. Stromat. Clem. Alexandrini. Profectus in Ægyptum ibi hæreseos suæ venena sparsit, quam ad Simonis, Menandrique ineptias majoribus nugis commentus fuerat. Ingenitum unum principium adstruxit, sive summam virtutem, quam barbaro vocabulo Abraxas nominabant. S. Hieronymus Basilides, inquit, omnipotentem Deum portentoso nomine appellat Abraxas, & eundem secundum Græcas litteras, &*

annui

annui cursus numerum dicit in Solis circulo contineri, quem Ethnici sub eodem numero vocant Mithram, & Iberæ ineptiæ in Balsamo, Barbe-loque mirantur. S. etiam Augustinus: Basilides trecentos sexaginta quinque cælos esse dicebat, quo dierum numero annus includitur. Unde etiam quasi sanctum nomen commendabat, quod est Abraxas. Cujus nominis litteræ secundum Græcam supputationem eundem numerum complent. Græca supputatio est hujusmodi apud Martinum ab Eber-mayer.

A. I.

B. 2.

P. 100.

A. I.

Σ. 60.

A. I.

Σ. 200.

 365.

Tertullianus de Præscriptionibus lucem affert; ut aliquid de adjunctis litteris intelligamus. Ejus verba sunt: *Basilides esse dicit summum deum, nomine Abraxam, a quo mentem creatam, quam Græci $\rho\omicron\upsilon\nu$ appellant. Inde verbum; ex illo Providentia; ex Providentia Virtutem, & Sapientiam; ex ipsis deinde Principatus, & Potestates, & Angelos factos; ab istis Angelis trecentos sexaginta quinque cælos institutos. Ad istos Angelos sine dubio referuntur litteræ Græcæ illæ ΜΙΧΑΗΛ Michael. ΙΑΩ Jao. ΑΔΩΝΑΙ Adonai. Sed quænam sit reliquarum sententia non facile dignosci potest.*

Corrum-

Corrumpebant enim verba & sententias resolvendo, & separando omnes litteras, ut sic possent unicuique illarum singularem dare sententiam, ac significationem, aut componendo per transpositiones, & commutationes, ut recte monet Leonard. August. p.2. num.34. Fibulam ex Achate sapphirino grandiusculam, & ad colligendam Clamydem circa humerum Kirkeriano Museo dono dedit Sanctissimus D. N. BENEDICTUS XIV., ubi græca hæc sunt vocabula.

M I X A H Λ
 Ρ Α Φ Α Η Λ
 Ο Τ Ρ Ι Η Λ
 C A B A Ω Θ
 Α Β Ρ Α C Α Σ
 Ε Ν Μ Α Ν Ο Τ
 Η Λ

Abraxas persimile est apud Martinum ab Ebermayer, de quo : *Creditum est*, inquit, *virtutem habere contra inimicos, gestantemque reddere victorem; ad venena valere, & sanguinem stringere*, uti apud Camillum Leonardum legimus. Addam ego Ciceronis exclamationem lib.2. de divinat. *O delirationem incredibilem!*

T A B U L A X X X I I I .

J U P P I T E R .

INTER plura Quercuum genera maxime Jovi dicata erat illa, quæ dicitur *Æsculus*; cujus frondibus Signi hujus caput præcinctum aspiciamus. Plin. l. 12. cap. 1. *Arborum genera numinibus suis dicata perpetuo servantur, ut Jovi Æsculus, Apollini Laurus, Minervæ Olea, Veneri Myrthus, Herculi Populus.* Protomen hanc habet etiam Causeus Mus. Rom. Tom. 1. sect. 2. Tab. 1. ubi docet Aristotelem in lib. de Mund. Jovi hæc cognomina tribuere. Hicetius ab *ἱκέτης* supplex, quia precibus est placabile: & *Milichius* a *μελίσσω* *mel-litum reddo, verbis demulceo.* Ob eandem, quam dixi causam *Milichii* nomine cum apud cæteras Græciæ Civitates, tum apud Athenienses colebatur, in cujus celebritate extra Urbem in totius populi conventu victimas non veras Athenienses immolabant, sed commode, & pro tempore assimilatas, & fictas, ut in 1. Hist. Thucydides scribit. Est & apud Pausaniam in Corinth. Jovem Milichium, & Dianam Patroam nulla fabrefactos arte fuisse. Nam Milichius Juppiter Pyramide, Diana columna efficta fuerat. Fuit & apud Argivos simulacrum Jovis Milichii Polycleti Statuarii celeberrimi opus, ut idem Pausanias tradit, qui & alibi Milichii Jovis Templum commemorat, ubi Theseus a morte latronum Scinis, & aliorum a Phytali nepotibus lustratus, & expiatus fuit. Nomine Milichii

Tom. II.

V

appel-

appellabantur Dii alii . *Legimus enim* , inquit Gyraldus Syntagmat. 2. *apud Myoneam Urbem non procul a Neupacto sitam , lucum , & aram fuisse* ^{θεῶν μελικίων} , quibus nocturna sacra fiebant , & antequam Sol exoriretur , omnes sacrificii carnes absumebantur . Velum , quo ejus caput contingitur , significat arcana Providentiæ esse nobis ignota , atque occulta . Ubi etiam illud adverto , Pietatem in nummis esse capite velato . Quare cum Jupiter hic sit Hicesius , atque placabilis , ejus pietatem , & clementiam erga homines significare voluit , qui simulacrum illius velato capite effinxit . Fulmen , quod est a sinistro ejus latere significare potest placabilitatem ipsam ; quandoquidem scit etiam , & paratus est fulmina deponere ; quamquam , ut ait Horatius lib.1. od.3.

Neque

Per nostrum patimur scelus

Iracunda Jovem ponere fulmina .

Jovem Hicesium exhibet in lucerna fictili sedentem cum fulmine ad sinistrum brachium projecto , & quodammodo quiescente Cl. D. Rudolphinus Venuti in suis Collectaneis Antiq. Rom. Tab.36. Nolo hic oratione mea indicta omnino abeat Jovis barba . Barba Jovis peculiarem quamdam habere videtur formam , ob cujus similitudinem Jovis barba appellata est planta illa , quæ apud Plinium l.16. cap.8. *est in opere topiario tonsilis , & in rotunditate spissa argenteo folio . Hic frutex* , inquit Harduinus , *recte a Dalecampio pingitur* lib.2. Hist. Plant. cap.35. pag.194. , & *est in Beterrensi agro frequens , & in Italia juxta Livornam ita prode* *Anguill.* Cur autem superiore parte nudus ,
infe-

inferiore vestitus effingeretur, hanc rationem reddit Gyrald. Syntagm.2. de Diis gentium, & indicat Cl. Bonarota Osservazioni Istor. pag.69. Nuda vero, inquit, superiora, & aperta habere videbatur, quoniam ipsum conspicuum esse existimabant in intelligentiis, quæ dicuntur, & cælestibus mundi partibus, inferiores autem Jovis partes velatas, quia minus apparere, nec plane videri putabant ab iis scilicet, qui creati sunt in partibus inferioribus. Si non placeret Jovem hunc appellare Hicesium, sive placabilem, possumus appellare fulminantem, ut est apud Horat. lib.2. od.

Nec fulminantis magna Jovis manus.

T A B U L A X X X I V .

S E R A P I S .

OC ipsum Serapidis Idolum in Kirkeriano asservamus, vel aliud plane simile; aliudque item hujusmodi profert Michael Angelus Causeus in suo Museo Romano Tom.1. sect.2. Tab.2. Neque enim inusitatum, vel novum, plura ab artificibus unius, ejusdemque simulacri exempla conflari. Serapidis nomen esse putat Huetius ab radice שרפ, quod est incendere, quia, ut litteris mandavit Tacitus Hist. l.4. Serapis in somnis Ptolemæo Lagidæ oblatus, visusque in cælum igne plurimo attolli. Clemens Alexandrinus corrupte dictum esse putat ab Osirapis, quasi ab Osiride, & Api, utpote qui idem atque Osiris, & Apis fuerit. Varro ab *Soros*, & *Apis*, quasi ab arca, & Deo Apide.

Apide . *Soros* enim Græce *arca* est . Confirmata S. Aug. l. 18. de Civit. Dei : *His temporibus*, inquit, *Rex Argivorum Apis navibus transvectus in Ægyptum*, cum ibi mortuus fuisset, factus est *Serapis maximus Ægyptiorum Deus*. Nominis autem huius, cur non *Apis* etiam post mortem, sed *Serapis* appellatus est, facillimam rationem Varro reddit. Quia enim *arca*, in qua mortuus est, ponitur, quod omnes jam *σαρκοφάγον* vocant, *σορός* dicitur Græce ; & ibi eum venerari sepultum cæperunt priusquam templum ei esset extructum, velut *σέρπεντις* primo, deinde una littera, ut fieri solet, commutata, *Serapis* dictus est . Ex hoc loco Augustini, cui concinunt Eusebius, Suidas, & Ruffinus, constat Serapidem Argivorum Regem fuisse, qui in Ægyptum deportatus, ut Aristippus in primo Arcadicæ historiæ libro scripsit, Nemphim ibi condidit, proptereaque illi divini honores sunt habiti . Quomodo autem idem habitus fuerit, ac Pluto, Osiris, Dionysius, Hammon, Juppiter, Nilus, & Joseph ; vide apud Gyrald. Syntagm. 6. Daniel Huetius de more non distinguit illum a Moyse . De modio ejus capiti super imposito audiendus Ruffinus, cujus hæc verba sunt . *Alii Jovem putant, cujus capiti modius superpositus, vel quia cum mensura, modoque omnia indicet moderari, vel vitam mortalibus frugum largitate præberi. Alii virtutem Nili fluminis, cujus Ægyptus opibus, & sæcunditate pascatur. Quidam in honorem nostri Josephi formatum perhibent simulacrum ob dimensionem frumenti, qua famis tempore subvenit Ægyptiis*. Addit Suidas Apim quemdam hominem opulentum, & Regem Nemphidis Urbis, cum

fames

fames apud Alexandrinos fuisset, victum de suis facultatibus præbuisse. Cultus hic Deus a pluribus exteris nationibus fuit. Et primum quidem in Ponto, unde Ptolemæus Lagides ejus effigiem a Sinopensium Rege impetravit, eique Alexandriæ templum construxit, quod Theophilus postea Archiepiscopus, ut narrat Suidas, Theodosii magni tempore sustulit. Templum aliud in Urbe Canopo Strabo commemorat lib. 17., ad cujus solemnia per fossam ex Alexandria ingens turba descenderet ita, ut die, ac nocte plenæ virorum, ac mulierum essent naviculæ, leviter, & festive frementium, atque saltantium. Veneratos esse Serapidem etiam Athenienses, Pausanias testatur; Polybiusque lib. 4. templum ei in Thracia dedicatum commemorat. Romæ quoque templum habuit Serapis in Capitolio. Vid. Tertull. Apolog. Ad templum certe Serapidis deductus fuit invictissimus Christi Martyr S. Felix, Diocletiano, & Maximiano regnantibus. Cui Numini *cum sacrificare juberetur, os simulacri conspuat. Quo facto, statim ærea statua illa corruit.* Vid. Breviar. Rom. 3. Kal. Sept. Serapeum item, & Iseum ponit P. Victor in Circo Flaminio nona Urbis regione. Temppla Isidis, & Serapidis conjuncta Fulvius l. 5., & Donatus lib. 3. cap. 6. putant esse illa, quorum reliquiæ in Hortis Cænobii S. Mariæ novæ etiam hodie permanent. Verumtamen non est omnino certum eadem Fana ad Ili- dem, & Serapidem pertinere, etiam ob eam causam, quam affert Dio lib. 50. *Decretum, quod prioris anni exitu de Serapide, Isideque factum erat inter prodigia non extremum videtur locum obtinuisse. Eorum duorum fana, quæ privatim non-*

nulli extruxerant , Senatus demoliri jussit , quod eos non magnopere inter numina numerabat . Ubi ea sententia obtinuit , ut publice jam coli inciperent , extra pomærium eos Deos collocaverunt . Verum de anno , quo id Senatus Consultum factum est , non plane constat . Dio enim affirmat , factum fuisse anno DCC. Tertullianus vero DCXCVI. Pisone , & Gabinio Coss. Inter monumenta Musæi Kirkeriani tegulam coctilem asservamus , anaglyphum Serapidem repræsentantem , jubatum leonina facie , ejusque capiti loti flos est impositus . Alius ibidem Serapis est marmoreus , leonina pariter facie , duplicatisque alis , corpore autem reliquo hominis formam habens , cui serpens ab extrema unius cruris parte usque ad pectoris summitatem scapulas circumvolvitur .

T A B U L A XXXV.

V E N U S C U M P O M I S.

VENEREM hanc habent etiam Causeus in Museo Romano Tom.1. sect.2. n.52., & D. Abbas Rudolphinus Venuti in Collectaneis Rom. Antiq. Tab.7. Uterque autem interpretatur esse Deæ hujus e balneo exeuntis effigiem. Idipsum confirmant Sandalia quibus sese jam induit, vestis basi superposita, supra quam Vas unguentarium. Statua illa ex auro, eboreque compacta, quam Canacus Sycionius effecerat, pomum Victoriæ signum gerebat, quemadmodum etiam pomum gerens in Plautillæ, & Saloninæ nummis effingitur. Cum autem hic tria poma sint, non alia esse autumo, quam tria mala illa aurea, quæ Venus Hippomeni dedit, ut iis in stadium singillatim projectis, Atalantam in cursu retardaret, ac vinceret. Rem totam Venus ipsa fusius narrat apud Ovid. l.10. Met.

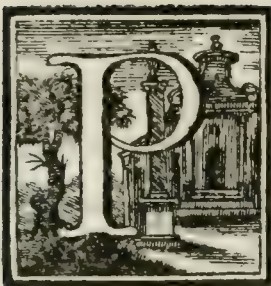
*Est ager, indigenæ Tamaseum nomine dicunt
Telluris Cypriæ pars optima; quam mihi
prisci*

*Sacravere Senes, templisque accedere dotem
Hanc jussere meis; medio viret arbor in arvo
Fulva comas, fulvo ramis crepitantibus auro
Hinc tria forte mea veniens decerpta fere-
bam*

Aurea poma manu &c.

T A B U L A XXXVI.

P R I A P U S.

RIAPUM Strabo facit Bacchi, & Nymphæ filium. Pausanias, & Diodorus ejus matrem fuisse Venerem scribunt. Quæ, ut est apud Apollonii interpretem, quod informis esset illum exposuit, & in montem abjecit; ubi a Pastore quodam nutritus. Hellepontiacus a Virg. 4. Georg., & Lampfacenus passim ab aliis dictus est; quia, inquit Servius, *fuit de Lampfaco Civitate Helleponti*. Corinthii appellarunt Orneatem ab Orneis Urbe sibi vicina, unde Priapi sacra suspicatur Strabo in Hellepontum fuisse translata. Ab ejus nomine Priapus dicta est Urbs maritima cum porticu in Helleponto, quia, ut ibidem docet Strabo, ea regio vitibus abundabat; ideoque Bacchi filio esse dicatam volebant. Huc pertinet, quod, quemadmodum Cornelius Nepos, & ipse Strabo scriptum reliquerunt, Xerxes Themistocli Lampfacum Urbem donarit, ut inde vinum perciperet. Priapum Suidas eundem esse dicit, atque Horum. Phornutus, eundem, ac Pana. Alii apud Dionys. Lambin. in Horat. eundem, ac Bacchum ipsum. *αἰνῶος* enim quasi *βῆνῶος*, id est *clamosus*, propter eos, qui inter pocula immoderati eduntur clamores. In sacris litteris, ubi Beelphegor memoratur, Isidorus lib.8. & alii de Priapo eise sermonem interpretantur. Idem sentit Theophilactus in Oseam. Lib.3. Regum cap.15. Priapi nomine ipso appel-

appellatur. Cultum certe ab Israelitis inficiari nemo potest; nam eo, quem diximus loco, Asa Rex amovisse narratur Maacham matrem suam, ne esset princeps in sacris Priapi, & in luco ejus, quem consecraverat, subvertitque specum, & confregit simulacrum turpissimum, & combussit in torrente Cedron. Quandonam tamquam Deus haberi captus fuerit, quaestio est, de qua vide Gyraldum Syntagm. 8. A plurimis certe nationibus, & etiam a Romanis hoc factum esse, constat. Pausanias in Bœoticis signum commemorat in Helicone ei positum. Multa ei simulacra in hortis collocari solita, passim ex latinorum quoque Poetarum locis colligitur. Inter cæteros Ovidius in Fastis.

*Pomosisque ruber custos ponatur in hortis,
Terreat ut sæva falce Priapus aves.*

Statuæ hujusmodi erant vel ex ficu. Sic apud Horatium.

*Olim truncus eram ficulnus inutile lignum.
Vel ex quercu apud Catullum, vel ex ligno alio,
ut apud eundem, æque sane quam informes, atque
rudes, declarant incerti Scriptoris endecasylabi.*

*Insulsissima quid puella rides?
Non me Praxiteles, Scopasve fecit,
Nec sum Phidiaca manu politus;
Sed lignum rude villicus dolavit;
Et dixit mihi: tu Priapus esto.*

Ponebatur igitur ad terrendas aves, & fures. Itaque Horatius.

*Deus inde ego furum, aviumque
Maxima formido.*

Hoc ipsum Hebræo indicatur vocabulo lib.3. Reg. cap.7. מִפְּלֵטַת Miphletz , hoc est *terror*. Ob eam causam adjiciebatur arundo . Horat.

*Ast importunas volucres in vertice arundo
Terret fixa , vetatque novis considere in
hortis .*

Adjiciebatur etiam falx non tam ad aves , hominesque terrendos , quam ad vites amputandas , ut opinatur Cornutus ; Hinc nomina illa *Dei rustici*, *Ruriculæ*, *Agricolæ* a Tibullo præsertim adhibita .

Quamquam autem illum puerili ætate depingit Suidas , plerumque tamen barbatus , & canus effingebatur , ut habet vetus epigramma , & in hac nostra Tabula exprimitur . Quotannis præter Asini sacrificium , quod ei fiebat ob eam causam , quam Ovidius affert in Fastis , primitiæ ei fructuum offerebantur , quorum fertum in manibus tenentem videmus , eo plane modo , quo illum Catullus describit epig.18. v.10.

*Florido mihi ponitur picta vere corolla
Primitus & tenera virens spica mollis
arista*

*Luteæ violæ mihi , luteumque papaver ,
Pallentesque cucurbitæ , & suaveolentia
mala*

Uva pampinea rubens educata sub umbra .
Calathus in capite utique fecunditatem significat . Etenim , ut docet M. Antonius Muretus in notis ad Epigramma Catulli . Putabatur hic Deus , quibus in agris statueretur , colereturque , fecunditatem afferre .

TABULA XXXVII.

SILVANUS.

ISI velimus hunc etiam esse Priapum existimare, Silvanum nominare illum possumus, quod nomen in ærea hac lamella inscriptum esse video. Ejus parentes Crathin Sybaritam, & Capram fuisse narrat Ælian. Hist. Animal.

l.6. cap.41.; Ex iisque infantem puerum natum esse, qui caprina haberet crura, & humanam faciem. Eum postmodum in Deorum numerum relatum esse, appellatumque Sylvanum Deum; Deum videlicet sylvestrem, de quo prodigium est illud apud Julium Obsequentem cap.8. *Silentio noctis, ex silva Arsia ingens vox audita est, quæ Silvani credita est fuisse.* Inter numina, quæ agrorum præfidebant cultui, locum habuit; ideoque agrestia, & rustica sacrificia illi fiebant. Offerebatur exempli causâ lac; quod apparet ex Horatio lib.1. epist.1.

Tellurem porco, Silvanum lacte piabant. Non Telluri solum, sed etiam Silvano ipsi porcum immolari solitum, constat ex Juvenalis versu 445. Satyr. 6.

Cedere Silvano porcum, quadrante lavari.

Hujus Sacrificii mentionem facit M. Cat. in lib. de re rustic. Sed ibidem Silvanum *Martem Silvanum* appellat.

Qui primi fortasse omnium Silvano divinam rem fecerint Virgilius docet.

Sil-

*Silvano, fama est, veteres sacrasse Pelasgos
Arvorum, pecorisque Deo lucumque, diem-
que.*

Mulieribus tamen ad eam rem divinam adesse non licebat, ut est apud eundem M. Catonem. Habebatur tutor finium, in quam sententiam Horat. lib. Epod. od. 2.

*Qua muneretur te Priape, & te pater
Silvane tutor finium.*

Aliqui existimarunt, esse eundem ac Pana; sed fortasse non recte. Nam Virgilius illos distinguit. Primo enim Georgicorum libro Pana primum invocatur: *Pan ovium custos* &c. deinde tribus fere interjectis versibus:

Et teneram ab radice ferens Silvane cupressum.

Cur autem teneram cupressum hanc fert? Quod Cyparissum puerum in deliciis habuerit. Est enim in fabulis, Cyparissum hunc cervam habuisse mansuefactam, eamque plurimum adamasse. Hanc cum Silvanus imprudens interfecisset, puer ob dolorem nimium contabuit: cujus mortem ægre ferens Silvanus, in arborem cupressum eum commutavit. Vetus auctor de limit. apud Rigalt. pag. 202. tres fuisse Silvanos docet, Domesticum, Agrestem, & Orientalem; sed fortasse hi omnes unum eundemque Deum constituunt; nominibus tamen pro diversitate locorum diversis. Silvano inscriptiones dicatae afferuntur plures a Gruthero, additis etiam imagunculis pag. 63. ubi coronam habet pineam. pag. 643. ubi, ut Gruteri ipsius verbis loquar, stat inter quercum & palmam, altera manu falcem putatoriam, tenet altera ramum, in cujus extre-

extremo nescio an nux pinea emineat . A dextris ad altare tibicem canit , adstantibus duobus aliis . A sinistris duo item adstant , quorum hic nescio quid vasculi utraque manu capiti impositum sustentat . Ille porcā ducit vittatā . Subscribitur :

SACRVM SANCTO SILVANO VOTO SVSCEPTO EX VIS.

& 64. 4. *Romæ , inquit , in domo Capranica est elegans Silvani nudi simulacrum capite Herculeo , pineis circumdato , dextra falcem putatoriam , sinistra ramum pineum , ut supra , tenens , fructusque , & uvas in veste sub ala gerens , ocreis item indutus , & assidet ei lupus arrectis auribus . In basi est :*

SILVANVS

CVSTOS

Virgilius Silvanum coronat florentibus ferulis , & liliis . Eclog. ultima :

*Venit & agresti capitis Silvanus honore
Florentes ferulas , & grandia lilia
quassans .*

Silvanus hic noster , ut vere dicam , neque pineum , neque cupressinum ramum habet ; non falcem putatoriam , non ocreas , non contextam ex ferulis , & liliis coronam . Et hæc est causa , quamobrem dubito , an Silvanus Deus habendus sit . Potest tamen fieri , ut idcirco illa non habeat , quia totus occupatus est in fructuum onere ferendo , quod penulæ sinu continet , atque sustentat . Etenim primitias illi oblatas fingere animo possumus a possessoribus , quas omnibus Diis rusticis offerri solitas Apulejus commemorat ; ex iisdem-

Tom. II.

Z

que

que primitiis ipsum sibimet, vel illi alios coronam contexuisse. Cur, & quomodo Deus puerperis infestus esset, vide apud S. August. lib.6. de Civit. Dei, qui ex Varrone rem totam accepisse se dicit, eamque uberius, ac fufius narrat.

TABULA XXXVIII.

VERTUMNUS.

N hac tabella Vertumni nomen inscriptum reperio. Ego vero Vertumni hanc effigiem esse affirmare non audeo, præsertim cum apud Propertium ipse dicat sese, tot formas in uno corpore habere, quot certe a pictoribus, atque sculptoribus unica imagine exprimi nequaquam possunt. Vertumnum tamen esse credamus, aut fingamus saltem. Vertumnus igitur loquens apud eundem Propertium lib.4. eleg.2. *Volsinos primum se deseruisse focos*, commemorat. (Volsinium nunc Bolsena Urbs Hetruriæ ex duodecim primis Thuscorum coloniis,) deinde Romam se contulisse. Hic in Vico Thusco fuit ejus signum, & templum ad Opis, & Cereris aram, inquit Jo. Rosinus Antiquit. Rom. l.2. cap.20. Cicero tamen 3. in Verrem solum de signo loquitur: *Quia a signo*, inquit, *Vertumni in Circum Maximum venit*. De solo item signo Asconius etiam Peditanus in eundem Ciceronis locum. Vicum autem, in quo erat Vertumni signum, a Thuscis, qui multo ante Romulum venerant, eumque habitabant, Thuscum dictum fuisse, M. Terentius Varro contendit;

tendit; & *ab eis*, inquit, *dictus Vicus Thuscus*, & *ideo ibi Vertumnum stare*, quod is Deus Etruriae. Asconius Pedianus in Verr. 3. *Signum Vertumni*, inquit, *in ultimo Vico Thurario est*, sub Basilicae angulo *flectentibus se ad postremam dexteram partem*. Hi duo Scriptores non pugnant inter se, ut ostendit Donatus de Urbe Roma lib. 2. cap. 22. Nam vicus Thurarius, sive Jugarius a porta Carmentali mittebat in Forum, & vico Thusco jungebatur in Velabro; adeoque signum Vertumni erat in fine utriusque vici, ubi jungebantur. Appellatus autem Vertumnus fuit, ut docet idem M. Terentius Varro *a conversis aquis inundantis fluminis*, sive, ut interpretatur Propertius, *a perceptis fructibus vertentis anni*, sive, ut Asconius, *quod esset invertendarum rerum, idest Mercaturae Deus*. Huc facit illud Horat. lib. 1. ep. 1.

Vertumnum, Janumque liber spectare videris.

Quem Horatii locum Acron nobilis Grammaticus sic explicat: *Vertumnus, & Janus Dii sunt*, qui *praesunt negociis ementium, & vendentium*, ante quorum templa erant loca, in quibus cum caeteris rebus etiam libri venales erant. Acron igitur in vico Thusco non solum Vertumni signum, sed etiam templum fuisse censet. Si nostrum hoc simulacrum est vere Vertumni signum, penulam cucullatam, utpote Deus rusticus adhibet, ut se quoque ad mortalium ruricularum mores, & in agris versantium conformet. Dixit apud Propertium se Vertumnum vocari:

Quia vertentis fructum percepimus anni.

Poma,

Poma , & uvæ in dextera manu fructus Autumni sunt ; cornu in sinistra , quod erat antiquorum poculum , Hyemis fructus designatur , nimirum vinum , quod hyeme potissimum maturescit , & ad bibendum est aptius . In quam sententiam Horatius lib. i . od. 9.

*Dissolve frigus , ligna super foco
Large reponens ; atque benignius
Deprome quadrimum Sabina
O Taliarche merum diota .*

Modius inversus , in quo Vertumnus sedet , frumenti , frugumque aliarum , quæ sunt Æstatis fructus , est index . Caprina pellis cum caprino crure , quod circa brachium sinistrum dependet , Veris fructum designare potest . Vere enim oves , capræ , pecudesque aliæ maxime fœcundantur . Hæc omnia divinans , & somnians dixi . Video enim simulacrum hoc accommodari Baccho , aliisque Diis rusticis posse . In Museo Cortonensi Vertumni simulacrum est forma longe alia : est enim indutus tunica perbrevis , sed præcincta ; falcem habet in dextra ; in sinistra vero nescio , an pallium quodcumque , an penulam cucullatam ? Si cui potestas datur , tegumentum illud explicet , atque dispiciat . Additur Cortonensi illi Vertumno canis ad pedes , qui ad ruris custodiam apprime Diis Rusticis convenit . In Museo Etrusco D. Petri Francisci Gorii Tab. 18. est Idolum penulatum omnino , & cucullatum , quem Virtumnum esse ille arbitratur , & de quo S. August. de Civit. Dei lib. 6. cap. 9. Gyraldus etiam Histor. Deor. Syntagmat. i. *Virtumnus* , inquit , & *Sentinus Dei* fuere obscurissimi , ut ait Augustinus libro septimo , quorum alter vitam , alter sensus a puerperio largiri credebatur .

T A B U L A XXXIX.

URSUS, ET TAURUS.

U^{id} sibi voluerit artifex, cum Urſi hujus, & Tauri pugnam effinxit, affirmatè dici non poteſt. Quod menti ſtatim occurrit, eſt Urſus eſuriens, qui Taurum aggrediatur, ut ejus interfecti carnes depalcat. Urſi quidem, teſte Plinio lib.10. cap.73. *Frugè, frondè, vindemia, pomis vivunt, & apibus, (hoc eſt melle) cancris etiam, atque formicis.* Carnes tamen beluarum aliarum etiam appetunt, ut rectè animadvertit Benediſtus Arias Montanus p.1. Hiſt. Nat. 293.

Hinc illa Horatii Epod.16.

Nec vespertinus circum gemit Urſus ovile.
Et ep.1.1. de Mænio homine voraciſſimo.

*Pernicies, & tempeſtas, barathrumque,
macelli*

Quicquid quæſierat, ventri donabat avaro.
Et

*Patinas cænabat omâſi
Vilis & agnini, tribus Urſis, quod ſatis
eſſet.*

Hic tamen exiſtimandum potius eſt, venationem unam ex illis deſcribi, quæ dabantur in Circo, vel in Amphitheatro. In his ſpectaculis ſine dubio emittebantur etiam Urſi, quod indicat Claud. in Paneg. Manlii:

*Ipſa truces fætus, captivæque ducat ab
antris*

Tom.11.

Aa

Pro.

Prodigia , & cædis sitientem deferat arcum

*Convenient Ursi , magna quos mole ruentes
Torva Lycaoniis Helice miretur ab astris.*

Et Symmac. lib.2. ep.75. *Interea nos Ursis sæpe promissis , & diu desperatis sub ipso articulo muneris indigemus . Vix enim parvos catulos maceratos inedia , & labore suscepimus .* Plin. l.8. cap.36. *Annalibus notatum est M. Pisone , & M. Messala Coss. ad 14. Kal. Oct. Domitium Ænobarbum Ædilem curulem Ursos Numidicos centum , & totidem Venatores Æthiopas in Circo dedisse .* Et Liv. l.44. *Q. Marcio Philippo II. Q. Servilio Cæpione Coss. Notatum est ludis Circensibus P. Cornelii Scipionis Nasicæ , & P. Lentuli Ædilium Curulium 63. Africanas , & 40. Ursos , & Elephantos fuisse .* Multa parium genera afferuntur a Martiali Elephantum , v.g. cum Tauris . Multa etiam a Panvino , ubi de lud. Circ. Sed pugnam Ursum cum Tauro non reperio .

T A B U L A XL.

CAPUT BOVIS IN LUCERNA ÆREA.

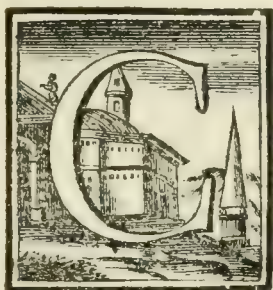
E lucernis veterum satis, superque Fortunius Licetus scripsit, Lucernæ definitionem, & synonyma plura etiam afferens, innumeraque prope earum genera. Multo elegantius, atque copiosius eruditissimi Pisaures Viri Primarii Marcellus Passeri, & Hannibal Olivieri argumentum hoc pertractarunt. Earum magnum etiam numerum delineavit, & æri incidit Petrus Sanctes Bartoli, quibus doctissimus Joannes Petrus Bellorius interpretationes adjecit. Eusebius de Præparat. Evang. l.i. cap.6., & Clemens Alexand. Stromat. i. earum inventores Ægyptios faciunt. Ob varium illarum usum plura etiam fuerunt Lucernarum nomina; aliæ enim dicebantur Convivales, seu Triclinares, aliæ Cubiculares, aliæ Sacrificales &c., aliæ Sepulcrales, eæque perpetuæ, vel æternæ. Verum de hisce postremis magna est dissensio. Octavius Ferrarius tamquam fabulosas explodit. Kippinghii Antiquit. T.64. perpetuitatem hujusmodi, atque æternitatem defendit. Nihil autem est, quod in veterum Lucernis expressum non reperiatur, vel cujus figuram, ac formam ipsæ non exprimant. Videas enim in illis, vel ex illis elaboratos Deos, Deasque cælestes, terrestres, atque silvestres, Heroas, Homines item, eorumque capita, aves, feras, monstra, naves &c. Maximum earum numerum in Kirkeriano tum ærearum, tum fictilium asservamus. Earum nonnullas commemo-
rare

rare placet , illarumque rerum nomine appellare , quarum similitudinem gerunt . Ex ære præcipuæ sunt Anser , Corvus , Silenus hedera coronatus , Delphin , Satyrus , Rami duo palmarum , inter quos SSmum Christi Domini Monogramma ✠ ; Calceus cum Cruce in talo . Bovis caput hoc ipsum , utpote quod vel est omnino idem , ac illud quod in conspectum hic damus , vel saltem ei quam simillimum , quodque prolatum etiam a D. Rudolphino Venuti in Collectaneis Romanarum Antiquitatum aspicimus . E fictilibus autem dignæ sunt apud nos , quæ videantur Crux Græca cum Christi Monogrammate ✠ , & alia fortasse unica . in qua idem Monogramma , & circum circa duodecim SS. Apostolorum capita . Hanc D. Franciscus de Ficoronis P. Contuccio Contucci sibi amicissimo , & Kirkeriani Musæi Præfecto promiserat , & post Ficoroni obitum illius Fratris filius hæres stare promissis voluit . Hujus Lucernæ typus videri potest in Musei Cortonensis novissime in lucem editi Tab.85. Lucernarum elegantissimarum schemata multa reperies etiam apud eundem D. Rudolphinum Venuti in laudatis ejus Collectaneis , multoque plura apud Michaellem Angelum Causeum in Museo Rom. Tom.2. Cæterum de significatione nostri Bubuli capitis has conjecturas idem eruditissimus Venutus affert una cum Illmo Præsule Fabretto Inscript. cap.7. pag. 532. Lucernam ille hanc ad Lunam pertinere putat ; siquidem Luna , ut docent Julius Firmicus , atque Porphyrius in Tauro exaltatur . Deinde Lunam Boum agitatricem vocari a Nonno animadvertit lib.8. , ejusque currum a Bobus tractum videri in Gordiani nummo Thesauri Patiniani . Præterea

terea in hymno Dianæ Bovis cornua Lunæ gratissima esse dici. Apimque illum Tauri cælestis imaginem Lunæ, quæ eadem est, atque Isis, sacrum a Mithologis esse creditum. Tam aptis, congruisque interpretationibus stulte facerem, si aliquid addere auderem, aut esse addendum putarem.

T A B U L A X L I.

C Y G N U S.

YGNIS veteres plurimum tribuebant. Quare nihil mirum est, si eorum capita ornamenti loco ponerent; instrumentaque nonnulla, ut est lucerna hæc, Cygni figuram, ac formam habere vellent. Memini me legere eorum animam immortalem esse Pythagoram existimasse. Illos divinare futura persuasum habebat Cic. Tusc. l. i. *Cygni, inquit, non sine causa Apollini dicati sunt; sed quod ab eo divinationem habere videantur: quia providentes, quid in morte boni sit, cum cantu, & voluntate moriuntur.* Hoc idem senserat Plato in Phædro Cygnos tum in omni vita reliqua, tum maxime sub ejus finem musicos, & canoros esse contendens. Cicero autem summis laudibus efferre volens orationem postremam ab eximio Oratore L. Crasso in Senatu habitam: *Illa, inquit, tamquam Cygnea fuit divini hominis vox, & oratio.* Quamquam opinio hæc & Cicerone, & Platone ipso antiquior fuit. Siquidem, teste Pierio Valeriano lib. 13., Ægyptii Sacerdotes senem musicæ studiosum per hieroglyphicam Cygni effigiem significare consueverunt, quip-

pe quem, inquit, omnes eo suavius modulari ferebant, quo magis in senium vergit; eamque ob causam M. Horatius Flaccus lib.2. od.10. ingravescente jam ætate sese mutatum iri in Cygnum prædixit.

*Jam jam residunt cruribus asperæ
Pelles, & album mutor in alitem
Superne; nascunturque leves
Per digitos, humerosque plumæ.*

In hac sententia fuerunt permulti alii; nimirum Callimachus, Æschilus, Theocritus, Aristophanes, Antipater, Aristoteles, Philostratus, Oppianus, Tzetzes, Lucretius, Seneca, Martialis, & ex recentioribus Hieronym. Cardanus Ovidio consentiens, qui in epistolis:

*Sic, ubi fata vocant, udis abjectus in
herbis*

Ad vada Mæandri concinit albus olor.

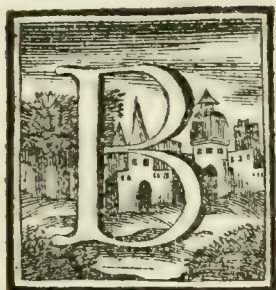
Et lib.2. Fast.

*Flebilibus numeris, veluti canentia dura
Trajectus penna tempora cantat olor.*

Contradicunt tamen Athenæus, Plinius lib.10. cap.23., & ex recentioribus Julius Scaliger ad Cardan. lib.15. nec non Brodæus Comment. in epig. Græca. Immo Lucianus non modo suavius Cygnos canere sub vitæ exitum negat; sed cantum eorum etiam reliquo vitæ tempore omnino fabulosum esse, ait in lib. de Helectro, & Cygnorum cantu apud Eridanum. Ælianus vero lib.1. variæ Historiæ c.13., cum dixisset cantandi studiosos esse Cygnos communi sermone pervulgatum esse, tandem concludit ἐγὼ δὲ ἀδοντ' οὐ κύνου δὲ ἤκουσα, ἴσως δὲ οὐδὲ ἄλλ'. *Ego vero Cygnum numquam audiui canere, fortasse neque alius.*

T A B U L A XLII.

A P I S .

OS , inquit Plinius lib.8. cap.46., in Ægypto etiam Numinis vice colitur, Apim vocant . Insigne ei in dextro latere candicans macula , cornibus Lunæ crescere incipientis ; nodus sub lingua , quem cantharum appellant .

Non est fas , eum certos vitæ excedere annos , mersumque in Sacerdotum fonte enecant quæsituri luctu alium , quem substituant ; & donec invenerint , mærent , derasis etiam capitibus . Nec tamen usquam diu quæritur : inventus deducitur Memphim a Sacerdotibus . Sunt delubra ei gemina , quæ vocant thalamos ; auguria populorum ; alterum intrasse lætum est ; in altero dira portendit . Responsa privatis dat , e manu consulentium cibum capiendo . Germanici Cæsaris manum averfatus est haud multo post extincti . Cætero secretus cum se proripuit in cætus , incedit summotu liætorum , grexque puerorum comitatus , carmen honori ejus canentium , intelligere videtur , & adorari velle .

Cum novum Apim invenerint , addit Diodor. Sicul. , in Civitatem Nili Vitulum perducunt , in qua eum nutriunt diebus quadraginta . Deinde in navim contectam habitaculum aureum habentem introducunt , & ad Memphim , ut Deum , ducentes , in Vulcani fano collocant . De luctu post mortem veteris Apidis Tibull.

Pubes ,

Barbara Memphitem plangere docta bovem .

De

De comitatu, atque pompa Ovid.

Et comes in pompa corniger Apis eat.

Illum ex Vacca fulgure afflata conceptum fuisse, Ælianus narrat. Divinitus, & cælesti igne conceptum, Mela Pomponius affirmat. Herodotus a Græcis Epaphum appellari, ait. Negat Ælianus, Epaphumque multis post sæculis extitisse tradit. Quomodo Apis evaserit Serapis, diximus, ubi de Serapide. Ab Ægyptiis quibusdam Sacerdotibus eundem Apim, atque Osirim esse habitum, testis est Plutarchus, & Martianus eo versiculo:

*Te Serapim Nilus, Memphis veneratur
Osirim.*

Hunc olim Apim interfecit Persarum Rex Ocnus, & Asinum consecravit, Ægyptiosque iussit illum colere. Quamobrem, ut scribit Ælianus, ab Ægyptiis Sacerdotibus Asini odio habiti. Quibus autem argumentis Illustrissimus Episcopus Daniel Huetius adductus fuerit, ut Apim eundem, ac Moysen, vel etiam Josephum fuisse crederet, vide apud ipsum in demonstr. Evang. Prop. 4. cap. 4. num. 4., qui & Propos. 4. de libro Josue num. XII. Apidas fuisse affirmat illos vitulos, quos Aaron, & Jeroboam Hebræis adorandos proposuerant.

Cæterum, ut ex Mythologis colligit Carolus Stephanus, Apis Argivorum Rex fuit Jovis filius ex Niobe Phoronei filia alio nomine Osiris appellatus, qui & Isidem uxorem duxit; & Achajæ Regno, Ægialeo fratri concessio, in Ægyptum trajecit: ubi cum homines rudes ad mitiorem vitæ cultum traduxisset, colendarumque vinearum rationem eos edocuisset, concordibus omnium suffragiis Rex est electus. Cumque aliquamdiu mira pruden-

prudencia, parique clementia Ægypti regnum administrasset, multaque in ejus regionis populos beneficia contulisset, vita functus pro Deo est habitus, eumque Ægyptii sub vivi bovis imagine coluerunt. Bos autem hic, ut narrat Strabo lib.17., in septo quodam alebatur. Ante id septum aula quædam erat, & in ea aliud septum matris ejus bovis. In hanc aulam nonnumquam Bos Apis emittebatur, præsertim ut peregrinis ostenderetur. Alias enim per fenestram videbatur. Et si quando extra spectaretur, ubi paulum exsultans lusisset, rursus in proprium locum recipiebatur.

T A B U L A XLIII.

I S I S.

UNT qui simul ac Mulieris Ægyptiæ formam in veterum monumentis aspererint, illam statim Isidem esse ajant: quam hoc non semper vere dicant, vide P. Athanasium Kirkerum in eo Tomo, quem inscripsit: *Obelisci Ægyptiaci nuper inter Isæi Romani rudera effossi &c.* Ibidem ex Ægyptiarum fæminarum imaginibus, atque statuis quasdam ingeniculatas esse docet, easque in obeliscis Romanis videri posse. Hæc autem deorum Μεσιται, quos mediatores vocant, simulacra esse suspicatur, ejusmodique statuas Apotropæas, sive Mesitas appellat. Insuper earum affert exempla duo, quorum alterum in Ædibus Farnesianis, alterum in Oppido Arignani extare dicit. Ego vero, prætermisiss aliis, quæ Romæ

Tom. II.

Cc

præser-

præsertim palam ante oculos omnium sunt, tria ex Museo Kirkeriano proferre possum. In ipso enim ejus vestibulo aram ex marmore positam videas ex Hadrianæ Tiburtinæ Villæ ruinis quondam effossam triangularis plane figuræ. In singulis autem extremis angulis, singulæ ingeniculatæ mulieres aram ipsam instar Caryatidum quodammodo fulciunt, ac sustinent. Verumtamen symbola, quæ basi huic nostræ insculpta sunt, ad Isidem certe pertinent. Ibides enim Lunæ sacras esse aves Ælianus, & Plinius affirmant. Ille Hist. Animal. l.2. c.28. Hic Hist. Nat. l.10. cap.23. & 28. Atqui Isidem esse Lunam quis nescit? Isidi ergo Ibides sacræ sunt; proindeque recte huic Ægyptiacæ imagini appositæ; quæ si minus Isis ipsa est, Isidis certe Sacerdos femina esse potest. Isidi pariter dicatum fuisse Anserem, qui in dextero extremæ basis latere cernitur, docent Herodotus lib.2., & Lactantius lib.1. Sertum quoque fortasse ex meliloto, quod Ibides illæ geminæ suspensum tenent, ad hanc Deam qua ratione pertineat, non facile dixerim. Plin. lib.21. cap.9. (si tamen germana lectio est): *Et pleraque, inquit, in externis terris nascuntur... Ergo in coronamenta folio venere meliloton, spireon &c.* Melilotos enim herba croco valde similis, quasi dulcis, & mellea lotos est. Tabellam, quam effigies gremio complectitur nihil prohibet, quominus votivam esse opinemur, & ex illis unam, de quibus Tibullus ad Messalam lib.1. eleg.3.

*Quid tua nunc Isis tibi Delia? quid mihi
profunt*

Illæ tua toties gra repulsa manu?

Nunc

Nunc Dea, nunc succurre mihi, jam posse mederi,

Picta docet templis multa tabella tuis.

Et Juvenal. Sat. 12. v. 28.

Pars dira quidem, sed cognita multis

Et quam votiva testantur fana tabella

Plurima pictores, quis nescit ab Iside pasci?

In tabella ipsa efficti apparent Pulli gemini vel columbini, vel gallinacei. Quorsum? Latonæ gallum gallinaceum in amore existimatum esse ab antiquis ait Ælianus, quod ei parturienti affuerit, & quod etiam nunc parientibus adsit, eisque faciles partus efficiat. Sic enim scriptum apud Gyraldum reperio Syntag. XII. Hist. Deorum. Potuerunt igitur pulli hujusmodi placere etiam parturienti ipsi quoque Isidi. Si eam certe, quam antea diximus, inspiciamus Musei Kirkeriani aram, in una ejus facie videbimus Gallum, & Facem; in altera Discum, Sistrum, & Palumbes duos; in tertia Cistam, quam vocant mysticam, crumenas, nuces pineas, atque poma. Cæterum quæ Mulieres Ægyptiæ Tabellas hujusmodi in sinu continent, non absurde, ut ante dixi, existimari possunt, Sacerdotes fæminæ, quæ donaria ad Isidis templum adeuntium accipiant. Marmoreum sane unum ex hujusmodi simulacris habemus in eodem Kirkeriano, in cujus Tabella panes, aves extant, & alia hujusmodi: immo ibidem idolum æneum virili specie asservamus ingenuiculatum pariter, tabellamque omnino similem præferens.

T A B U L A XLIV.

I S I S.

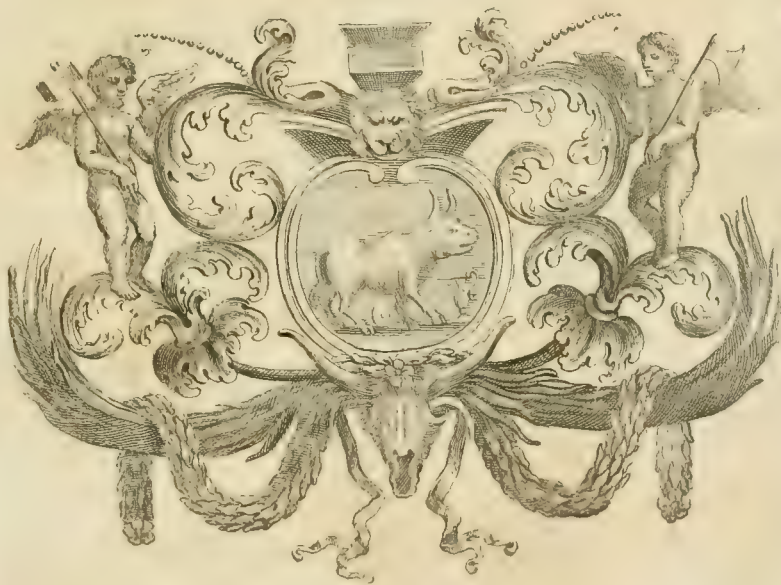

ÆC etiam alia est fortasse Isiacæ Sacerdotis effigies. Mulierem in dextera superiori parte formosam superne, & in piscem desinentem, Sirenem esse affirmare non audeo. Multis tamen persuasum hoc fuit: interque cæteros Cornelio a Lapide, cujus in cap. 13. Isaiæ hæc est interpretatio, & narratio: *Siren est species monstri aquatici, & marini ore, & pube tenus virgo, inferiore piscis, qualis nostro seculo in Frisia captus vixit multos annos inter homines, & didicit nere.* Fortunius quoque Licetus hujus formæ monstrum in Lucerna Sirenem vocat; itaque vocatum apud Lexicographos nonnullos invenio. Sirenem tamen in nummo familiæ Petroniæ non desinit in piscem, sed in avem; ita ut inferior pars sit Gallinacea; & ita desinere illas oportere pluribus Mythologorum testimoniis allatis clare demonstrat Gyrard. Hist. Deor. Syntagmat. 5.

Si quis autem animum induceret, monstrum in hoc marmore insculptum Sirenem credere, Sirenis figura Isidis eloquentiam denotari dicerem, sceptro autem, quod in sinistra manu tenere videtur Siren & falcem, quam in dextera, regiam Isidis potestatem, necnon frumenti, frugumque sationem, & agrorum cultum, quem Isis Ægyptios docuit. In illa enim columna, de qua Diodorus, inscriptum erat:

EGO ÆGYPTI REGINA
EGO ISIS FRVGVM INVENTRIX.

De globo, cui serpens est circumvolutus, factis multa supra diximus. Candelabrum, Vas, Ara lapidea, teniæque e temporibus dependentes, nemo ignorat Deæ huic, illiusque Sacerdotibus convenire. Symbola reliqua, & litteræ adeo sunt res obscura, ut cum tractatam nitescere posse desperem, fatius esse ducam omnino prætermittere.

T A B U L A XLV.

I S I S ,

NIHIL mirum est, si tam frequentia in Urbe simulacra vel Isidis, vel Sacerdotum Isidis reperiantur, cum ibidem non solum tot ei ædiculæ, ac Temppla dicata fuerint, sed etiam ab ejus nomine Regio tertia nomen acceperit, ut videre unusquisque potest in Pub. Victoris de Urbis Romæ regionibus, & locis libro. Quamquam Dea hæc peregrina erat; receptam tamen Romæ ab Senatu fuisse constat, quod Lucanus lib.8. commemorat;

*Nos in Tempia tuam Romana recepimus
Isim*

Semideosque canes.

Et ante illum Sex. Aurel. Propertius hoc ipsum vituperaverat lib.2. eleg.33. De illa enim loquens sic ait;

*An tibi non satis est fuscis Ægyptus alum-
nis*

Cum tibi tam longa Roma petita via est?

Aliquotiens tamen expulsa fuit, præsertim Pisonæ, & Gabinio Coss. qua de re Tertull. in Apologet. cap.6. Sed postea iterum restituta, magno in honore fuit, ejusque Templum post illa tempora ei ædificatum celebrant Dionys. Halicarnass. lib.5., Ælius Spartianus in Hadrian., & Ælius Lamprid. in Severo. Meminit etiam Juvenalis Satyr.6.

A Me.

*A Meroe portabit aquas , quas sparget
in æde*

Isidis , antiquo quæ proxima surgit ovili .

Plura fuerunt in Urbe templa Isidis . Satis celebratum est illud , quod erat in Campo Martio , de cuius tamen situ aliqua controversia est . Mar-
lianus lib. 5. cap. 3. illud in Via Lata collocat ad S. Marcelli Ædem . Fulvius prope Viam Latam , & Templum S. Mariæ in Aquiro . Donatus concludit fuisse , ubi nunc pars est PP. Dominicanorum Cænobii ob Osiridis statuam ibi repertam , atque re-
fossam . Cum tot Templa Isidis in Urbe fuerint , potest fieri , ut Basis hæc Isidis figuram exprimens , ad illorum aliquod pertinuerit .

Eam videmus raso capite . Ferunt enim qui-
dam illam , cum de Osiridis nece nuncium accepisset , sibi caput totondisse ; quamobrem Sacerdotes ejus quoque radere illud solitos . Turpe tamen esset si fæminæ caput rasum appareret , periculumque esset , ne frigoris vim sustinere non posset , & epiphora laboraret ; & idcirco velo contectum est . Hoc tamen velum ipsum in causa fortasse fuit , quare Isidis Sacerdotes lineis quibusdam vestibus induerentur , De illis Ovid.

*Nunc Dea linigera colitur celeberrima
turba .*

Et Juvenalis :

*Qui grege linigero circumdatus , & gre-
ge calvo .*

Linigeram ipsam quoque Ovidius idem appellat :

*Vidi ego Linigeræ numen violasse faten-
tem*

Isidis Isiacos ante sedere focos .

In dextera basis parte serpens est fortasse ille argenteus , quem in sacra Isidis pompa deferri solitum Ovidius memorat lib.9. Met. fab.12. Argenteum enim interpretantur fuisse Raphael Reg. , & clarius explicat Juven. Sat.6. v.536.

Et movisse caput visa est argentea serpens.

Serpentem Solem significare alibi diximus , & confirmat Plutarchus in lib. de Iside , & Osiride . Globum igitur Serpentis capiti superstantem , esse globum terrestrem dicamus , circa quem annuo cursu Sol circumvolvitur . In læva basis parte Sirenem insculptam aspicimus . Consule Pierium Valer. lib.20. ponentem Sirenas pro hieroglyphico eloquentiæ , felicissimæque persuadendi vi ; unde dictum illud de Catone Grammatico : *Cato Grammaticus Latina Siren* , Eloquentia hujusmodi multum perspecta est cum Isis Ægyptiis populis leges ferret . Et hoc ipsum indicabat columna , in qua , teste Diodoro Siculo , res ab ea gestæ descriptæ fuerant :

EGO ISIS SVM ÆGYPTI REGINA , A MERCVRIO ERVDITA : QVÆ EGO LEGIBVS STATVI NVLLVS SOLVET &c.

Plutarchus quoque in lib. Isid. , & Osir. narrat de pavimento Templi Isidis , in quo inscriptum erat : EGO SVM QVICQVID FVIT , EST , ET ERIT , NEC MEVM PEPLVM QVISQVAM MORTALIVM RETEXIT .

T A B U L A XLVI.

MERCURIUS CYNOCEPHALUS,
ET HARPOCRATES.

NUBIM *Nepthe*, inquit Plutarchus, *natum tradunt, & ipsam quidem Nephthen Typhonis timore ante maturi tempora partus percussam puerum ejecisse potius, quam peperisse.* Hunc autem fuisse puerum illum,

ex quo Isis Osiridis necem rescivit; deindeque Anubidis nomine cultum esse, additumque Diis custodem, eodem pacto, quo canes ad mortalium custodiam adhiberi solent. Euseb. lib.2. de Præpar. Evang. dicit, Anubim fuisse custodem corporum Osiridis, & Isidis, & propterea Canino capite figuratum esse. Alii apud Gyraldum Anubim tradunt Osiridis fuisse filium, Patremque secutum esse in expeditione bellica, & canem pro insigni gestasse; qua ex re Canina facie ab Ægyptiis fuisse cultum. Tradunt id quoque alii: *Isidis canes, quo tempore Osiris quæsitus erat, & feras, & obvios omnes amovisse, unaque Osiridis corpus investigasse; ideoque in solemnitatibus Isidis pompam præisse vetusto more.* Hæc Gyrald. Syntagm.9. Hunc autem Ægyptiorum Deum Anubim, nullum alium esse volunt, inquit Servius Æn.1.8. *nisi Mercurium; ideoque ab illis Canino capite pingi, quia nihil est cane sagacius, & Mercurius est Deorum omnium sagacissimus.* Ob eam causam cum Anubis, tum Mercurius, Cynocephali dicti sunt ἀπὸ τοῦ κεφαλῶν, καὶ κύνος capite, & cane; quod advertunt etiam

Tom.11.

E e

Ter.

Tertullianus in Apologet. & S. August. de Civit. Dei. Cæterum si fides habenda Plinio est, existunt veri Cynocephali; animalia scilicet non fabulosa apud Indos canino capite, & latratu. Ita lib.6. c.30, Hist. Nat. Quid autem significare voluerit Cic. l.6. ad Att. ep.1. cum dixit de P. Vedio: *Venit mihi obviam cum duobus essedis...erat præterea Cynocephalus in essedo, nec deerant onagri*: consului interpretes, peritos interrogavi, nec scire potui. Utrum unum ex hujusmodi monstris, tamquam simia, aut catulus diportabatur? Onagri non profecto? Utrum aliquis ex Vedii comitibus callidissimus? Quemadmodum autem omnia fere Ægyptiorum numina, eorumque Religio, sacra, atque ritus fuerant in Urbem translata, ita etiam Anubis; qua de re Lucanus:

*Nos in Tempia tuam Romana accepimus
Isim,
Semicanesque Deos, & sinistra moventia
luctum.*

In hujusmodi stultos homines Sedulius vehementius invehitur in Heroicis Paschalis operis:

*Quis furor est, quæ tanta animos demen-
tia ludit,
Ut volucrem, turpemque Jovem, torvum-
que Draconem,
Semihominemque canem supplex homo pro-
nus adoret.*

Anubim Huetius prop.4. non solum Moysem facit, sed etiam Calebum unum ex Terræ promissæ exploratoribus, Josue socium; quia כלב Caleb canem significat. Sequitur jam, ut circulum in Mercurii hujus Cynocephali, sive Anubidis dextera confi-

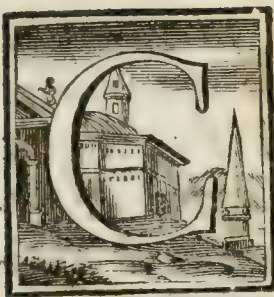
consideremus . Si Plutarchum audias , nihil aliud est , nisi Horizon , sive circulus , ut vocant , finitor . Hujusmodi autem circulum propterea huic Deo ab Ægyptiis tribui solitum esse docet , quod ejus imperium a superiori usque ad inferius Hemispherium proferri crederent . Plutarchi verba sunt hæc in lib. de Isid. & Osirid. *Hoc qui nonnihil stringit , vocaturque horizon , & finiens circulus , & amborum est communis , Anubis dicitur , canemque specie exprimit , quippe utitur canis visu juxta noctu & interdiu .* Vestimentum , quo indutus Anubis hic est , nescio an sindonem recte vocem ? Tu , inquit Lucianus in Concil. Deorum , *canino vultu Ægyptie , qui sindone es amictus , quisnam es ò optime , aut quomodo dignum te censes qui sis Deus , cum latres ?* Palmæ ramus , quem in sinistra manu Cynocephalus tenet , sive flagellum est , inquit pereruditus D. Rudolphinus Venuti , veluti efficax ad removendum fascinum , & malum avverruncandum remedium in Collectan. Rom. Antiquit. Tab.28. sententiamque hanc suam Pierii Valer. testimonio confirmat Hieroglyph. l.10. cap.2. Palma utique Ægyptiorum Diis convenire optime potest ea etiam de causâ , quod , ut ait Plin. l.23. cap.1. *Palma , quæ fert Myrobalanum probatissima in Ægypto .* Quid autem globum illum in capite esse dicam ? Nisi velimus peculiarem Regionis illius esse fructum , possumus esse Mundi figuram existimare . Nephtin enim apud Ægyptios inferius Hemispherium esse docet Plutarchus , Isim vero superius , lucidum hoc , atque diurnum , obscurum illud , atque nocturnum ; utriusque vero participem Anubim , qui & interdiu , & noctu visu pariter fruatur . Vide Pier. Val. l.5: Horizon.

Aram

Aram appositam signum esse divinitatis, quæ Ægyptii Cynocephalo Anubidi tribuunt facile unusquisque intelligit; Effigies Harpocratis in dextro basis latere taciturnitatis est index, & silentii, quod fieri in hujus Dei sacris debebat.

T A B U L A XLVII.

C A N O P U S.

CANOPUS erat Ægypti Urbs cum insula ad ostium Nili, quod inde Canopicum dictum est; nunc autem *Bochir*, sive *Bichieri*. Heracleoticum vocat Ptolom. Naucraticum Plin. ab Alexandria duobus millibus pass. in ortum distat; quæ Urbs Claudiani Poetæ patria a quibusdam esse fertur. Condita a Menelao fuit, qui devicta Troja eo vi ventorum cum Helena delatus est, & nominata a Canopo Amyclæo ejus gubernatore, qui ictu serpentis, quem Hæmorrhoida vocant, ibi interiit, & sepultus est. Quomodo autem Canopus ipse Deus haberi cæperit narrat Rufinus Hist. Eccl. l.xi. cap.26., cujus verba Causeus, & alii recitant. Eorum hæc summa est. Chaldeis jactantibus, ignem Deum suum esse Deorum omnium aureorum, argenteorum, æreorum, & multo magis ligneorum victorem, Canopi Sacerdos hydriæ fictili aqua plenæ multis minutis foraminibus patulæ, sed iisdem cera obturatis caput ex antiquo Canopi simulacro excisum superposuit. Jam vero accenso igne à Chaldeis circa hanc hydriam, cera confestim liquefacta, & effluente undique aqua, ignis extinctus est. Ex illo tempore Canopus tamquam

quam Deus, & Deorum omnium victor est cultus, ejusque simulacrum effingi caput, inquit Ruffinus apud Eusebium, pedibus perexiguus attracto collo, & quasi sugillato, ventre tumido in modum hydriæ cum dorso æqualiter tereti formabatur. Hæc autem omnia cum hoc nostro anaglypho apprime congruunt. Hic enim Sacerdos victorem Deum Canopum per vias, & fortasse ad templum deportat. Antecedit Sacerdos alius, qui, ut Virgilii verbis utar *Æneid.8. patrio vocat agmina sistro*. Hoc instrumento Ægyptii loco tubæ utebantur. Puer item tibiis canens pompæ comes adjungitur. Sacerdos alius consequitur ignem manu dextera præferens. Baculus, qui est in ejus sinistra Haruspicio usui esse potest. Et hujus formæ T. usurpatos ab Ægyptiis fuisse baculos, colligimus ex nonnullis monumentis æreis, atque fictilibus, quæ in Kirkeriano asseruimus. Loti flos e Canopi capite eminet, quem florem plerisque Ægyptiorum Numinum capitibus impositum esse videmus. Hanc, quam supra posuimus de Canopo Ruffini narrationem Goropius Becanus, & alii eruditi viri tamquam omnino commentitiâ rejiciunt. Sed cum Gregorius Lilius Gyraldus, Natalis Comes, Mythologiquæ alii bene multi illam admittant, admittimus etiam nos; præsertim cum anaglypho huic, interpretationique nostræ maxime consentaneam deprehendamus.

T A B U L A XLVIII.

HARPOCRATES.

Eos in curribus insidentes, vel stantes passim in Veterum monumentis aspicimus. Hoc imperii symbolum est, quod in mortales habere Numina credebantur, ex quibus unum erat Harpocrates ab Ægyptiis inprimis cultus. Vide Pier. Valer. l.43. Sed quorsum tres illæ adultæ jam arundines? Nilus, inquit Diodor. Sicul. l.1. cap.1. *Et multa generat, Et suapte natura, quæ genuit, facillime nutrit. Nam Et arundinum radices præbet, Et lotum.* Quod ad feras currum trahentes attinet, hoc tantum habeo ex Herodoto in Euterpe dicere: Urso apud Ægyptios sacros esse habitos. Quare nihil mirum est, si hujusmodi feræ eorum, quos colebant Deorum, curribus jungerentur.

Supereſt dicendum de ipſo Harpocratis ſimulacro. Quod digitum dexteræ manus ori habeat admotum rationem hanc reddit S. Auguſtinus lib.4. de Civit. Dei cap.9. *Quoniam, inquit, templis ubi colebatur Oſiris, Et Iſis, ſimulacrum erat (Harpocratis) quod digito labiis impreſſo admonere videretur, ut homines eos (Iſidem, & Oſiridem) fuiſſe tacerent.* Harpocratem hunc Plutarchus in lib. Iſidis & Oſiridis genitum fuiſſe ſcribit poſt interitum Oſiridis una cum Helitomeno, imbecillumque natum membris inferioribus. Alibi tamen idem auctor contendit, *non puerum fuiſſe imperfectum, neque*

neque aliquod leguminum existimandum, sed Deum juvenilis adhuc imperfectæ, & inarticulatæ orationis præsidem, ac moderatorem: ex quo digito ori admoto ipsum effingebant, utpote silentii, & taciturnitatis symbolum. Enimvero puerilia omnino erant sacra illa, quæ Deo huic puero fiebant in Urbe Ægypti Buto, quæque merito ridet S. Epiphanius lib.3. contra hæreses. Ibi enim Sancti hujus etiam Episcopi temporibus Sacerdotes illum instar nutricum nutrire se simulabant. Ortus autem esse dicebatur a Plutarcho circa solstitium hybernum, & brumam. Ei igitur Deo lentes, & primitiæ leguminum offerri solebant, quod cum facerent mense Mesori idest Augusto ita canere soliti erant Ægyptii γλώσσα τύκη γλώσσα δαίμων. hoc est: *lingua fortuna, lingua daemon.* Persea quoque arbor perpetuo dicata illi erat, quod ejus arboris frondes linguæ, fructus autem cordi sit quam simillimus. Hæc ferè ex Gregor. Lil. Gyrald. Syntagm.1. Cornucopia Ægypti ubertatem significat, loti flos ejus capiti impositus erat ornamentum Ægyptiorum fere omnium Deorum, quod etiam adnotat eruditissimus Ezechiel Spanemius disser.4. Tertullianus in Apologet. Harpocratem, Serapidem, & Isidem eliminatos ex Italia fuisse narrat Cois. L. Pisone, & Gabinio. De Deo hoc mentionem faciunt Varro de L. L. Catullus, Artemidorus lib. Onocrit. Plinius, Cassiodor. in Epist., & Claudianus, qui eum Sigaleonem appellat.

Aut tua Sigaleon Ægyptius oscula signat.

Cauleus in Museo Rom. Tab.33. lect.2. profert Harpocratem alatum, cum Perseæ pomo in capite cum Serpente, & noctua, nec non cane ad pedes. & alium non dissimilem Tab.34. Harpocratem intra ædi-

ædiculam juvenili facie , vide Tab.30. in Collectaneis Romanar. Antiquit. Hermharpocratis vero simulacrum delineatum , & incisum ostendit Sponius Miscell. erudit. Antiquit. sect. 1. art. 5. Huic Sponiano Hermharpocrati sunt alæ in pedibus , ut Mercurio . Cur autem digito ora comprimatur sic ille interpretatur ; eloquentiam non semper verbis , sed etiam silentio uti . Harpócrates Kirkerianos , & Capponianos longum esset enumerare , ac describere omnes velle .

T A B U L A XLIX.

S O L E M N I T A S .

*P*ARATA cæna nuptiali ex Etrusca disciplina , inquit Julius Scaliger Poet. l.3. cap.101. *porcum mactabant &c. Inde dicebatur Hymenæus cum choreis , ita ut unusquisque caneret , quoad Epiphonema subinferret : quo pronunciato universa chorea Hymenæum totidem numeris recinebat ; cujusmodi putandum est esse illud Catulli Carm.62.*

Hymen , o Hymenæe , Hymen ades o Hymenæe .

Interea , pergit idem Scaliger , tot , quot diximus , cum facibus Patrimi , & Matrими adjabant . Igitur in hac basi marmorea , qui facem præfert , unus ex Patrimis , aut Matrimis adolescentibus fortasse est . Qui volumen legit , non absurde unum ex cantoribus esse dicemus , qui nuptiale carmen concineret . Uterque fane herbis , & floribus

bus est redimitus , quod in huiusmodi pompa solemne fuisse declarant Statii versus lib.1. silva 3.

Nunc opus Aonidum comites , tripodumque ministri

*Diversis certare modis , eat Enthea vittis ,
Atque hederis redimita cohors .*

Puerorum symphoniacorum , qui ad canendum adhiberentur , magnum numerum apud Romanos fuisse constat ex pluribus Ciceronis locis in Verrem : & in oratione pro T. Annio Milone , qui Lanuvio rediens , & Clodio ad Bovillas obviam factus , tum casu pueros symphoniacos uxoris ducebat. De istis pueris vide Pignorium de Servis pag.145. Eorum numerus immodicus esse cepit , ut testatur Ammianus Marcellinus xiv. *Paucae domus , inquit , studiorum seriis cultibus antea celebratae , nunc ludibriis ignaviae torrentes exundant . . . denique pro Philosopho Cantor , & in locum Oratoris Doctor artium ludicrarum accitur . Et bibliothecis sepulchrorum ritu in perpetuum clausis organa fabricantur hydraulica , & lyrae ad speciem carpentorum ingentes , tibiaeque & histrionici gestus instrumenta non levia .* Itaque in volumine illo carmen nuptiale conscriptum fuisse dixerim . Charta voluminum Pergamena plerumque erat ex membranis bestiarum praesertim ovium a Pergamo Urbe Mysiae ad Caicum fluvium sic appellata , ubi inventa ab Eumene Rege esse fertur , cum Ptolemæus Rex Aegypti orta circa Bibliothecas æmulatione chartas supprimeret . Ita Plinius ex Varrone l.13. cap.11. Vide S. Hieron. in ep. ad Chromat. Exempla horum voluminum passim in æreis , marmoreisque simulacris videmus ,

T A B U L A L.

V E R .

E vere loquuntur Scriptores perinde,
ac si de Pictore, aut Phrygione ali-
quo loquerentur. Sic apud Lucret. l. 5.

Et anni

*Tempora pingebant viridantes
floribus herbas.*

Et Manil. lib. 5. v. 259.

Et variis depingit prata figuris.

Infinitum esset afferre singulos. Unum ex Chri-
stianis præterire nolo, Lactantium videlicet, cujus est
hic versus de Resurrect. Domini.

Mollia purpureum pingunt violaria campum.

Nullus est Poeta qui non summis laudibus vernum
tempus extollat præsertim Virg. lib. 2. Georg. ab illo
verliculo.

*Vere novo gelidis liquitur cum montibus hu-
mor &c.*

Ubi verosimile affirmat, mundum fuisse condi-
tum illo anni tempore, sive ut melius dicam primum
fuisse, illud & mundi & anni primi annorumque se-
quentium tempus.

*Non alios prima nascentis origine mundi
Illuxisse dies, aliumve habuisse tenorem
Crediderim, Ver illud erat, ver magnus
agebat
Orbis &c.*

In quem locum Servius: *Ver*, inquit, *cum sit
trimestre, dividitur in tres portiones. Primus men-
sis tribuitur veri novo, Secundus adulto. Tertius
præci-*

præcipiti. Merito igitur Ver, sive potius Veris Genius juvenili specie pingitur, quia initium anni affert; nudus item, levique palliolo solum contactus ob incallescentem jam aerem: cum planta florente rosarum, & quibus refertum habet calathum, & quibus sese redimitum ostentat: quia adulto saltem vere rosæ efflorescunt. Ver adultum cum novo confundere visus est Verres, eamque ob causam sic illum Cic. Verrina 7. irridet: *Cum autem Ver esse cæperat, cujus initium iste non a Favonio, neque ab aliquo astro notabat; sed cum rosam viderat, tunc incipere Ver arbitrabatur, dabat se laboribus, atque itineribus, in quibus usque eo se præbebat patientem, atque impigrum, ut nemo umquam in equo sedentem viderit.* Ver sacrum res dicebantur, quæ vere natæ, & Diis consecratae essent. Ver sacrum facere erat vovere Diis, sive consecrare quæcumque vere proximo nascerentur. Paul. apud Fest. *Hoc votum primi omnium Sabini Marti nuncupaverunt, cum adversus Umbros pugnassent.* Sisenna apud Non. c. 12. num. 18. Et Livius l. 34. c. 44. hæc habet. *Ver sacrum factum erat prior anno.* Et infra: *Ver sacrum videri pecus, quod natum esset inter Kal. Mart. & pridie kal Maji.* Idem l. 21. cap. 10. docet Veris sacri nomine contineri, quod Ver attulerit ex Suillo, Ovillo, Caprino, Bovillo grege. In Museo Kirkeriano habemus urnam, in cujus facie puer est cum calatho rosarum pleno, & ex adversum est alius cum calatho in quo sunt poma. Secundum hunc Autumni esse Genium dixerim, cujus effigies in hoc Museo Odescalcho desideratur. Veris sacri, quod a Romanis vovebatur mentionem faciunt scriptores plurimi, quos inter Barnabas Brisslonius de formulis & solemnibus Populi Romani verbis l. 1. & alii plures.

T A B U L A L I.

Æ S T A S.

ON admodum difficile factu est, quid sibi velit hæc effigies, interpretari. Etenim per spicas, falcem, & modium nihil aliud videtur, nisi Ætatis Genius describi, nisi velimus hunc mensem esse Quintilem, aut Julium existimare, ut Pierius Valerianus existimat, l. 56. spica v. messis. In Sepulcro Nasonum Æstas Nymphæ cujusdam venustæ habet speciem una cum Pastore saltantis. Pastor vero ipse spicis coronatus Nymphæ blandienti plenum æstivis pomis canistrum offert. Alio insuper modo Æstatem veteres depinxerunt; tamquam videlicet Nympham venustam, atque formosam corona spicea redimitam fluentibus per humeros crinibus dextra gestantem cornucopiæ maturis segetibus redundans, cum segetum aliarum fasciculo ad pedes, pueroque sedente, qui utraque ei manu spicas offert. Hæc ex Berthaldo de Arca c. 3. Quod ad Modium attinet, eo tamquam signo aliquo usi sunt Christiani quoque illi veteres, ut apparet in marmore, quod in Kirkeriano asservamus. Ibi enim Modius hujusmodi est insculptus spicarum refertus: Modium autem illum Pastor pellicea veste indutus indigitat cum inscriptione.

MAXIMINVS AMICVS OMNIVM.

T A B U L A LII.

H Y E M S.

Icut in superioribus duabus marmoreis
 basibus Veris, & Æstatis imagines in-
 sculptæ sunt, ita in hac tertia dubi-
 tari non potest, quin Hyemis Genium
 effingere artifex fortasse omnino idem
 voluerit. Nudi plerumque pinguntur
 Genii. Quare hoc incommodo, quamvis imbres
 sint maximi, ac tempestas perfrigida, Hyemis etiam
 Genius afficiatur necesse est. Quamquam & bene
 capillatus, & ampliori amiculo tectus aliquod sibi
 ad magnitudinem frigoris remedium comparat.
 Palmæ ramus ideo in ejus læva manu ponitur,
 quia *palma*, ut scriptum reliquit Plinius lib. 13. cap. 4.
*gaudet & riguis, toto anno bibere cum amet, an-
 no sitienti.* Bibendi autem amorem hunc non alio
 melius potest, quam hiberno tempore explere. An-
 seres gemini, quos habet in dextera cum Hyeme
 bene congruunt. *Gignunt*, enim *eos alpes & septen-
 trionalis regio*. Plin. lib. 10. cap. 21. *Plumæque iis
 velluntur quibusdam in locis bis anno.* Optima con-
 tra frigus præsidia. In opere quod inscribitur. *Del-
 le Pitture antiche del sepolcro de Nasoni*. Tab. 25.
 Hibernum Tempus Senis barbati similitudine forma-
 tum est, cui talaris tunica caput ipsum convestiat,
 Senex autem ille altera manu palustrem arundinem,
 altera Anserem pedibus constrictum tenet, exiguo-
 que interjecto spatio, Nympha visitur nescio quæ
 tunicata quoque ipsa, & utraque manu aliam ejus-
 dem

dem generis avem contrectans, ac fovens, quæ pariter omnia optime frigus, & frigidum anni tempus designant.

T A B U L A L I I I .

T A U R U S C O E L E S T I S .

AURUM hunc ob stellam, quæ in dextero ejus latere emicat, Cœlestis esse signum conjicimus.

Fabulantur Poetæ, hunc esse Taurum illum; sub quo delitescens Jupiter Europam Agenoris filiam rapuit, in Cœlo deinde a Jove ipso honoris causa collocatum. Huc Spectavit Ovidius lib.4. Fast: cum de eo loquens sic cecinit?

*Seu tamen est Taurus, sive hoc est fœmina
signum,*

Junone invita munus amoris habet

In Tauri signum ingreditur Sol mense Aprili unde anni initium Virgilius videtur capere lib.1. Georg.

*Candidus auratis aperit cum cornibus an-
num.*

Sub eo signo Asiam, Arabiam, & Scythiam Manilius collocat Astronom. lib.4.

*Taurus habet Scythiæ montes, Asiamque
potentem,*

Et molles Arabes sylvarum ditia regna.

Vide plura de eo apud Hyg. l.2. Plin. lib.1. cap.16. & 42. & lib.18. cap.28.

F I N I S .

INDEX

INDEX SCRIPTORUM,

*Quorum loca, & opiniones in hoc
Opere afferuntur.*

- A**
R. **A** Benezra .
R. **A** Abraham .
 Abrahamus Gorleus .
 Abrahamus .
 Achilles Statius .
 Acron .
Cl. **A**elianus .
 Alexander ab Alexandro .
 Alexander Donatus .
 Alphonsus d' Ovale .
 Alphonsus Tostatus .
 Andreas Alciati .
 Andreas Chiochius .
 Andreas Fulvius .
 Andreas Tiraquellus .
 Angelus Politianus .
 Anselmus Boetius de Boot .
 Antonius Augustinus .
 Antonius Franciscus Gori .
 Apollodorus .
L. **A**pulejus .
 Arati Interpres .
 Arnobius .
 Aristophanes .
 Aristophanis Scholiastes .
 Aristoteles .
 Asconius Pedianus .
 Athanasius Kirker .
 Athenæus .
 Auctor Priapejorum .
 Auctor de Viris Illustribus .
(S.) **A**ugustinus .
 Augustinus Niphus .
 Aulus Gellius .
 Ausonius .
- B**
Bartholomeus Marlianus .
 Basilius Faber .
(Ven.) Beda .
 Benedictus Cerutus .
 Benedictus Pererius .
 Bernardus de Montfaucon .
- C**
Cæsar (Card.) Baronius .
 Callimachus .
 Camillus Leonardus .
 Carolus Paschalius .
- Carolus Patinus .**
Carolus Stephanus .
Cassiodorus .
Catullus .
Celsus Cittadini .
M.T. Cicero .
Claudianus .
Claudius Bertaldus .
Claudius Minois .
Claudius Salmasius .
Conradus Gesnerus .
Coelius Rhodiginus .
Cornelius Celsus .
Cornelius à Lapide .
Cornelius Nepos .
- D**
Daniel Huetius .
Diodorus Siculus .
Diogones Laertius .
Dion Cassius .
Dionysius Halicarnassensis .
Dionysius Lambinus .
- E**
Edwardus de Vitry .
Epigramatum Græcorum Anthologia .
S. **E**piphanus .
Euripides .
Eusebius .
Ezechiel Spanemius .
- F**
Festus .
Flavius Blondus .
Fortunatus Scacchi .
Fortunius Licetus .
Franciscus de Ficoroni .
Franciscus Hothomannus .
Franciscus Mediobarbus .
Franciscus Redius .
Fulgentius .
Fulvius Ursini .
- G**
Galenus .
Georgius Longus .
Georgius Vasarius .
- Goropius Becanus .**
Gregorius Tholosanus .
- H**
H Adrianus Turnebus .
Hannibal Olivieri .
Heliiodorus .
Henricus Hornmannus .
Herardus Reusch .
Herodotus .
Hesiodus .
Hyacinthus Gimma .
S. **H**ieronymus .
 — **A**lexander .
 — **C**ardanus .
 — **M**agrus .
 — **M**ercurialis .
 — **P**rado .
Homerus .
Q. **H**oratius Flaccus .
Hornus Apollo .
- I**
Jacobus Biens .
Jacobus Gutherus .
 — **S**ponius .
Janus Gruterus .
Joannes Baptista Porta .
 — **B**ottari .
 — **C**alvinus .
 — **C**amers .
S. **J**oannes Chrysostomus .
Joannes Franciscus Baldini .
Joannes Henricus Meibomius .
Joannes Gronovius .
 — **J**onstonius .
 — **K**irkmannus .
Joannes Meursius .
March. **J**oannes Petrus Locatellus .
Joannes Vaillant .
Joseph Hebræus .
Joseph Volpius .
Isaac Causobonus .
S. **I**sidorus .
C. **J**ulius Cæsar .
Julius Cæsar Scaliger .
Julius

Quintus Capitolinus.

— *Obsequens.*

— *Pollux.*

Justinus.

Justus Lipsius.

Justus Ryequi.

L

L *Aspicius Firmianus.*

Lampridius.

Latinus Pacatus.

Laurentius Pignorius.

Lazarus Barpius.

Leander Albertus.

Leonardus Augustinus.

Leonardus Schefferus.

Lilius Gregorius Giraldus.

T. *Livius.*

Lucanus.

Lucianus.

Lucius Florus.

T. *Lucretius.*

Ludovicus de Alcazar.

Ludovicus Begerius.

— *Cresolius.*

— *Vives.*

M

M *Acrobatus.*

Marcellus Passeri.

Marcus Antonius Muretus.

Marcus Antonius Cato.

C.V. *Martialis.*

Martianus Capella.

Martinus ab Erbemayer.

Martinus del Rio.

Michel Angelus Causens.

Museum Capitolinum.

Museum Cortonense.

N

N

Natalis Comes.

O

O

Oracius Ferrari.

Orpheus.

P. Ovidius Naso.

P

P

Aspicius.

Petrus Faber.

Petrus Franciscus Foggini.

Petrus Placidus Lactantius.

Philippus (Senator) Bonarota.

Philostratus.

Pierius Valerianus.

Plantus.

Plinius.

Plutarchus.

Polybius.

Pomponius Letus.

Pomponius Mela.

Prudentius.

Publius Victor.

Q

Q

Quintilianus.

R

R

Raphael Bruns.

Raphael Fabretti.

Raphael Folaterranus.

Rudolphinus Venuti.

Ruffianus.

S

S

Alammon.

Secundus Lancelottus.

Seneca Philosophus.

Seneca Tragicus.

Servius Honoratus Maurus.

Sidonius.

Silius Italicus.

Sophocles.

Solinus.

Spartianus.

C. *Suetonius Tranquillus.*

Soidas.

Statius.

Strabo.

Symmachus.

T

C. T

Acitius.

Testamentum Novum.

Testamentum Vetus.

Tertullianus.

Theocritus.

Theodoretus.

Theophilactus.

Thucydides.

Tibullus.

Trebellius Pollio.

V

V

Alerius Maximus.

Varro.

Vellejus Paternulus.

Villelmus Choul.

Sex. Aurel. Victor.

P. Virgilius Maro.

Wylfies Adrovandi.

X

X

Enophon.

INDEX RERUM

T O M I I

A

A Chates gemma unde sic appellata ? Pag.x.
 Achates , in quo novem Musæ , & Apollo . xxiv.
 Achatis genera plura . xi.
 In Adamante sculpturæ plures . xxv.
 Agrippinæ Germanici cineres Romanam translati . 39.
 Agrippinæ Germanici Epitaphium . 39
 Agrippinæ Germanici facies in nummis . 39.
 Agrippina Germanici in Insulam Pandatariam relegata . 38.
 Agrippinæ Germanici mores ; Ducis munus ab ea obitum . 38.
 Agrippina Pisonem judicio persequitur . 38.
 In Alexandri M. Ægide Gorgonis caput . 20.
 Alexandri M. Corporis forma . 19.
 In Alexandri M. Galea Serpens , & Jovis Hammonis caput . 19.
 Alexandri M. & Macedonum barba plerumque rasa . 20.
 Alexandri M. tempore Pyrgoteles sculptor celeberrimus . 20.
 Amethylli descriptio . xi.
 Amethylli virtutes fabulosæ . xi.
 Amethyllus vetus eadem , ac hodierna . xi.
 Amethyllinæ columellæ . xi.
 Antinopolis urbs ab Antinoi nomine sic appellata . 42.
 Antinoi consecratio . 43.
 Antinoi effigies in nummis . 43.
 Antinoo Templâ extructa , & Ludi celebrati . 42.
 Antinous cultus tamquam Sol , Mercurius , & Bacchus . 42.
 Antinous se devovet pro Hadriano Imperatore . 42.
 Annuli aurei , & gemmati Senato-

rum , & Equitum Romanorum insignæ . xxxvi.

Annuli Signatorii Josephi , Cyri , Arii , Lacædemonii , Ptolemæi , Seleuci , Aristomenis &c. xxxv.
 Annulus usurpatus a Sophistis , Rhetoribus , Oratoribus , & Musicis ornamenti causa . xxxvi. , & xxxvii.
 Apollo intonsus . crinitus , imberbis ; alæ in ejus capite , & Luna sub mento . 3.
 Apollines plures . 2.
 In Apollinis capite radii duodecim . 3.
 Aqua Marina eadem , ac Beryllus . iv.
 Astarthe Cœli Regina appellata . 4.
 Astarthe eadem , ac Juno . 4.
 Astarthe eadem ac Luna , Isis , & una ex Veneribus . 4.
 Astarthes super mento Luna falcata . 4
 Atalantæ duæ . 14.
 Atalanta victa in cursu ab Hippomene . 13.
 Aventinus Leonina pelle indutus . 8.
 M. Aurelii Corporis forma . 44.
 M. Aurelii mores , studia , res gestæ , atque obitus . 43.
 M. Aurelii Parentes , Imperium , imperique consortium cum L. Vero . 43.
 M. Aurelius Severus Alexander a Consobрино Elagabalo adoptatus . 47.
 M. Aur. Severi Alexandri victoriæ , & mors . 47.
 In Aur. Severi Alexandri pectore Ægis . 47.

B

B Acchæ Mimallones appellatæ . Pag.16.
 Baccharum vestitus , atque habitus . 17.

- L. Junii Bruti effigies in Capitolio. 28.
 L. Junii Bruti effigies in nummis. 28.
 L. Junii Bruti mors ad Lacum Regillum. 27.
 L. Junius Brutus Romanæ Libertatis assertor. 27.
 Bruti severitas in filios. 27.
 L. Brutus, & Servilius Ahala in denariis. 28.

C

- C** Alais. xi.
 Camei in Museo Kirkeriano rariores. xxxviii.
 Camei pro fibulis adhibiti. xxxvii., & xxxviii.
 Cameus quid, ejusque etymon. xxvi.
 Cattioculus. xi.
 Chalcedonius Jaspidis genus. xii.
 Chalcedonius non idem, ac Charchedonius. xii.
 Christianorum annuli Signatorii. xxxv.
 Christianorum annuli Signatorii cum Christi Domini monogrammate in Sanctorum Martyrum Cryptis inventi. xxxv.
 Christianorum annuli Signatorii in Museo Kirkeriano. xxxvi.
 Christianorum gemmæ in Museo Kirkeriano. xxxvi.
 Ciceronis forma, & habitus corporis. 35.
 M. T. Ciceronis genus, honores, & res ab eo gestæ. 34.
 Claudii Portus Ostiensis. 59.
 Claudii obitus. 59;
 Claudius vetat gemmis signare. xxxiv.
 Claudii ingenium studia, & mores. 57.
 Claudii Aquæductus. 58.
 Cleopatra ab Augusto devicta aspidis morfu seipsam interimit. 22.
 Cleopatrarum imago per urbem a Cæsare Augusto circumlata in triumpho. 23.
 Cleopatrarum plures. 22.
 De Cleopatrarum morte opiniones variae. 23.

- Cleopatra ultima Cæsari Cæsarionem peperit. 22.
 Corneolæ etymon. xii.
 Corneola an eadem, ac Sarda? xii.
 Constantini effigies cum inauribus. 48.
 Constantini Magni Imperium victoriæ, res gestæ aliæ. 48.
 In Constantini M. pectore Christi Domini monogramma. 49.
 Crispina Commodi nupta. 44.
 Crispina a Commodi in Insulam Capream relegata, & jussu ejusdem occisa. 44.
 CrySTALLI generatio. xiii.
 CrySTALLINÆ Protomæ, Tali, aliæque. xiii.
 Cyanei genera varia. xxiii.

D

- D** Ecalvari Fœminis ignominiosum. 53.
 Demetrii Poliorcetæ res gestæ, atque mors. 21.
 In Demetrii Capite rosa. 21.
 Deorum nomina ex Ægypto in Græciam translata. 7.
 Discus Lusorius. 9.

F

- F** Ascinus Deus. xxxviii.

G

- G** Aleæ ex animalium pelli-
 bus. 27.
 Gemmæ factitiæ, & earum venditor
 ridicule punitus. xxiii.
 Gemmæ in Calceamentis Antonini
 Elagabali. xxxviii;
 Gemmæ pro Amuletis. xxxviii.
 In Gemmis effigies insculpendi ars
 inventa, & restituta. xxvi.
 Gemmis incisæ litteræ, & nomina
 præcipue artificum ipsorum, qui in-
 ciderunt. xxviii. & seq.
 Gemmis litteræ antiquitus inscul-
 ptæ. xxiv.
 Gemmarum nomina plura alia nunc
 ab antiquis. ix.

Gem-

Gemmarum usus in annulis ad ob-
signandum apud Romanos . xxxiii.
Gorgones tres , earum etymon ; for-
mæ &c. 12.

Gorgonum in gemmis virtus fabu-
losa . 12.

Granati appellatio , & cui Vete-
rum Gemmæ Granatum respon-
deat . xiii.

H

H Adriani Patria , & ejus cum
Trajano cognatio . 41.

Hadriani mores , studia , res gestæ ,
atque obitus . 41.

Hæmathites duplicis generis . x.

Heliotropium , & de eo fabulosa mul-
ta . xiv.

Helenus Priami , & Hecubæ filius ,
Patriæ proditor . 18.

Helenus a Pyrrho Epirotarum Rege
regni parte donatus . 18.

Hercules Joles muliebribus vesti-
mentis indutus . 14.

Hercules Omphales pedissequa . 14.

Hipodamas annuli sui artifex . xxxvi.

Hyacinthi gemmæ nulla mentio , ne-
que in Exodo , neque in Apoca-
lypsi . xiv.

Hyacinthus quibusdam eadem , ac
Lygurius , sive Lyncurius Gemma
nunc longe alia , ac olim fuit . xv.

Hyacinthus imprudenter ab Apolli-
ne interfectus . 9.

Hyacinthi arcus , sagitta , diadema . 9.

I

J Aspidis genera varia , durities , co-
lor , & nomina plura ex admix-
tione cum aliorum lapillorum ma-
teria . xvi.

Jaspis Sinensis . xvi.

Ex Jaspide arte facta plura . xvi.

Jole Leonina Herculis pelle indu-
ta . 14.

Jole utrum eadem , atque Omphale ? 15.

Ididis Avernuncæ capita tria , Probos-
cis , Caduceus . 7.

C. Julii Cæsaris insignia . 32.

Julii Cæsaris forma , & statura cor-
poris . 32.

L

L Apislazzulus utrum idem ac ve-
terum Sapphirus . xvi.

Larvæ scenicæ plerumque horribiles ,
& monstrosæ . 50.

Latona in Coturnicem conversa . 50.

Litus quid . 32.

Livia an eadem , ac Julia . 36.

Liviæ adhuc juvenis effigies in num-
mis . 36.

Liviam Drusillam Augustus abdu-
cit . 35.

Lupa una cum infantibus Romulo , &
Remo incisa in Adamante . xxv.

M

Mænades Bacchi Sociæ in Indica
expeditione . 16.

Mænades hedera coronatæ . 16.

C. Marii Statua in Museo Capitoli-
no . 54.

C. Marii Protome in Ædibus Barbe-
rinis . 54.

C. Marii Vita , & res gestæ . 55.

A C. Marii nomine Oppida , & Vil-
læ appellatæ . 56.

C. Marii res gestæ . 31.

C. Mario inscriptio posita . 31.

Marsyas Apollinem provocare ausus ,
& ab eo supplicio affectus . 10.

Marsyas fluvius a Marsyæ Satyri no-
mine . 10.

Matronarum torques , & armillæ ex
Cameis . xxxvii.

Medusa cum Minerva de formæ
pulchritudine contendere ausa . 11.

Medusæ caput obtruncatum a Per-
seo . 11.

Medusæ coma in Serpentes conver-
sa . 11.

Ex Medusæ sanguine Pegasus , & Ser-
pentes . 11.

Mulierum in capite ornatus apud
Romanos varii . 51.

N

Niccoli, five Onyculi consideratio. xvii.

Nomina filiorum Israel insculpta in duobus Onychinis, & in duodecim gemmis Rationalis. xxiv.

Numonius Vala quis fuerit, & quo tempore vixerit. 29.

Numonii effigies in nummis. 29.

O

Olympiadis Alexandri Matris iactantia. 19.

Omphale Herculis armis ornata. 15.

Onychis, & Achatis discrimen. x.

P

Pentheus a Mænadibus discerptus. 17.

Plasma, five Prasma quid, & unde dictum. xxi.

Poculum ex Granato in Museo Kirkeriano. xiii.

Ptolemæus Auletæ Regis filius Cn. Pompeii proditor.

Ptolemæorum fratrum in nummis distinguendorum ratio. 22.

Puellarum in Olympicis ludis cursus, atque certamen. 13.

R

Roma tamquam Dea habita. 24.
Romæ nomen aliud vel ignotum vel paucissimis cognitum. 24.

Roma Ascanii filia Fidei templum consecrat in Palatio. 25.

Roma Urbs ab Ænea ædificata. 25.

Roma fæmina quædam Trojana in Italiam una cum Trojanis advecta. 25.

Romæ Galea ex Icneumonis pelle. 26.

Romæ habitus, & insignia. 26.
in Romæ imagine Crocodilus, & Palmæ ramus. 26.

Romæ Lorica ex Crocodili cute. 27.

Rubinus Latinis Carbunculus, mas

& fæmina, & de eo fabulosa quædam. xvii.

S

Sardonychis etymon, color, & ex eo vascula elaborata. xix., & xx.

Satyri an vere extiterint? 17.

Satyri Bacchi Socii. 18.

Satyri utrum iidem, ac Sileni? 18.

Satyrorum indumentum. 18.

Scipionis Africani res gestæ. 30.

Scipionis forma, & statura corporis. 30.

Septimii Severi genus, Imperium victoriæ, atque obitus. 45.

L. Septimii Severi liberorum effigies in nummis. 46.

Servilius Ahala Sp. Mellii Magistri equitum interfector. 28.

Signa varia in Romanorum gemmis annularibus ad obfignandum incisa. xxxiii.

Sileno & Baccho Tempia multa communia. 51.

Smaragdorum genera plura, generatio, magnitudo, & ex iis artefacta. xxi.

Scriboniam Augustus repudiat. 35.

Ser. Sulpicii Galbæ ortus, mores Consulatus, Imperium, statura, & mors. 40.

Sulpiciorum familia. 40.

T

Thiaræ descriptio. 19.

Tiberius Livia Drusilla natus. 36.

Tiberius a Vitrico Augusto adoptatus. 37.

Tiberii ingenium forma corporis, mores, & mors. 37.

Turchoidis generatio, magnitudo &c. xxiii.

V

Venus Apostrophia. 60.

Venus Cœlestis. 60.

INDEX RERUM ¹²⁹

T O M I I I.

A

A Braxas nominis litteræ annui cursus dierum mensuram complent. 74.
 Abraxas nomen Soli impositum ab Ægyptiis. 73.
 Ædilitatis Symbolum. 9.
 Æsculapii baculus. 24.
 Æsculapii comes Thelesphorus. 16.
 Æsculapii plures. 29.
 Æsculapii templum in insula Tyberina. 25.
 Æsculapii tres. 24.
 Æsculapio & Hygiæ unum idemque templum dicatum. 23.
 Æsculapio Epidaurio barbam Dionysius Tyrannus demi jubet. 23.
 Æsculapio Gallus Sacer. 25.
 Æsculapius etiam imberbis. 23.
 Æsculapius in Deorum numerum relatus. 25.
 Æsculapius in nummis M. Aurelii Antonini: 23.
 Æsculapius Serpentis specie Epidaurio in Insulam Tiberinam advectus. 25.
 Amores duo. 22.
 Angelorum nomina in Basilidianorum Amuletis. 75.
 Anseres Hyemis Symbolum. 121.
 Anubis canina facie. 109.
 Anubidis in capite globus. 111.
 Anubidis in manu Horizon. 110.
 Anubidis in manu palmæ ramus. 111.
 Anubis Osiridis, & Isis corporum custos. 109.
 Anubidis Sacra Romam translata. 110.
 Anubis utrum idem, atque Cæbus. 110.
 Apidis Argivorum Regis in Ægyptum adventus. 100.
 Apidis Argivorum Regis parentes, & ejus nuptiæ cum Iside. 100.

Apidis bovis conceptus, & custodia. 100.
 Apidis historia, & fabula, & superstitio. 99.
 Apim Bovem Ocnus Perfarum Rex interficit, & Asinum consecrat. 100.
 Apis Ægyptiorum Rex. 101.
 Apis quomodo Serapis evaserit. 80.
 Apollines quatuor. 1.
 Apollo Pythonis interfectior. 2.
 Apollo Vates, Citharædus, Sagittarius. 2.
 Arbores peculiare peculiaribus Numinibus dicatæ. 77.
 Areopagus vicus Athenarum. 8.
 Aurora Cephalum rapit. 29.
 Auroræ parentes. 30.

B

B Acchi Sacerdotum Crocota vestis propria. 39.
 Bacchi vas aureum, seu Cantharus, & Thyrsus. 39.
 Bacchus aliquando barbatus, & senex. 39.
 Bacchus plerumque juvenis, & imberbis. 38.
 Baculus Ægyptius forma T. 113.
 Basilidianorum superstitio. 72.
 Basilidis Hæretici deliria. 74.
 Bellatoris egregii signum. 49.
 Biga honoris signum. 65.
 Bigæ cum parte Circi in urna marmorea insculptæ. 64.
 Bigæ in ludis Circensibus. 63.
 Bigario infanti inscripto posita. 65.
 Bigarum inventores quinam. 63.
 Bigarum significatio. 64.
 ex Bigis Heroes decertantes. 63.
 Biremis duplex significatio. 60.
 Biremis, sive navis duorum remorum ordinibus instructæ exempla nonnulla in monumentis, æreis, atque marmoreis. 61.

C

C Anopi Urbis Ægyptiæ nomina varia. 112.
 in Canopi capite Loti flos. 113.
 Canopus Urbs a Menelao condita, & a Canopo Menelai Gubernatore cognominata. 112.
 Canopus quomodo Deus haberi captus? 112.
 Castoris, & Pollucis ope victoria ab A. Posthumio dictatore reportata. 72.
 Cato Grammaticus Latina Siren. 108.
 Centauri mares, & fæminæ Bacchi currui juncti. 58.
 Centauri duo in ædibus Illustrissimi Præfulis Alexandri Furietti. 57.
 Centauri currui Bacchi juncti. 57.
 Centaurorum historia, & fabula. 58.
 Cephallenia Insula a Cephali nomine cognominata. 30.
 in Cephallenia quintam C. Antonius urbem condit. 30.
 Cerealia, & Ludi Cereales Romæ. 15.
 Cereri porca immolari solita. 12.
 Cereri Sacræ Virginis Canephoræ. 13.
 Cereris effigies cum formicis. 14.
 Ceres dicta à creando, vel a Geres h. e. a gerendis fructibus. 12.
 Ceres papaveris inventrix. 14.
 Ceres Phytalo ficus commonstrat. 12.
 Ceres summa religione ab Siculis culta. 15.
 Ceres Ennensis in Sicilia. 15.
 Chiron Centaurus Achillis educator. 56.
 Chiron ad Thetidis, & Pelei nuptias profectus. 57.
 de Chironis Centauri morte ob fagittam Hydriæ veneno imbutam opiniones variæ. 58.
 Cista mystica, nuces pineæ, crumenæ, atque poma in unaquaque aræ marmoreæ Isiacæ facie. 102.
 Cleopatraræ aspis inter ficos illata. 46.
 de Cleopatraræ morte opiniones variæ. 47.
 Clypei Phrygii forma. 50.
 Clypeus & hasta signum virtutis militaris. 45.

Constantiæ Symbolum Columna. 22.
 Crocota vestis muliebris. 41.
 Cupidines plures. 17.
 Cupidinis alæ quid significant. 18.
 Cupidinis arma. 15.
 Cupidinis faces. 18.
 Cupidinis potestas in Venerem ipsam. 15.
 Cupido cum face inversa. 18.
 Cupido non semper alatus. 17.
 Cygni Apollini dicati. 97.
 Cygnorum cantus sub vitæ finem fabulosus. 97.
 Cynocephali animalia. 110.

D

D M. etiam in Christianis inscriptionibus. 52.

E

E Pirotarum Regum successio. 44.
 Equitatio Antiquorum: ubi de Ephippio, atque Stapeda. 51.

G

G Alli facies & cristæ apud Ægyptios Solis symbolum. 73.
 Gallinam albam Aquila in Liviae gremium demittit. 21.
 Gladiatores Secutores. 55.
 Gladiatoris Ludovisiani Statua in Capitolio. 55.
 Gladiatorum classes variæ. 54.
 Gratia ab aliquibus ponuntur quatuor, ab aliis una. 31.
 Gratia sorores, & virgines. 32.
 Gratia Veneris comites. 32.
 Gratiarum duæ ad nos conversæ, una averfa. 32.
 Gryphes Apollini Sacri. 21.
 Gryphes metallorum raptores. 20.
 Gryphum fabula, & historia. 20.

H

H Arpocrati Sacra in Ægypti Urbe Buto fieri solita. 115.
 Harpocratis, immo & Serapidis, & Isis Religio Romæ aliquando proscripta. 115.
 Harpocratis simulacrum. 114.
 Hasta inversa cuspide significatio. 45.
 Hæctori Astianax puer plaudens. 49.
 Hercules Leonem Nemeæum interficit. 26.

Her-

Hercules Taurum Cretæ vastato-
rem interficit. 28.
Hermharpocratis simulacrum. 116.
Hygiæ simulacra. 49.

I

I Ovis Barba herba quædam di-
cta. 79.
Jovis caput velatum. 78.
Isiaca anaglypha formæ ingenicula-
tæ in ara marmorea. 101.
Isiaca symbola. 105.
Isiacæ statuæ ingeniculatæ. 101.
Ibides aves Lunæ Sacræ. 102.
Isidi Tabella votiva. 102.
Isidis eloquentia. 108.
Isidis Regio in Urbe. 106.
Isidis Tempia Romæ. 106.
Isis Leges Ægyptiis fert. 108.
Jugis septem, ac decem Nero ali-
quando aurigat. 63.
Juppiter Hicesius in Lucerna ficti-
li. 78.
Juppiter Hicesius, & Milichius. 77.

L

L Ampfacus Urbs ab Xerse The-
mistocli dono data. 84.
Leo Nemeæus in Cælum translatus. 26.
Leo quarum rerum Hieroglyphi-
cum, aut Symbolum? 68.
Leonis effigies in Clypeo Agamem-
nonis. 68.
Leonis Macherophori effigies in an-
nulo Pompeij magni. 69.
Leonis Nemeæi pellis Herculis ar-
matura. 27.
Loti flos in capite Numinum Ægy-
ptiorum. 115.
Lucerna duodecim Apostolorum ca-
pita exprimens, nec non Christi
monogramma in Museo Kirke-
riano. 96.
Lucernæ perpetuæ, five eternæ. 95.
Lucernæ rariores in Museo Kirke-
riano. 95.
de Lucernis veterum Scriptores præ-
cipui. 95.

M

M Ala aurea tria a Venere Hip-
pomeni dono data. 83.
M. Antonius Cleopatræ amore ca-

ptus: ejus equestres exercitationes
in Ægypto. 51.
Mars Phylactrides, five Præfidiarius. 9.
Marfyæ Satyri historia, & fabula. 4.
Marfyæ imagine obsignat epistolas
Nero. 4.
Martis etymon. 8.
Milichius Juppiter. 77.
Milichii appellati Dii alii. 78.
Minerva Custos a Cicerone culta. 37.
Minervæ etymon. 37.
Minervæ quinque. 37.
Minerva Sapientiæ Dea. 38.

N

N Ebris pastoritium vestimenti ge-
nus. 57.
Neptuni vestitu atque habitu Cn.
Pompeii effigies. 11.
Neptunus aliquando cum Hippo-
campis, aliquando etiam cum e-
quis. 11.
Neptunus Classis Præfectus a Satur-
no constitutus. 10.
Neptunus equos domandi artis in-
ventor. 10.
Neptunus navigandi artis auctor. 10.
Nuptiarum ritus. 116.

O

O Leastrum Hercules primus ex
Hyperboreis in Elidem de-
portat. 27.

P

P Aci ara Athenis dicata. 35.
Pacis alæ. 34.
Pacis effigies variæ. 34.
Pacis Templum Romæ an ægroti
frequentaverint? 35.
Pax vultui velum obtendit. 33.
Palladi immolabatur Vacca. 36.
Palladis effigies antiqua musivo ope-
re elaborata in pavimento Tuscu-
lani Collegii Romani. 36.
Palladis Galeæ forma varia. 36.
Pomum in manu Veneris signum vi-
ctoriæ ab ea reportatæ. 83.
In Priapi capite Calathus. 86.
Priapi parentes. 84.
Priapi simulacra in hortis. 85.
Priapo Asinus sacrificabatur, & pri-
mitiæ fructuum offerebatur. 86.
Pria-

Priapus cultus ab Israelitis . 85.

Priapus Hellepontiacus , Lampface-
nus , & Orneates appellatus . 84.

Priapus idem , atque Horus , Pan,
Beelphegor . 84.

Priapus modo Juvenis , modo senex
effictus , 85.

Pyrri Protome in hortis Vaticanis . 45.

Pyrri simulacrum in Capitolio . 45.

Pyrrius Tarentinorum contra Ro-
manos auxiliator . 44.

Pythagoræorum sententia de orbe
Lunæ . 29.

Quadrigæ in fastigio Templi Jo-
vis Capitolini . 67.

Quadrigæ in Ludis . 67.

Quadrigarum supplicium . 68.

Quadrigis triumphantes vecti . 67.

R

Remorum ordines quot aliquan-
do fuerint . 61.

Remorum quinquaginta ordinum
navem ædificandam curavit Pro-
lemæus Philopator . 62.

S

Sella utrum Symbolum Æternita-
tis ? 13.

Securitatis Symbolum . 9.

Serapis ab Atheniensibus , & Thraci-
bus cultus . 81.

Serapidis effigiem Ptolemæus Lagides
a Sinopensium Rege impetrat . 81.

Serapidis , & Isis Templum conjun-
cta . 81.

Serapidis , & Isis Numina ab Urbe
aliquando pulsa . 83.

Serapis idem ac Pluto , Osiris , Dio-
nyfius , Hammon , Juppiter , Ni-
lus , & Joseph . 80.

Serapidis Templum in Capitolio . 81.

Serapidis Templum in Urbe Cano-
po . 81.

Serpens apud Ægyptios immortali-
tatis , & divinæ naturæ Symbo-
lum . 71.

Serpens bonum omen Romanis . 71.

Serpens argenteus in sacra Isis pom-
pa . 108.

Serpens in Hygiæ Deæ manibus . 48.

Sex Pompejus Neptunum se appellat,
& Neptunus videri vult . 11.

Silvani cultores antiquissimi Pelas-
gi . 88.

Silvani in manu cupressus . 83.

Silvano Inscriptiones positæ . 78.

Silvani parentes . 88.

Silvani prodigium . 88.

Silvanus lacte piabatur , & porco . 87.

Silvanus pueris , & puerperis infe-
ctus . 90.

Silvanus utrum idem , ac Pan ? 88.

Siren utrum monstrum marinum in
piscem desinens ? 104.

Siren in nummis Familiæ Valeriæ . 70.

Socratis mores , studia , virtutes . 42.

Socrates reus , & capite damnatus . 43.

Socrati visum in somnis oblatum . 43.

T

Taurus e Lunæ cœlo demissus in
Cretam . 29.

Taurum in Cretam Neptunus immit-
tit . 28.

Thyrsi Bacchici descriptio . 40.

Tripodis formæ variæ . 3.

Tripodis descriptio , & de eo opi-
niones variæ . 3.

Tripus plicatilis in Museo Capitolino . 3.

Tripus plicatilis in Museo Kirkeria-
no . 3.

Triremium supplicium constitutum
in rei capitalis reos etiam a vete-
ribus Romanis . 62.

V

Vertumni etymon . 91.

Vertumni signum in Vico Thu-
rario . 90.

Vertumni Simulacrorum formæ va-
riæ . 92.

Vertumnus , & Janus negotiatorum
præsides . 91.

Virtumnus , & Sentinus Dii obscu-
rissimi . 92.

Vertumnus Volfinus . 90.

Veneres quatuor . 15.

Vici Thurarius , sive Jugarius , & Thu-
fcus . 90.

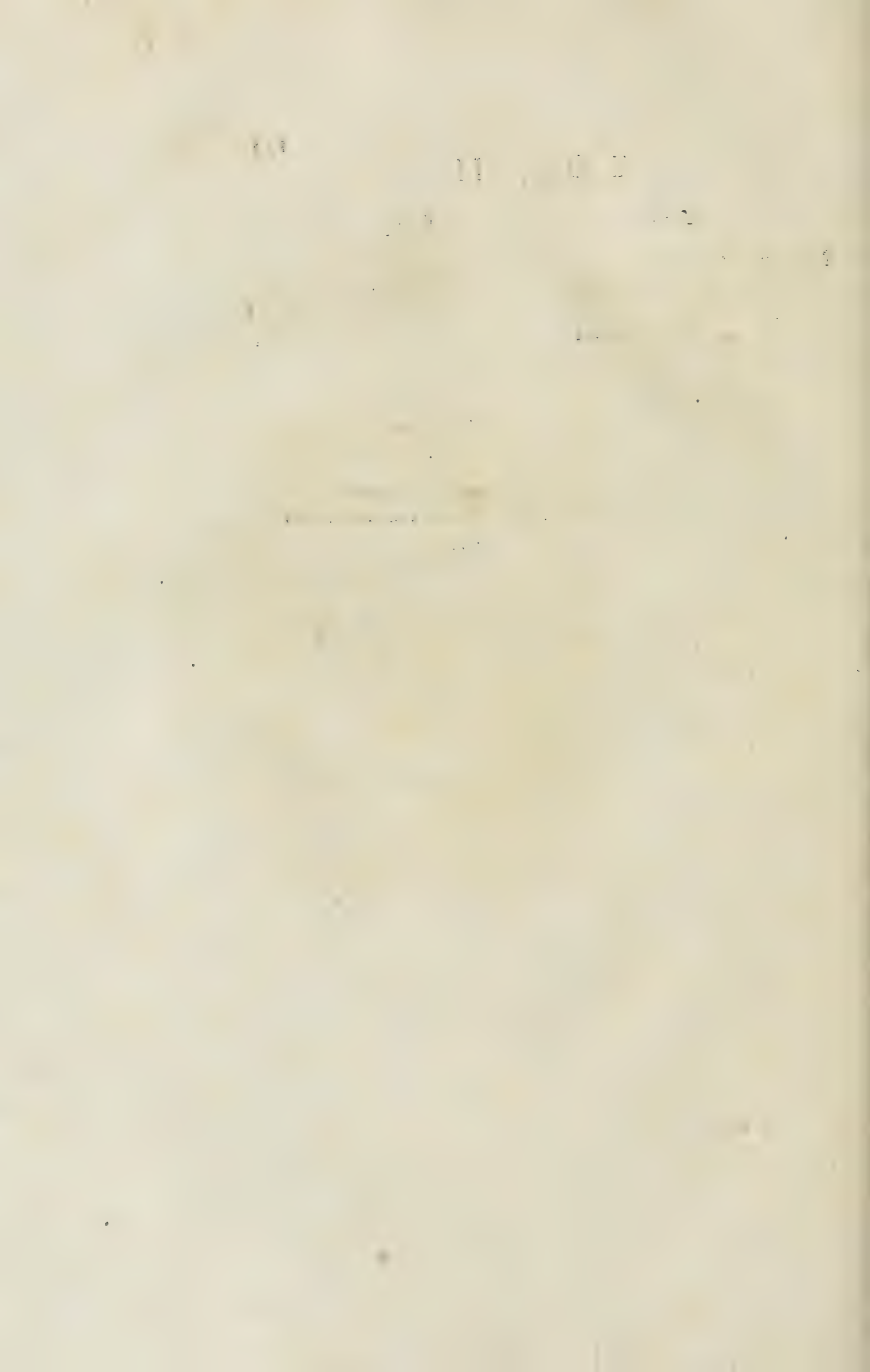
Victoria alata , quando esse ceperit . 67.

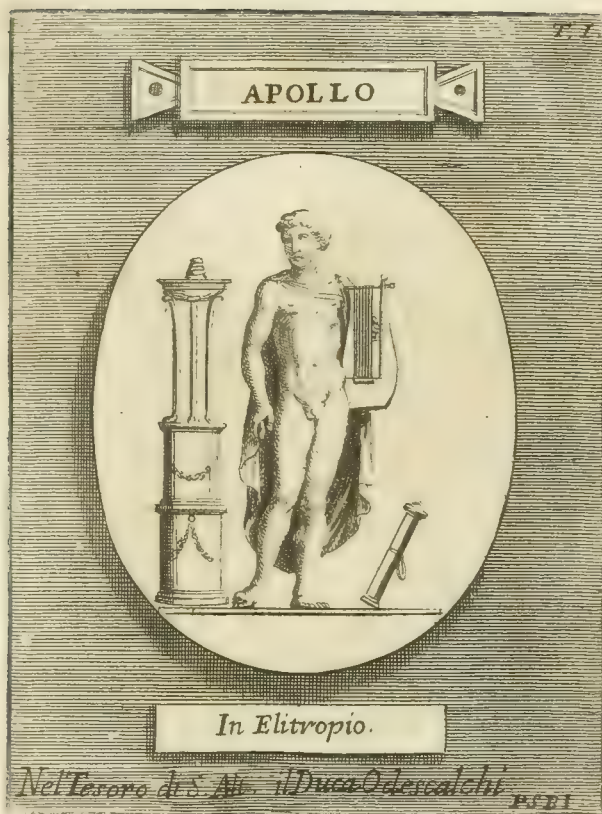
Ursi in Spectaculis . 93.

Urforum cibus . 93.

*Errata**Corrige*

Pag. 8.	Arnotium	Arnobium
26.	Petrus Bianchi	Jo. Antonius
31.	<i>Aglaja</i>	<i>Aglaja</i> inquit
36.	unius coloris clari	unius coloris partim clari
63.	Turnet	Turneb
64.	aurigæ tres	Bigæ tres
80.	Nemphidis	Memphidis
86.	Miphletz	Miphletzet
91.	<i>Asconus</i>	<i>Asconius</i>
92.	quodcumque	aliquod
107.	Isidis figuram	Isiacam figuram
Ibid.	illam cum de Osiridis &c.	Isidem cum de Osiridis
115.	τύχη	τυχή

APOLLINE E MARSIA

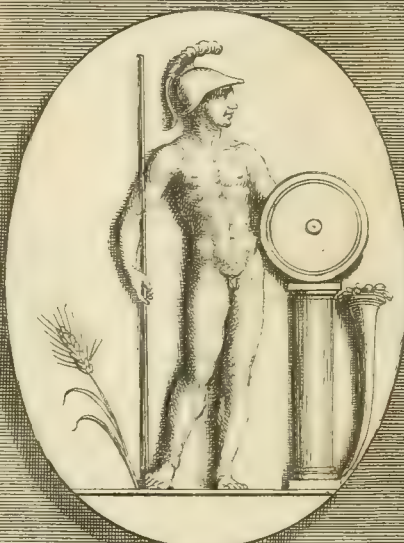

In Diaspro Rosso

Nel Teatro di S. Ale. di Maria Odeonichin

T. III.

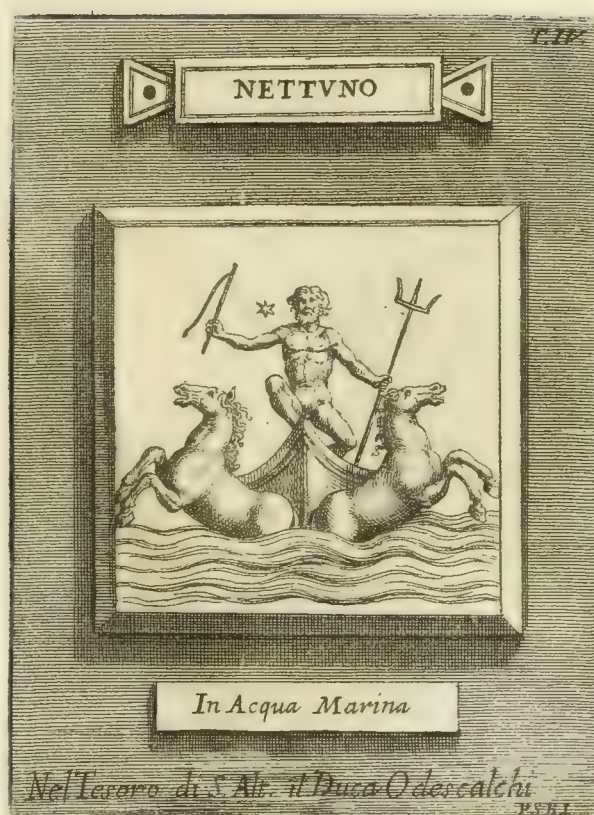
MARTE

In Niccolo.

Nel Tesoro di S. Alt. il Duca Odescalchi

F. 361

T. VII

VENERE È AMORE

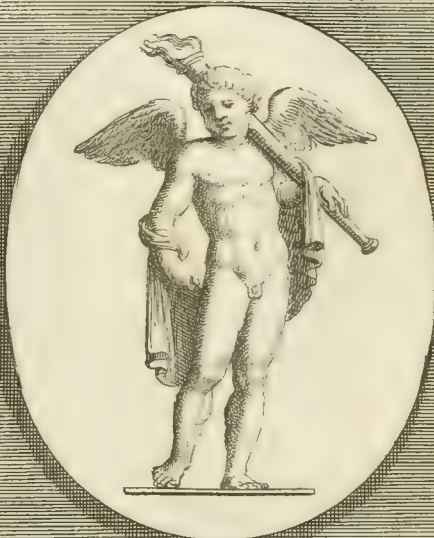
In Agata Sardonica

PSRI

T. VIII.

AMORE COL' LA' FACE

In Elitropio

Nel Tesoro di S. Alt. il Duca Odescalchi

P. 81

T. IX.

AMORI

In Corniola

Nel Tesoro di S. Alt. il Duca Odescalchi.

T. III.

T.X.

ESCVLAPIO

In Elitropio

Nel Tesoro di S. Alt. il Duca Odescalchi.

PSM.

F. XI

HERCOLE

In Niccolo

Nel Tesoro di S. Alt. il Duca di Mantova. F. XI

T. XII.

HERCOLE

In Corniola

T. XIII

L'AVRORE E CEEALO

In pasta Azzurra

F. S. S.

T. XIV.

LE TRE GRATIE

In Cameo

Nel Tesoro di S. Alt. il Duca Odescalchi

T. XV

LA PACE

In Niccolo.

Nel Tesoro di S. Alt. il Duca Odescalchi

PSEI

T. XVI

SACRIFICIO À PALLADE

In Acqua Marina

Nel Tesoro di S. Ale. il Duca Odescalchi

PSRE

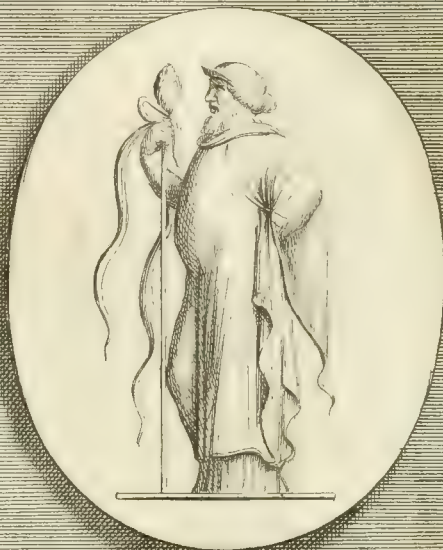
T. XVII
SACERDOTE DI BACCO

In Giacinto

T. XVIII.

SACERDOTE DI BACCO.

In Corniola

Nel Tesoro di S. Alt. il Duca Odescalchi.

P. B. L.

T. XIX.

SOCRATE

In Corniola

Nel Tesoro di S. Alt. il Duca Odorcalchi

PSBL.

T. XX.

PIRRO RE

In Corniola

Nel Tesoro del Ab. di Duca Odescalchi.

PL. I.

T. XXI

CLEOPATRA

In Giacinto

Nel Tesoro di S. Alt. il Duca Odescalchi.

SOLDATO COL LA
VITTORIA.

T. XXII

In Corniola

P. 81

T. XXIII.

SOLDATO A CAVALLO

In Corniola

Nel Terzo di S. Alt. il Duca Odescalchi

1801

GLADIATORI.

In Corniola.

CENTAVRO

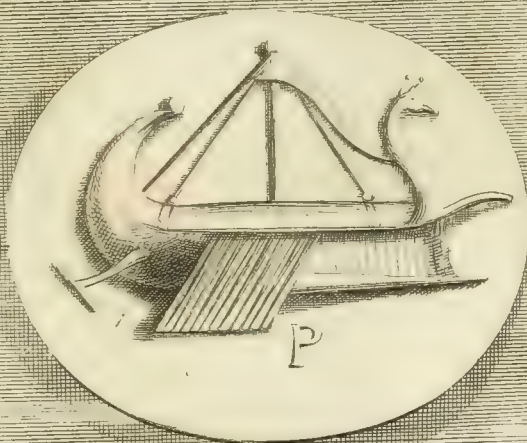
In Corniola

Nel Tesoro di S. Alt. il Duca Odescalchi

P. B. I.

T. XXVI.

BIREME.

In Granata

Nel Tesoro di S. Alt. il Duca Odescalchi

PSRI

T. XXVII

BIGA

In Corniola

Nel Tesoro di S. Alt. il Duca Odescalchi

P. 51

T. XXVIII.

QVADRIGA

In Corniola

Nel Tesoro di S. Alt. il Duca Odescalchi.

FOR.

LEONE

In Diaspro

Nell'incaro di S. Alt. il Duca Odo realchi.

1781

T. XXX

AMULETUM

In Elitropio

PSBI

T. XXXI.

AMVLETO.

In lapis Azzurro

Nel Tesoro di S. Alt. il Duca Odescalchi

2581

T. XXXII

ABRAXAS

In lapis Azzurro

Nel Tesoro di S. Alt. il Duca Odescalchi

T. XXXIII

GIOVE IN METALLO.

PSBI

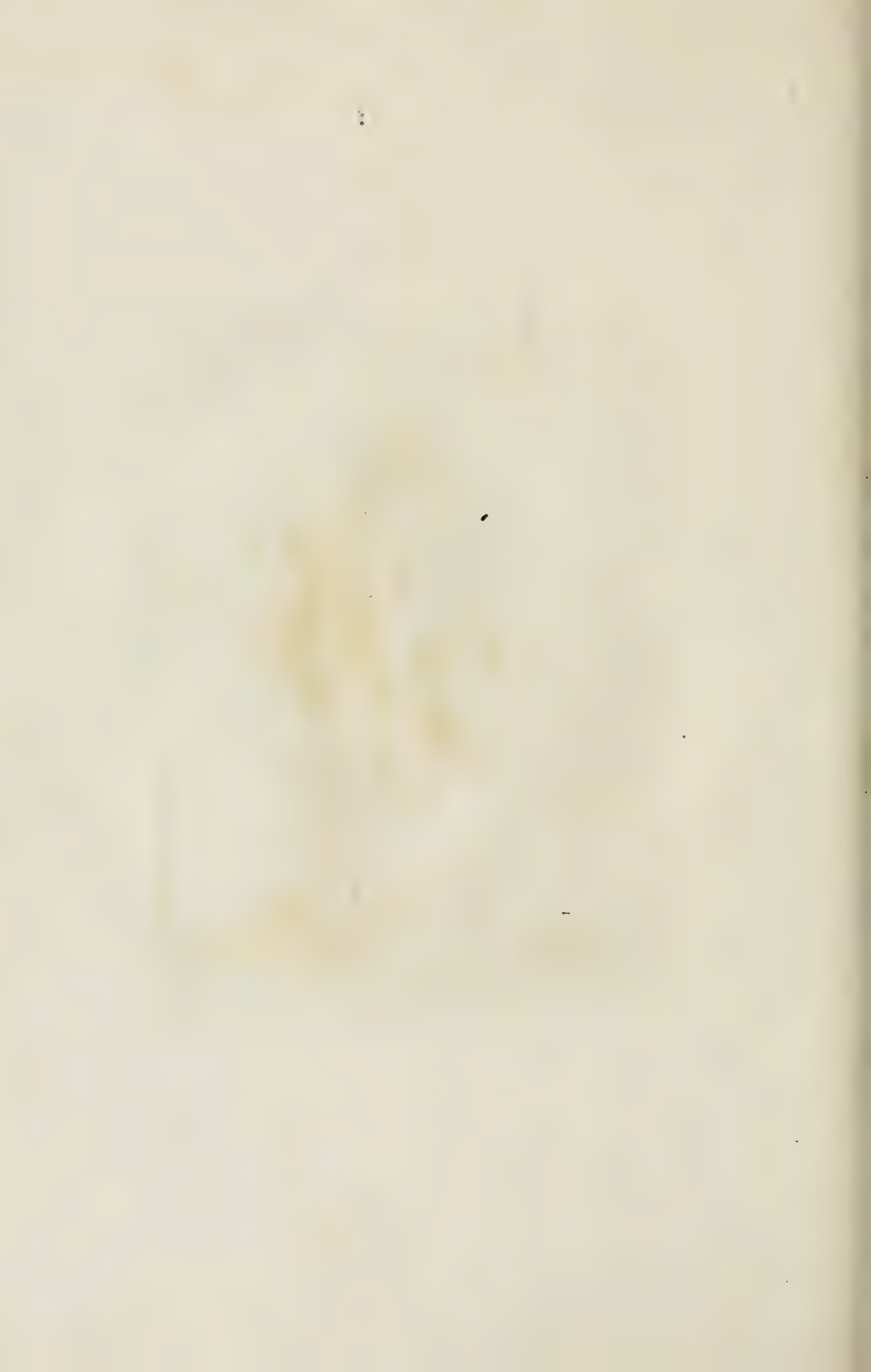

SERA PIDE

T. XXXIV

TSBI

VENERE CON LI POMI IN METALLO T. XXXVI

PSEI.

VENERE CON LI POMI IN METALLO

T. XXXV

P. S. B. I.

VENERE CON LI POMI IN METALLO T. XXXII

P. BI

T. XXXVI.

PRIAPO

In Merafo.

PSBI.

SILVANO

In Metallo

T. XXXVII.

PSBL.

VERTVNO

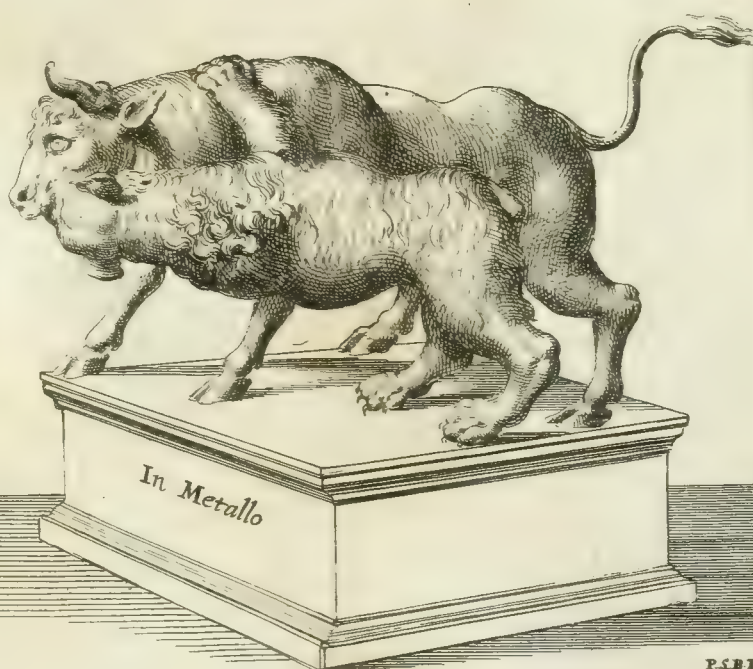
T. XXXVIII.

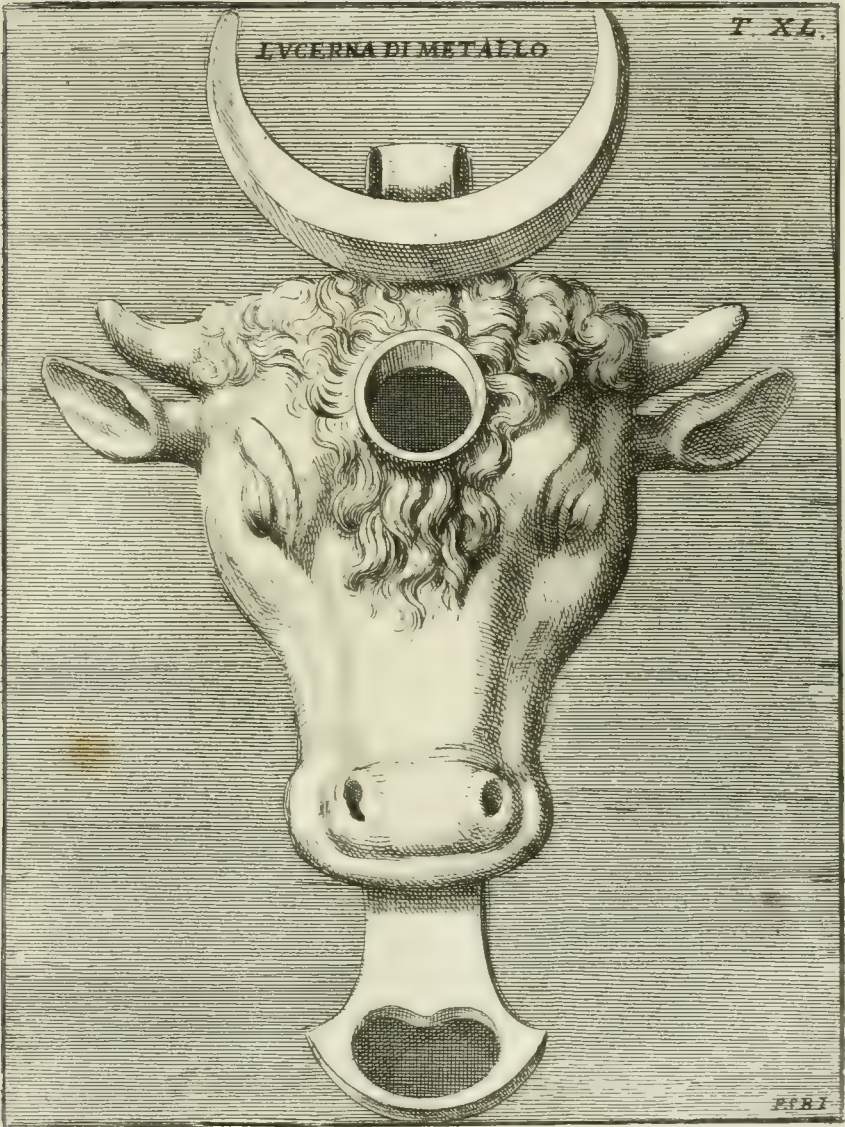

Statuetta di Metallo

T. XXXIX.

ORSO E TORO

L'UCERNA DI METALLO

T. XL.

P. B. I.

T. XLI.

LUCERNA DI METALLO

PMI

T. XLII

BVE API

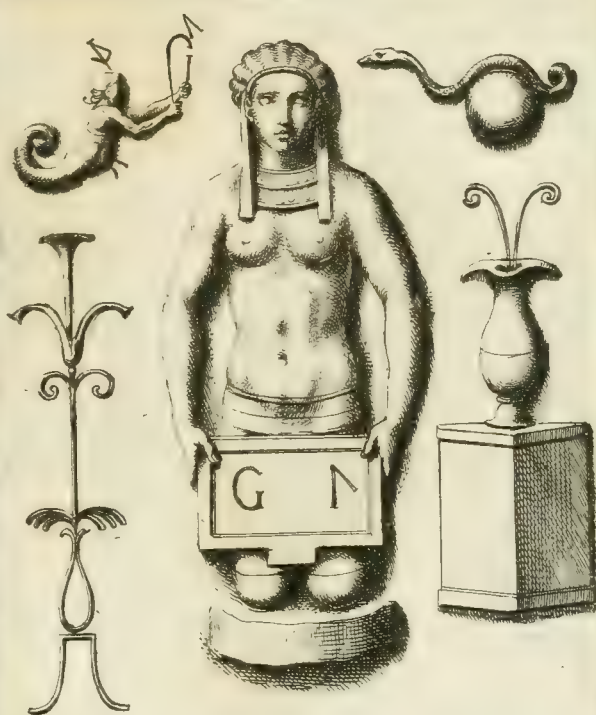
In Base di Marmo

FSEI

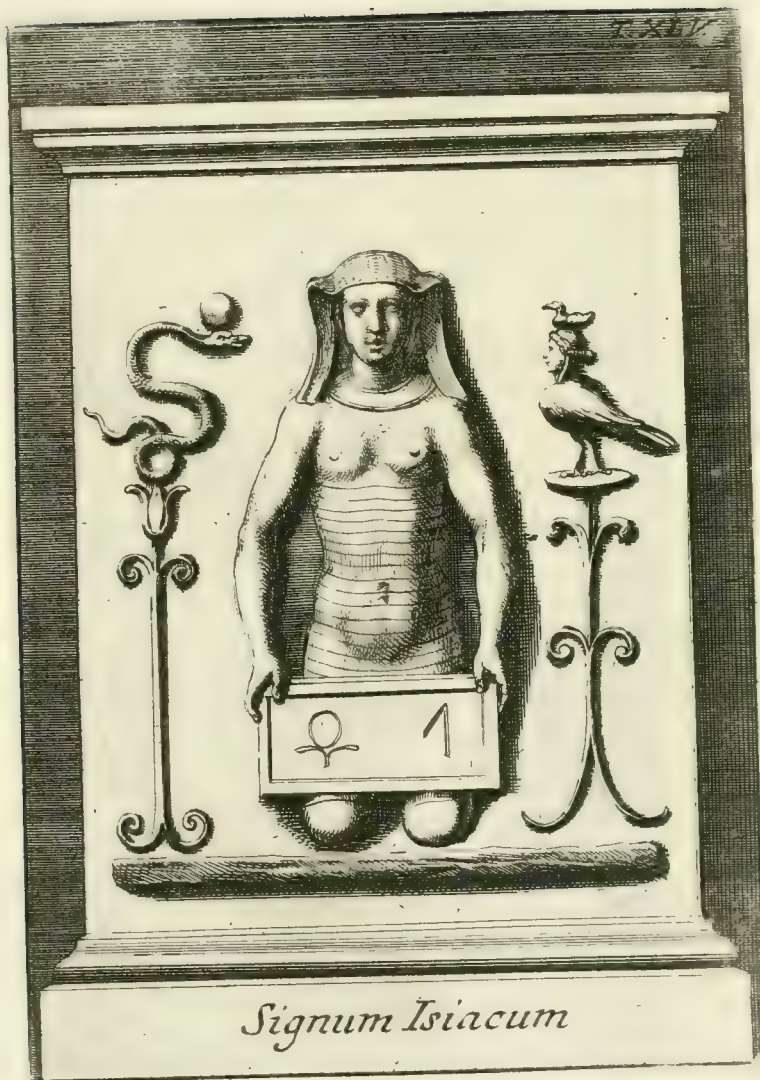
T. XLIII

Signum Isiacum

Signum Isiacum

MERCURIO CINOCHEALO E ARBOGRATE

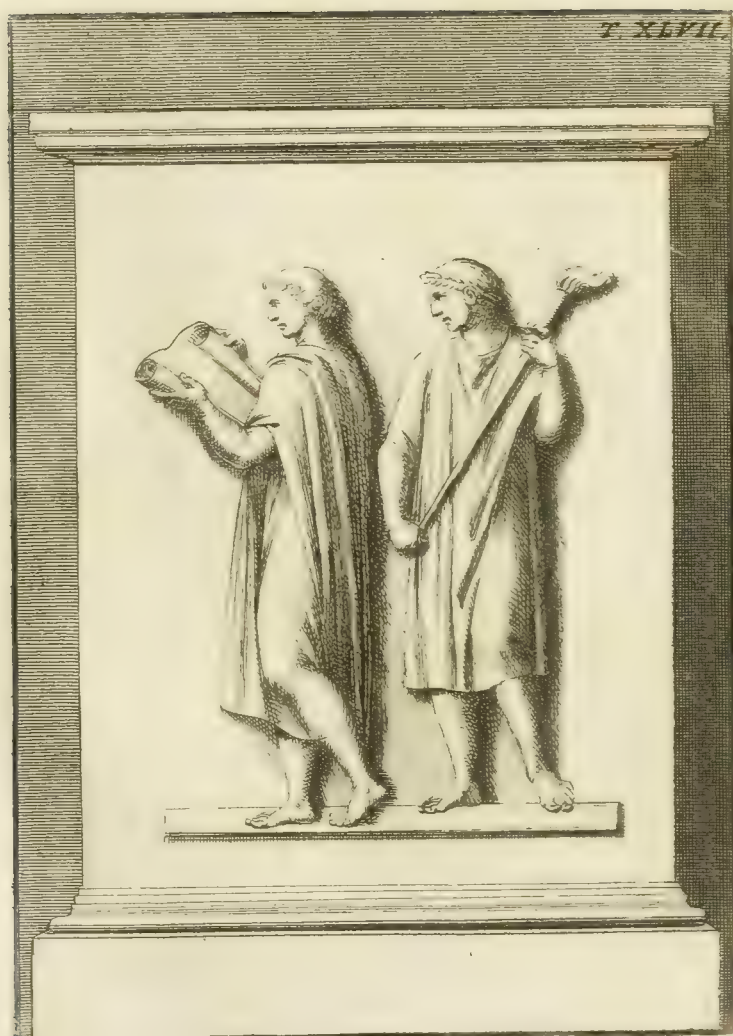
T. XLVI

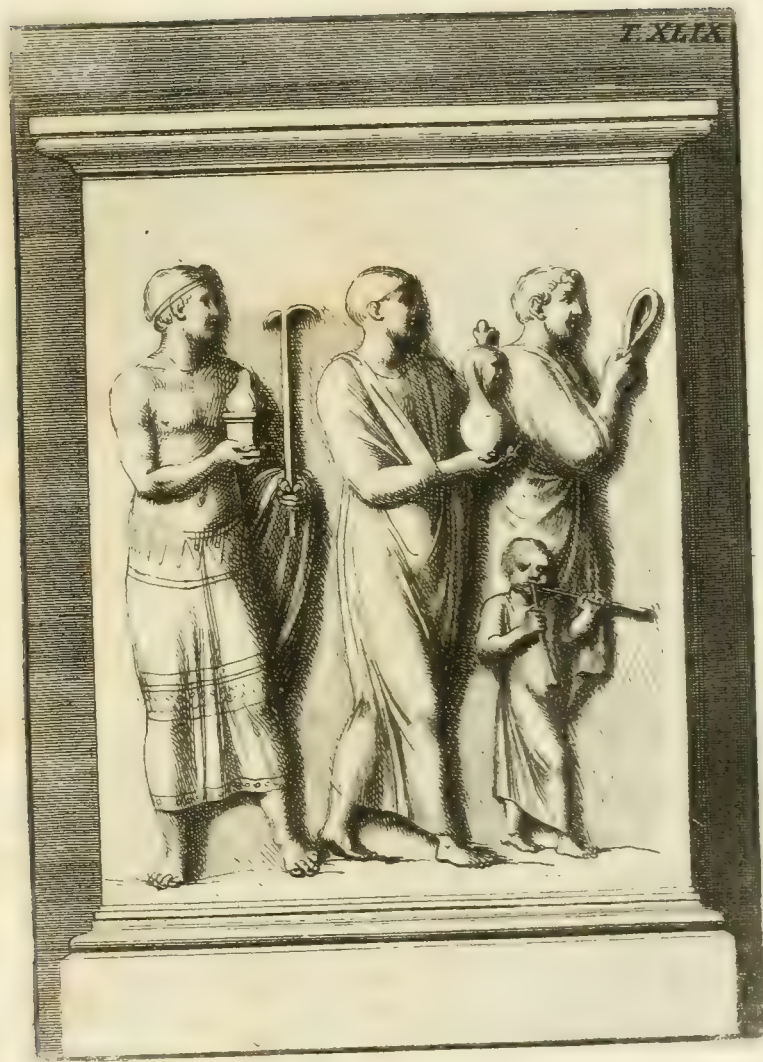
In Base di Marmo

P.S.B.I.

T. L. F.

LA PRIMAVERA

In Base di Marmo

PSBI

T. L. I.

L' ESTATE

In Base di Marmo

PSBI

L INVERNO

In Base di Marmo

P.S.R.I

T. LIII

